

Lempäälän kunta

Strateginen yleis- kaava (14002)

2040

Palauteraportti

Kunnanhallituksen tarkennukset 2.9.2019 kokouksen mukaisina

4.6.2019

Perustiedot kaavasta – Lempäälän strateginen yleiskaava 2040

• Kaavanumero	14002
• Vireilletulokuulutus	18.10.2017
• Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) nähtävillä	18.10.2017–4.3.2019
• Kaavaluonnos nähtävillä	23.6.–31.8.2018
• Kaavaehdotus nähtävillä	30.1.–4.3.2019

Sisällys

1.	Osallistumis- ja arviointisuunnitelman palaute	5
1.1.	Saadut lausunnot	5
1.1.1.	Fingrid Oyj, 16.11.2017	5
1.1.2.	Pirkanmaan liitto, 20.11.2017	5
1.1.3.	Valkeakosken kaupunki, 20.11.2017	6
1.1.4.	Pirkanmaan maakuntamuseo, 19.12.2017	6
1.2.	Saadut mielipiteet	7
1.2.1.	Mielipiteen antaja 1, 18.2.2018	7
1.2.2.	Mielipiteen antaja 2, 12.3.2018	9
2.	Valmisteluvaiheen palaute	11
2.1.	Valmisteluvaiheen lausunnot	11
2.1.1.	Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus), 14.9.2018.	11
2.1.2.	Pirkanmaan liitto, maakuntahallitus, 20.8.2018	16
2.1.3.	Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä, 22.10.2018	17
2.1.4.	Liikennevirasto, 27.8.2018	18
2.1.5.	Pirkanmaan maakuntamuseo, 21.9.2018	20
2.1.6.	Puolustusvoimat, 2. logistiikka rykmentti, 4.9.2018	22
2.1.7.	Valkeakosken kaupunki, kaupunginhallitus 13.8.2018	22
2.1.8.	Kangasalan kaupunki, kaupunginhallitus 27.8.2018	22
2.1.9.	Tampereen kaupunki, apulaispormestari Jänntti, 28.8.2018	23
2.1.10.	Pirkkalan kunta, kunnanhallitus, 27.8.2018	24
2.1.11.	Akaan kaupunki, kaupunginhallitus, 29.8.2018	25
2.1.12.	Viranomaislautakunta, 28.8.2018	25
2.1.13.	Lempäälän energia, 31.8.218	26
2.1.14.	Fingrid Oyj, 30.8.2018	27
2.1.15.	Kuivaspään ja ympäristön kyläyhdistys ry, 21.8.2018	27
2.1.16.	Nurmen kyläyhdistys, 22.8.2018	29
2.1.17.	Itä-Lempäälän maamiesseura ry, ym., 29.8.2018	31
2.1.18.	Mattilan kyläyhdistys ry, 29.8.2018	33
2.1.19.	Ahtialan kyläyhdistys, 30.8.2018	36
2.1.20.	Lastusten kyläyhdistys ry, 30.8.2018	37
2.1.21.	Toivion omakotiyhdistys ry, 31.8.2018	42

2.2.	Valmisteluvaiheen mielipiteet.....	43
2.2.1.	Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 1.....	43
2.2.2.	Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 2.....	43
2.2.3.	Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 3.....	44
2.2.4.	Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 4.....	46
2.2.5.	Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 5.....	49
2.2.6.	Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 6.....	49
2.2.7.	Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 7, Eläkeliiton Lempäälän yhdistys ..	50
2.2.8.	Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 8.....	52
2.2.9.	Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 9.....	54
2.2.10.	Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 10, Lempäälän Lastusten vesihuolto-osuuskunta.....	56
2.2.11.	Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 11	57
2.2.12.	Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 12, Hervannanmaan perinneyhdistys ry.....	58
2.2.13.	Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 13	60
2.2.14.	Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 14	60
2.2.15.	Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 15	61
2.2.16.	Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 16	62
2.2.17.	Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 17	63
2.2.18.	Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 18	64
2.2.19.	Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 19	64
3.	Ehdotusvaiheen palaute	66
3.1.	Ehdotusvaiheen lausunnot.....	66
3.1.1.	Ehdotusvaiheen lausunto, Pirkanmaan ELY-keskus.....	66
3.1.2.	Ehdotusvaiheen lausunto, Pirkanmaan liitto.....	71
3.1.3.	Ehdotusvaiheen lausunto, Väylävirasto.....	73
3.1.4.	Ehdotusvaiheen lausunto, Pirkanmaan maakuntamuseo	74
3.1.5.	Ehdotusvaiheen lausunto, Puolustusvoimat.....	75
3.1.6.	Ehdotusvaiheen lausunto, Tukes	76
3.1.7.	Ehdotusvaiheen lausunto, viranomaislautakunta.....	77
3.1.8.	Ehdotusvaiheen lausunto, vammaisneuvosto	78
3.1.9.	Ehdotusvaiheen lausunto, Valkeakosken kaupunki.....	79
3.1.10.	Ehdotusvaiheen lausunto, Tampereen kaupunki.....	79
3.1.11.	Ehdotusvaiheen lausunto, Kangasalan kaupunki.....	83
3.1.12.	Ehdotusvaiheen lausunto, Vesilahden kunta	84

3.2.	Ehdotusvaiheen muistutukset.....	85
3.2.1.	Ehdotusvaiheen muistutuksen jättäjä nro 1, yksityinen.....	85
3.2.2.	Ehdotusvaiheen muistutuksen jättäjä nro 2, yksityinen.....	86
3.2.3.	Ehdotusvaiheen muistutuksen jättäjä nro 3, Nurmen kyläyhdistys	87
3.2.4.	Ehdotusvaiheen muistutuksen jättäjä nro 4, Lastusten kyläyhdistys	89
3.2.5.	Ehdotusvaiheen muistutuksen jättäjä nro 5, Itä-Lempäälän maamiesseura ry., Kuivaspään ja ympäristön kyläyhdistys ry., Lastusten kyläyhdistys ry., Mattilan kyläyhdistys ry., Nurmen kyläyhdistys ry., Säijän kyläyhdistys ry.....	91

Palauteraportin oheisliite 1. Mielenpitojen jättäjien nimet, yksityishenkilöt (ei verkkosivuilla nähtävillä, vrt. yleinen tietosuoja-asetus).

Palauteraportin oheisliite 2. Muistutusten jättäjien nimet, yksityishenkilöt (ei verkkosivuilla nähtävillä, vrt. yleinen tietosuoja-asetus).

1. OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMAN PALAUTE

Lempäälän strategisen yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetettiin nähtäville 18.10.2017 ja se on nähtävillä, kunnes osayleiskaavan ehdotusvaiheen nähtävilläolo aikanaan päättyy. Valmisteluvaiheen nähtävilläoloon mennessä oli saatu 4 lausuntoa. Näiden kaksi kuntalaista lähetti sähköpostilla epäviralliset kannanotot toiveistaan, miten kuntaa tulisi kehittää.

1.1. Saadut lausunnot

1.1.1. Fingrid Oyj, 16.11.2017

Lausunto:

Alueella sijaitsevat Fingrid Oyj:n 110 kV voimajohto Tikinmaa-Multisilta sekä 2 x 400 kV voimajohto Huittinen-Kangasala / Ulvila Kangasala.

Kaavoituksen täytyy mahdollistaa valtakunnallisesti merkittävien voimansiirtoyhteyksien ylläpito ja kehittäminen. Strategisen tason maankäytön suunnittelussa voi ottaa kantaa energihuollon verkostoihin, mikäli se nähdään tarpeelliseksi. Yleisesti muistutamme, että voimajohdot ja muut energian huollon toiminnot on otettava huomioon maankäytön suunnittelussa.

Tarvittaessa toimitamme tarkempaa tietoa voimajohtojen ratkaisuisista ja tilantarpeesta kaavoitusta varten. Lähtökohtana on, että voimajohtoalueella tai sen läheisyydessä tapahtuva toiminta ei saa olla ristiriidassa ympäristön sähköturvallisuuden kanssa eikä se saa aiheuttaa vaaraa voimajohdon käytölle ja kunnossa pysymiselle.

Vastine:

Lausunto otetaan huomioon yleiskaavaa laadittaessa strategisen yleiskaavoituksen vaatimalla tarkkuudella.

1.1.2. Pirkanmaan liitto, 20.11.2017

Lausunto:

Pirkanmaan liitto katsoo, että Lempäälän strategisen yleiskaavan laadinnalla edistetään Pirkanmaan uuden strategisen maakuntakaavan 2040 toteutumista. Pirkanmaan uuden strategisen maakuntakaavan 2040 laadinnassa on pyritty edistämään sekä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista että vastaamaan Pirkanmaan kehittämisen keskeisiin tavoitteisiin. Maakuntakaavassa on varauduttu vuoteen 2040 ulottuvan väestöennusteen mukaisesti noin 120 000 asukkaan väestönkasvuun koko Pirkanmaalla, josta Lempäälän kasvuosuus on merkittävä (uusien asukkaiden n. 15 000, väestön suunniteltu kasvu 1,9 %/v). Maakuntakaava painottaa maakunnan eteläistä, pääradan suuntaisen kasvukäytävän merkitystä Pirkanmaan elinkeinoelämän kehittämisen ajurina, ja tästä syystä Tampereen ydinkaupunkiseudun toinen uusi raideliikenteeseen tukeutuva alakeskus onkin osoitettu juuri Lempäälän kunnan alueelle.

Pirkanmaan maakuntakaavan tärkeitä strategisia tavoitteita Tampereen ydin-kaupunkiseudulla ovat valtatiehen 3 ja 2-kehään tukeutuvan elinkeinoelämän vyöhykkeen sekä järjestelyratapihan siirtoon liittyvän uuden maankäytön kehittäminen.

Lempäälän alueelle on maakuntakaavassa osoitettu useita alueen kokonaisvaltaista suunnittelua edistäviä kehittämisperiaatemerkintöjä. Nämä kehittämisperiaatemerkintöjen sisältö tulee ottaa huomioon Lempäälän strategisen yleiskaavan laadinnassa.

Pirkanmaan liitto näkee tärkeänä lähtökohtana yleiskaavan laadinnalle naapurikuntien kanssa tehtävän yhteistyön, jonka merkitystä myös Lempäälän strategisen yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa korostetaan. Kuntarajoista riippumaton arjen sujuvuus niin asumisen, työnteon ja elinkeinoelämän edellytysten kuin palveluiden saatavuuden osalta on hyvä ja arvokas tavoite koko yleiskaavatyölle.

Pirkanmaan liitto puoltaa Lempäälän strategisen yleiskaavan jatkovalmistelua.

Vastine:

Lausunto otetaan huomioon yleiskaavaa laadittaessa strategisen yleiskaavoituksen vaatimalla tarkkuudella.

1.1.3. Valkeakosken kaupunki, 20.11.2017

Lausunto:

Valkeakosken kaupungilla ei ole huomautettavaa Lempäälän kunnan strategisen yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Valkeakosken kaupunki pitää tärkeänä, että yleiskaavan mitoitukset perustuu maakuntakaavaan 2040. Yleiskaavan ratkaisuille ei saa vaarantaa 130-tien sujuvuutta ja vaikuttaa nopeusrajoituksiin alentavasti. Valkeakosken kaupunki toivoo tiivistä yhteistyötä 130-tien ja myös Marjamäen alueen kehittämisen osalta, koska Marjamäen alueen kehityssuunnitelmat vaikuttavat merkittävästi myös Valkeakosken tilanteeseen sekä liikenteellisesti että kaupallisten palvelujen osalta. Yleiskaavan vaikutusten arvioinnissa olisi tarpeen arvioida myös vaikutukset ympäristökuntien näkökulmasta.

Vastine:

Lausunto otetaan huomioon yleiskaavaa laadittaessa strategisen yleiskaavoituksen vaatimalla tarkkuudella.

1.1.4. Pirkanmaan maakuntamuseo, 19.12.2017

Lausunto:

Lempäälän kunnasta tunnetaan nykyisin 74 kiinteää muinaisjäännöstä ja muuta suojeltavaa arkeologista kulttuuriperintökohdetta. Lisäksi tiedossa on joitakin mahdollisia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Tiedot kohteista perustuvat eri aikoina tehtyihin inventointeihin; kunnassa on myös alueita, joissa ei ole tehty missään

vaiheessa arkeologista inventointia tai joiden tiedot ovat selvästi vanhentuneita. Strategisen yleiskaavatyön yhteydessä on suositeltavaa päivittää tiedot ainakin muinaismuistolain nojalla rauhoitetuista arkeologisista kohteista. Mikäli päivitys tapahtuu myöhemmin, kaavaselostuksessa on tuotava esille, että kunnassa on arkeologisen perinnön kannalta tietotasoltaan vanhentuneita tai kokonaan inventoimattomia alueita ja että inventointien tekemiseen tulee varautua alueiden jatkosuunnitteluvaiheessa.

Strategisesta luonteestaan huolimatta kaavaan tulee merkitä ainakin ne arkeologisen perinnön tihentymät, jotka on merkitty voimassa olevaan Pirkanmaan maakuntakaavaan 2040 arkeologisen perinnön ydinalueina. Kaavaselostuksen liiteaineistoon tulee sisällyttää kartta ja luettelo tällä hetkellä tiedossa olevista muinaisjäännöksistä ja muista arkeologisista kulttuuriperintökohteista. Strategisen yleiskaavan laadinnassa on otettava huomioon muinaismuistolain edellyttämällä tavalla muinaisjäännösalueet ja niiden tihentymät ratkaistaessa maankäytön kehittämistä ja alueidenkäytön erilaisia intressejä. Arkeologinen perintö tulee ottaa huomioon riittävällä tavalla suunnitelman vaikutusten arvioinnissa.

Muuhun kulttuuriympäristöön liittyvät selvitykset riittävät tässä tapauksessa kuvaamaan Lempäälän kulttuuriympäristön tilaa yleispiirteisesti. Mikäli yleiskaavassa esitetään merkittäviä muutoksia rakennettuun kulttuuriympäristöön tai maisemaan, voi selvitysten tarkentaminen olla tarpeellista. Lisäksi tulee ottaa huomioon, että monilla alueilla kulttuuriympäristöä koskevat tiedot ovat yli kymmenen vuoden takaisia ja tilanne on saattanut muuttua.

Lisäksi maakuntamuseo esittää, että kulttuuriympäristö nähtäisiin kaavoitusprosessissa strategisena voimavarana ja kulttuuriympäristökohteet arjen hyvän asumisen ja merkityksellisen elinympäristön kannalta mahdollisuutena, jota strategisessa kaavassa voi edistää. Sen lisäksi tulisi huolehtia, että alueen arvokkaat piirteet eivät vaarannu vaan pikemminkin vahvistuvat. Myös arvojen säilymisen edellyttäminen toimenpiteiden huomioiminen, kuten maisemanhoito, voisi olla tässä yhteydessä osa strategista suunnittelua.

Vastine:

Strategisen yleiskaavan yhteydessä ei ole tarkoitus teettää muinaisjäännösinventointeja, vaan ne tehdään varsinaisten aluevarausyleiskaavojen ja asemakaavojen yhteydessä. Lausunto otetaan huomioon yleiskaavaa laadittaessa strategisen yleiskaavoituksen vaatimalla tarkkuudella.

1.2. Saadut mielipiteet

1.2.1. Mielipiteen antaja 1, 18.2.2018

Lempäälässä on aloitettu strategisen yleiskaavan suunnittelu ja kuntalaisia on pyydetty mukaan tähän työhön antamaan näkökulmia ja palautetta. Tässä olisi kolme tärkeää pointtia suunnittelun pohjalle.

1) Vastuullinen kaavoittaminen.

Toivomme että kaavoituksessa otetaan huomioon palveluiden perässäpysyminen ja koulujen tilat. Lapsemme kävivät aikaisemmin Lempoisten koulua ja muutettuamme Moision koulun alueelle olemme saaneet todeta, kuinka eriarvoisessa asemassa kunnan lapset ovat toisiinsa verrattuna. Ryhmäkokojen kasvataminen luokkatilojen puutteessa on huono ratkaisu.

2) Luonto ja ihminen ystävinä.

Lempäälässä on paikoin luonto hyvin lähellä ihmisten arkiympäristöä. Esimerkiksi Ruskea-ahteessa Etolantien päässä olevilla pelloilla, Moisionjoen varressa, on poikkeuksellisen runsas lajisto.

Tässä esimerkkejä havainnoistamme:

- Pellon nurkassa olevan ladon seinällä on tuulihaukan pesähyllä. Siellä pesii tuulihaukka joka vuosi.
- Lämpimänä kesäpäivänä näimme kuinka hirvi ylitti pellon ja kävi uimassa Moisionjoessa.
- Kettu jolkottelee pellolla usein, meillä on siitä havaintoja joka viikolta pitkälle syksyyn.
- Peurat viihtyvät pellonreunan koivikossa ja niitäkin näkee pellolla joka viikko.
- Lintuja on paljon. Muutamia mainitaksemme kurkia, joutsenia ja useita erilaisia peltolintuja, esim. kuovi, on vierailut pellolla. Alueen pikkulintukanta on todella kirjava. Lehtopöllön huhuilun ja kanahaukan kirkunankin kuulee.

Tällainen paikka keskellä asutusta ja tiiviin rakentamisen lomassa, on todella arvokas ja poikkeuksellinen. Sillä on suuri arvo lapsille ja aikuisille. Varmasti Lempäälässä on muitakin vastaavia luonnon ja ihmisen sopusointuisia kohtaamispaikkoja, jotka kannattaa huomioida.

Pellonreunassa lenkkeilee paljon koiranulkoiluttajia ja muitakin hengittämään lähteneitä kesäisin. Talvella pelloilla hiihdetään päivittäin. Se toimii arvokkaana virkistysalueena kesät talvet.

Toivomme että tiivistettäessä pidetään huolta myös rikkaasta ympäristöstä, virkistysalueista ja viihtyvyydestä.

3) Kulttuurihistorialliset peltomaisemat. Peltojen raivaaminen tänne kivikkoiseen maaperään on ollut todella työlästä. Kiviä on kerätty kasoihin ja ne näkyvät kauniina pieninä metsäsaarekkeina peltojen keskellä. Usein niissä kasvaa katajaa. Tällaiset tälle alueelle tyypilliset peltomaisemat ovat arvokkaita ja niitä kannattaa säästää ja vaalia! Kaikkea ei soisi rakennettavan täyteen.

Lempäälän kannattaa pitää kiinni tänne rakentaneista lapsiperheistä, että he jäisivät veronmaksajiksi myös sen jälkeen kun palveluiden suurkulutus on ohitse. Lempäälässä asuvien viihtyvyydestä on tarpeen huolehtia ja pitää kiinni.

Vastine:

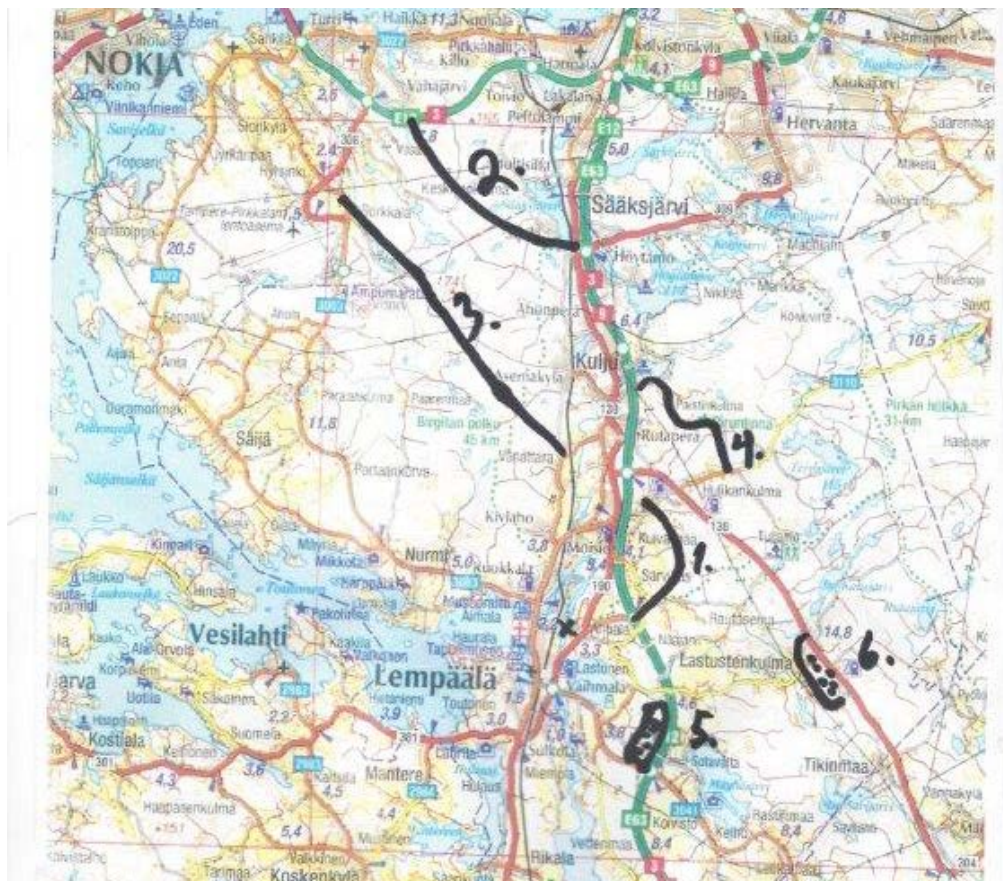
Kaavassa on pyritty tuomaan esiin mielipiteen antajankin nostamia teemoja. Palveluihin ei yksityiskohtaisesti ole otettu kantaa, mutta kaavassa on pyritty mm.

vaikutusarvioinnissa tuomaan esiin, että väkiluvultaan kasvava kunta tarvitsee myös lisää palveluja.

Luonto on monissa yhteyksissä muutoinkin noussut esiin ja kaavaratkaisussa on pyritty korostamaan kunnan päävahvuuksia (mm. luonto, kulttuurimaisemat, pellot). Yksityiskohtaisempi suunnittelu tehdään kuitenkin vasta myöhemmin.

1.2.2. Mielipiteen antaja 2, 12.3.2018

Ohessa kuntalaiskanta valmisteilla olevan strategisen yleiskaavan sisältöön. Ohessa yksinkertainen kartta, johon alla olevat kannat/ehdotukset viittaavat.

1. Yhteystarve Lempäälästä moottoritiele -rampin jatkeesta, joka kaartaisi Sarvikkaan ja Kuivaspään kylien läpi Ideaparkin isolle (käyttämättömälle) parkkialueelle. Tämä toisi 3 minuutin keskeytymättömän ajoyhteyden Ideaparkin ja kuntakeskuksen välille.

2. Ruskontien (kakkoskehän) jatke Sääksjärveltä järven ja Kortejärven yritysalueen välistä Pirkkalaan ja Linnakorpeen tai Lentokentäntielle.

3. Yhteystarve Vanattarasta suoraan lentokentän kiitoradan päähän (Vinnenmaan kautta). Tämä olisi aluksi hiekkapäälysteinen, kaksikaistainen oikotie, mutta mahdollistaisi Lempäälän kunnalle valtiosta riippumattoman nopean etenemisen vauhdin suunnan kehittämisessä ja yritysalueiden (myöhemmän) suunnittelun tämän tien varrelle. Ei haittaisi oikorataa tai terminaalia tms.

4. Pirunlinnan tieltä tieyhteys metsäautotielle, joka alkaa Savon tieltä.

Yritysalueen taustatie, joka mahdollistaisi koulutaksin järkevän ja suoran kulke-
misen Savontieltä Kuljun koululle. Pieni, mutta tärkeä yhteysparannus. Murs-
ketta lähellä...

5. Varppeenvuoren yritysalue moottoritien reunassa. Alkaa Rantoontieltä sora-
montusta ja jatkuu Lastusten kartanon metsissä ns. Lamminkirkolle asti.

Joku 150 leveä kaista pitkin moottoritien vartta. Näkyvyys ja imagovaikutus erit-
täin suurta. Alueen eteläpään tuleee vesi ja viemäri.

6. Lastusten yritysalue Lastusten kylätien risteyksestä Valkeakosken suuntaan,
noin 1 km pitkä. Alueelle tulee vesi- ja viemäri, maakaasuputki ja siellä on entuu-
destaan hyvin toimivia yrityksiä. (Vastaa maakuntakaavaa)

X -merkintä Lempäälän tulotien varressa = Hääkiven kumpare. Hääkivellä on
Lempäälän kuntakeskuksen korkeimman rakennuksen/toimistohotellin paikka.

Voisi liittyä Ahtialanjärven kehittämiseen luontokohteena. Hääkiveä pidetään ar-
keologisesti kiinnostavana, mutta todellisuudessa vanha kahvilarakennus, teh-
dyt tiet ja parkkialueet sekä ns. Hääkiven torppa merkitsevät sitä, että alueen
arkeologiset arvot ovat tuhoutuneet. Pelastuskaivausvalmiutta saatetaan tar-
vita, mutta muuten alue pitäisi rakentaa fiksusti. Lähin viemäri on virran toisella
puolen Soravuoren puolella. Aivan kävelyetäisyydellä kuntakeskuksesta ja rau-
tatieasemalta.

Muutoin olen sitä mieltä, että strategisen yleiskaavan pitäisi olla sillä tarkkuus-
tasolla (mm. yhteystarpeet, aluemerkinät ja hot spotit) että siitä on apua mm.
suunnittelutarveratkaisujen valmistelussa.

Vastine:

Osa esitetyistä tieratkaisuista on tarkemmassa suunnittelussa harkitsemisen ar-
voisia, mutta strategisessa yleiskaavassa on päädytty esittämään vain merkittä-
vimät tielinjaukset.

Esitetyt yritysalueet on merkitty kaavakartalle ja näistä on tehty vaikutusarvioin-
tia, joissa on tuotu esiin numerolla 5 esitetyn alueen haasteita (mm. pohjavesi-
alueen läheisyys).

2. VALMISTELUVAIHEEN PALAUTE

Lempäälän strategisen yleiskaavan valmisteluvaiheen kaavaluonnos oli nähtävillä 23.6.–31.8.2018.

Kaavaluonnoksesta saatiin 21 lausuntoa viranomaisilta ja järjestöiltä, mielipiteitä saatiin 20 kpl, joista osa saatiin järjestöiltä ja osa yksityishenkilöiltä.

Valmistelutyössä on ollut käytössä lausunnot ja mielipiteet kokonaisuudessaan, ohessa on esitetty vain tiivistelmät lausunnoista ja mielipiteistä sekä vastineet niihin.

2.1. Valmisteluvaiheen lausunnot

2.1.1. Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus), 14.9.2018

Strategista yleiskaavaa laaditaan oikeusvaikutteisena, kuitenkin siten että Lempäälän oikeusvaikutteiset osayleiskaavat säilyvät voimassa. ELY-keskus pitää tätä linjausta hyvänä lähtökohtana. Strategista yleiskaavan laadittaessa on tunnistettu suhde maakuntakaavaan sekä tarve edelleen täsmentää ja yhteen sovittaa maankäyttötavoitteita jatkossa edelleen yksityiskohtaisemmalla kaavoituksella.

Strategisen kaavasunnittelun keskeisiksi tavoitteiksi on määritelty kestävän kehityksen mukainen ja taloudellisesti järkevä taajamarakenne, elinkeinoelämän edellytysten turvaaminen, monipuolisten ja vetovoimaisten asumismahdollisuuksien sekä viihtyisän ja turvallisen elinympäristön muodostaminen. Yleiskaavaluonnoksen mukaisessa kaavaratkaisussa nämä kehittämistavoitteet tukeutuvat valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavan asettamiin lähtökohtiin.

Kaavaluonnoksessa esitetyt strategiset merkinnät edistävät lähtökohdiltaan pääosin Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 mukaisia tavoitteita, kun otetaan huomioon yleiskaavan strateginen luonne ja esitystavan yleispiirteisyys.

Lempäälän strategisen yleiskaavan laadinnassa korostuvat pääradan suuntainen kasvukäytävä ja valtatiehen 3 ja 2-kehään tukeutuva rakenne ja näihin liittyvät valtakunnalliset väylähankkeet. Näiden osalta yleiskaavaluonnoksen mukaisessa kaavaratkaisussa on pyritty huomioimaan väylä- ja rataverkkoon liittyvien kehittämishankkeiden ajallinen vaihteellisuus sekä toteutumiseen liittyvä epävarmuus. Myös kytkeytyminen naapurikuntien suunnitelmiin ja seudullisen yhteistyön tarve on hyvin tunnistettu. Johtuen strategisen yleiskaavan tarkkuustasosta ja hankkeiden aikajänteestä, jää osa maankäytön kysymyksistä kuitenkin edelleen ratkaistavaksi aluevaraustyyppisten osayleiskaavojen laatimisen yhteydessä. Näitä kehittämistavoitteita yhteen sovitaan samaan aikaan strategisen yleiskaavasunnittelun kanssa mm. vireillä olevien Sääksjärven, Marjamäen ja Säijän osayleiskaavoituksessa. ELY-keskus ottaa sen edistämistehtävään ja valvottavaksi kuuluviin ajankohtaisiin suunnittelukysymyksiin edelleen kantaa yksityiskohtaisempien osayleiskaavojen laatimisen yhteydessä.

Lempäälä on yhtenä edelläkävijänä Tampereen kaupunkiseudun kunnista strategiassaan sitoutunut tavoitteiseen hiilineutraaliudesta vuoteen 2030 mennessä. Tavoite on tuotu esiin myös yleiskaavaselostuksessa ja osin sen on mainittu myös vaikuttaneen kaavassa tehtyihin ratkaisuihin, mitä ELY-keskus pitää

hyvänä. Koska kyseessä on kunnan toimintaan hyvin laajasti vaikuttava tavoitekokonaisuus, tulisi ilmastopäästöjen hillintä nostaa jatkossa selkeämmin yhdeksi kaavan keskeisistä tavoitteista. ELY-keskus korostaa, että strategisen yleiskaavan laadinnan yhteydessä on tarpeen ottaa arvioitavaksi kaavan toteuttamisen **ilmastovaikutukset** kaavatasolle soveltuvalla tarkkuudella. Päästövähennyksiin tähtäävät ratkaisut olisi tarpeen koota myös yhteen kaavaa laadittaessa. Vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös kaavassa osoitettavat, mahdolliset päästövähennysten kanssa ristiriidassa olevat ratkaisut.

Yhdyskuntarakenne ja väestökasvun suuntaaminen

Kaavaratkaisulla pyritään tukemaan Lempäälän nauhataajaman harkittua kehitystä ja kasvua siten, että hidastetaan rakenteen hajautumiskehitystä. Yleiskaavan tavoitteena on noin 14 000–17 000 asukkaan lisäys vuoteen 2040 mennessä. Väestönkasvutavoite perustuu yleiskaavan yhteydessä laadittuihin kehityskuvatarkasteluihin. Kehityskuva 1 tukeutuu rakennesuunnitelman mukaisiin ennusteisiin ja 13 700 asukkaan lisäykseen. Kehityskuvassa 2 tavoitellaan 16 700 asukkaan kasvua. Asumisen alueiden toteuttaminen kehityskuvatarkastelussa on ajoitettu vaiheittain vuosille 2025–2040 painottaen keskustaa ja nauhataajaman asemanseutujen keskuksia sekä Tampereen kuntarajalle Vuorekseen liittyvää aluetta.

Asemanseutujen asukasmääräksi kaavan tavoitevuonna 2040 on esitetty: Keskusta 8000–10000, Sääksjärvi 9000, Kulju 4000–4500 ja Hakkari 3600–4000. Uusien lähiraideliikenteeseen tukeutuvien asemanseutujen seisakkeiden toteuttaminen edellyttää riittävää asukas pohjaa ja tiivistä kaupunkirakennetta asemien läheisyydessä. Yleiskaavan mitoituksella pyritään taajamarakenteen tasapainoiseen kehittämiseen siten, että asukasmäärän lisäys suuntautuu hallitusti vahvistaen erityisesti maakuntakaavassa osoitettuja seutukeskuksia; Lempäälän keskustaa ja Sääksjärven aluekeskusta. ELY-keskus katsoo, että näiden ensisijaisten kehittämistavoitteiden toteutumisen edellytysten kannalta yleiskaavaan sisällytettyä **toteutuksen ajoitusta tulisi terävöittää**. Tämä edellyttäisi asemanseutujen ("Nauhataajaman helmi ja intensiivisesti kehitettävä alue I/II") ajoittamisen ajankohtien **sisällyttämistä** yleiskaavan **kaavamerkintöihin- ja määräyksiin**. Tässä yhteydessä tulee vielä pohtia yleiskaavassa osoitettuja II vaiheessa kehitettävien alueiden asukas pohjan riittävyttä lähiraideliikenteen toimintaedellytysten kannalta. Myös seudullisen rakennesuunnitelman lähtökohta em. lähialuekeskusten toteutuksen ajoittamisen osalta tulee ottaa huomioon. Rakennesuunnitelmassa Kuljun ja Hakkari-Moision alueiden merkittävä asuntorakentaminen ja muu rakentaminen ajoittuu pääosin vuoden 2040 jälkeiseen aikaan.

Nauhataajaman sisältyvien intensiivisesti kehitettävien lähiliikenteen seisakkeiden ohella yleiskaavaluonnoksessa osoitetaan kehittyvä nauhataajama, joka kuvaa tiivistyvää taajamavyöhykettä. Varsin laajana osoitetun taajamavyöhykkeen tavoitteiden selkiyttämiseksi, tulisi jatkosuunnittelussa kaavaan merkitä ne mahdolliset taajama-alueet, joihin niille mitoitettu väestönlisäys ja tiivistäminen ensisijaisesti tullaan suuntaamaan.

Valtakunnalliset ja maakunnalliset arvoalueet

Yleiskaavaluonnoksessa esitetään kulttuuriympäristön arvoalueet. Kaavamääräyksen mukaan: ”Merkinnällä osoitetaan merkittävät laajat, yhtenäiset kulttuuriperinnön tihentymät”. ELY-keskus katsoo, että kaavaan valikoitujen kulttuuri-perinnön tihentymien lisäksi valtakunnalliset ja maakunnalliset kulttuuriympäristön ja maiseman arvoalueet tulisi esittää vähintään maakuntakaavassa esitetyllä jaottelulla erillisellä liitekartalla kaavaselistuksessa. Liitekarttaan tulisi viitata kaavaan täydennettävässä yleismääräyksessä. Vastaavasti esimerkiksi Natura-alueet ja muut maankäytön suunnittelussa huomioon otettavat luonnonsuojelualueet sekä pohjavesialueet ja geologiset muodostumat tulisi esittää kaavaselistuksen liitekartalla.

Palveluverkko

Strateginen yleiskaavan keskeisenä tavoitteena on määrittää lähtökohdat siihen, mitkä ovat tärkeimmät painopisteet ja kehittämiskohteet maankäytön suunnittelussa ja palveluiden sijoittumisessa. Palveluverkkoa ei ole nyt luonnosvaiheessa kuitenkaan nostettu erillisenä teemana yleiskaavaratkaisuun. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan myös palveluverkon tavoitteet voisivat strategisena toiminnan ja sijainnin kytkeväenä työkaluna sisältyä kaavaan. Kaupallisten palveluiden keskinäinen suhde tulisi määrittellä yleiskaavassa; erityisesti Marjamaen alueen kehittäminen keskustaan ja Sääksjärven alueeseen nähden edellyttää linjaamista strategisen suunnittelun yhteydessä. Täsmentyvän vaikutusten arvioinnin perusteella kaavaselistuksessa ja kaavassa olisi jatkossa tarpeen esittää yritysalueiden toteuttamisen ajoitus huomioon ottaen maakuntakaavan lähtökohdat.

Maakuntakaavasta poikkeavat ratkaisut

Moottoritien 3 varteen osoitetaan yleiskaavaluonnoksessa kaksi uutta yritysalueita, jotka sijoittuvat Vaihmalan ja Lempäälän eritasoliittymien ympäristöön (”Merkittävät yritysalueet”). Nämä kehittämisalueet poikkeavat maakuntakaavan maankäyttötavoitteesta.

Lempäälän eritasoliittymän itäpuolelle osoitettu Ahtialan yritysalue on saavutettavuuden kannalta haasteellinen, koska alueelle ei voida järjestää liittymää 3-moottoritieltä ilman huomattavia investointeja. Lisäksi tulee ottaa huomioon, että yritysalueiden kehittämiseen haasteita tuovat myös ajoneuvoliikenteen järjestelyjen lisäksi myös jalankulku- ja pyöräily-yhteyksien toteuttamiskustannukset. ELY-keskus katsoo, että Ahtialan yritysalueita ei tule osoittaa yleiskaavassa.

Lempäälässä on kolme vedenhankinnan kannalta tärkeää pohjavesialuetta Lempäälä-Mäyhäjärvi A ja C sekä Leukamaa. Yleiskaavaan merkitty uusi eteläisempi Innilän yritysalue sijoittuu osittain Lempäälä-Mäyhäjärvi C pohjavesialueelle. Alueen kehittäminen voi osoittautua haastavaksi pohjaveden suojelun tavoitteiden vuoksi. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan vesihuollon toimintavarmuuden ja pohjaveden riittävyyden varmistamiseksi väestömäärän kasvaessa tulee varmistaa, ettei Lempäälän alueen pohjaveden muodostumisalueita vaaranneta rakentamisella. ELY-keskus katsoo, ettei Innilän yritysalueen osoittaminen ole perusteltua, kun otetaan huomioon maakuntakaavan maankäyttötavoite ja poh-

javeden suojelun tavoitteet. Alueen osoittamista ei voida katsoa myöskään jalankulku- ja pyöräily-yhteyksien toteuttamiskustannusten kannalta perusteluksi.

Viherrakenne

Yleiskaavassa on tarpeen tarkastella viherverkostoa kokonaisuutena. Yhteyksiä tarkasteltaessa tulee huomioida niin pohjois-eteläsuuntaisen kuin itä-länsisuuntaisten yhteyksien jatkuvuus. Erityisesti nauhataajaman sekä rata- ja väyläverkostoon poikki kulkevat yhteydet vaikuttavat jääneen huomioimatta yleiskaavaluonnoksessa.

Luonnoksessa osoitetaan kaksi laajaa metsävyöhykettä, joita koskevassa kaavamääräyksessä on nostettu esiin ekologisten yhteyksien tarve. Yhteystarve koskee metsävyöhykkeiden ohella koko viherverkostoa, mikä on tarpeen ottaa huomioon jatkosuunnittelussa. Edelleen verkoston vyöhykkeiden kytkeytyminen suunnittelualueella ja liittyminen seudullisiin yhteyksiin tulee ottaa tarkasteluun jatkosuunnittelussa sekä esittää kaavatasolle soveltuvalla tarkkuudella ja merkintätavalla. Vireillä oleva Tampereen kaupunkiseudun viherrakenneselvitys on tarpeen ottaa huomioon yleiskaavan jatkovalmistelussa.

Yleiskaavassa osoitetaan kaksi luonnonrauhan ydinaluetta. ELY-keskus pitää teeman tuomista kaavaan myönteisenä. Merkintä edistää alueiden luonnon monimuotoisuuden säilymistä ja painottaa virkistyskäyttöä. Jatkosuunnittelussa em. alueiden osalta tulee ottaa huomioon, että kaavamääräyksessä esitetään rakentamisrajoitus. Määräystä tulisi täsmentää sen velvoittavuuden osalta, koska osalla alueella ei ole yksityiskohtaisempaa osayleiskaavaa, tulee rakentamisrajoitus suoraan velvoittavana voimaan ennestään yleiskaavoittamattomilla alueen osilla.

Liikenne

Strategisessa yleiskaavaluonnoksessa on esitetty liikenneverkko sen toiminnallisuuden tai kehittämistavoitteiden mukaisilla merkinnöillä, joilla ei oteta kantaa eri väylien hierarkiaan. ELY-keskus katsoo, että kaavan havainnollisuuden vuoksi merkittävin liikenneverkko tulisi esittää kaavakartalla tavanomaisilla viivamerkinnöillä, joiden leveys kuvaisi tien toiminnallista luokkaa (valtakunnallisesti merkittävä väylä / moottoritie, seudullisesti merkittävät väylät ja mahdollisesti paikallisesti merkittävät väylät). **Uusi valtatie 3 linjaus (valtakunnallisesti merkittävä uusi väylä / moottoritie) sekä kehitettävä seudullisesti merkittävä Tampereen II kehätie** tulisi myös osoittaa omilla kehittämismerkinnöillään.

Strategisessa yleiskaavassa on esitetty koko nykyisen valtatie 3, moottoritien jakso merkinnällä ”Kehittävä moottoritieympäristö, jossa tien ympäristöä kehitetään houkuttelevana yritysten sijoittumisvyöhykkeenä, jonka maisemakuvassa vaihtelevat perinteinen lempääläinen maalaismaisema sekä monimuotoiset yritysalueet. Moottoritien haittoja pyritään aktiivisesti vähentämään yhteistyönä.” ELY-keskus katsoo, että ko. merkintä on ristiriidassa Pirkanmaan maakuntakaava 2040:n ”Kaupunkiseudun läntinen yritysalueiden kehittämisvyöhyke, kk1” –merkinnän kanssa, jossa kaupunkiseudun merkittävä kehittämisvyöhyke

ulottuu Ylöjärveltä Kolmenkulman alueelta nykyisen ja kehitettävän 3-moottoritien suunnassa Lempäälän Marjamäkeen asti ja tästä edelleen seututien 130 suunnassa Valkeakoskelle asti. ELY-keskus katsoo, että moottoritieympäristön kehittämismerkintä tulee ulottaa Lempäälän strategisessa yleiskaavassa Marjamäen alueen eteläpuolelle asti.

ELY-keskus pitää tärkeänä, että maankäytön ja liikennejärjestelmän kehittämisen lähtökohtana on kestävien liikennemuotojen mahdollistaminen; sujuvat joukkoliikenteen reitit, riittävän tehokas maankäyttö joukkoliikenteen reittien varrella ja pysäkkien lähellä, sujuvat, houkuttelevat ja turvalliset väylät kävelylle ja pyöräilylle, toimivien matkaketjujen ja liityntäpysäköinnin mahdollistaminen sekä innovatiivisten liikennetarkaisujen ja liikkumisen ohjauksen kehittäminen. Joukkoliikenteen palvelutason kannalta toimivalla seudullisella yhteistyöllä on huomattava merkitys. ELY-keskus katsoo, että etenkin yleiskaavaluonnoksessa maantielle 3003 Hakkarista lentoaseman suuntaan esitetty ”Joukkoliikenteen ja muun yhteisliikenteen potentiaalinen kehittämisselitys” toteuttamisesta selvitettävien edellyttää yhteistyötä Pirkkalan kunnan sekä seudullisen joukkoliikennetoimijan kanssa.

ELY-keskus korostaa valtatie 3 ja Tampereen II-kehän kehittämishankkeiden mutta myös muun tieverkon parantamishankkeiden toteuttamisajankohdan epävarmuutta, mikä tulee huomioida strategisen yleiskaavan maankäytön kehittämisselityksissä.

Lisäksi ELY-keskus korostaa, että usein maankäytön edellyttämien liikenneverkon huomattavienkin kehittämistoimenpiteiden toteuttaminen on kuntien vastuulla.

Jatkotoimet

ELY-keskus esittää valmiutensa työneuvottelun järjestämiseen ennen yleiskaavan ehdotusvaihetta.

Vastine:

Jatkotyöskentelyssä otetaan huomioon Pirkanmaan ELY-keskuksen lausunto ja siinä esitetyt muutosehdotukset.

Ilmastovaikutukset on nostettu erilliseksi kohdaksi vaikutusten arvioinnissa.

Palveluverkon eri osien roolia on lausunnon mukaisesti pyritty selventämään: Lempäälän keskustaa kehitetään hallinnollisena keskuksena päivittäispalveluineen, Marjamäkeä monipalvelukeskittymänä, jossa on jo nyt saatavilla seudullisesti merkittäviä palveluja, ja Sääksjärveä tulevaisuuden matkaketjujen toisena solmupisteenä, jossa on myös päivittäispalveluja.

Uudet yritysalueet moottoritien risteyksissä on osoitettu pitkän aikavälin selvitysalueina. Näiden kehittyminen on ajankohtaista vasta muun yhdyskuntarakenteen kehittämisen myötä.

Viheryhteyksiä on tarkasteltu tarkemmin ehdotusvaiheessa seudullisen yhteistyön etenemisenkin myötä. Viherverkko on osoitettu kahdentyyppisiä viherverkon yhteyksiä pohjois-eteläsuuntaisten lisäksi itä-länsisuunnassa myös nauha-

taajaman poikki, joskin nämä yhteydet ovat jo nykyisin haasteellisia. Luonnonrauhan ydinalueen määräystä on täsmennetty strategiselle yleiskaavalle soveltuvaksi.

Teiden osalta on haluttu tuoda erityisesti niiden kehittämisperiaatteita esille taanomaisten viivamerkintöjen sijaan. Perinteisemmät viivamerkinnät on kuitenkin osoitettu selostuksen liitekartalla. Moottoritien osalta kehittämismerkintää on täsmennetty päättymään Marjamäkeen.

Seudullinen yhteistyö nähdään tärkeänä asiana, jotta Lempäälästä ja Lempäälään on sujuvat yhteydet tarvittaviin suuntiin asukkaita ja muita liikkujia palvelemaan.

2.1.2. Pirkanmaan liitto, maakuntahallitus, 20.8.2018

Maakuntakaavan aluevarausmerkinnät tukevat mm. Lempäälän nauhataajamarakenteen vahvistamista, Lempäälän keskustan kehittämistä ja maakunnallisesti merkittävän logistisen alueen sijoittumista uuden järjestelyratapihan yhteyteen. Pirkanmaan maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävät arvoalueet on osoitettu maakuntakaavassa alueiden erityisominaisuuksia ilmaisevilla kaavamerkinnoillä.

Lempäälän strateginen yleiskaavatyö tarjoaa mahdollisuuden edistää Pirkanmaan uuden strategisen maakuntakaavan 2040 toteutumista. Vuorovaikutteinen työpajatyöskentely sekä kehityskuvatarkastelut ovat antaneet monipuolisen näkemyspohjan yleiskaavaluonnoksen laadinnalle. Nyt laaditun Lempäälän strategisen yleiskaavaluonnoksen tavoitteet, tavoitevuosi ja väestöennuste ovat linjassa maakuntakaavan sisältötavoitteiden kanssa. Yleiskaavaluonnoskartalla esitetyt merkinnät tukevat lähtökohdiltaan maakuntakaavan tavoitteita.

Jatkosuunnittelussa tulee myös ottaa huomioon maakuntakaavassa Sääksjärven länsipuolelle osoitetun virkistysalueen merkitys taajama-alueen ja valtatie 3 oikaisun varteen sijoittuvien uusien yritysalueiden välissä sekä ekologisen verkoston jatkuvuus pohjois-eteläsuunnassa. Myös maakuntakaavan mukaiset, Lempäälän nauhataajaman poikki kulkevat viheryhteydet tulisi osoittaa strategisessa yleiskaavassa.

Raideliikenteen varikon sijaintia ja vaihtoehtoja tutkitaan myös parhaillaan läntisiin väylähankkeisiin liittyvien jatkohankkeiden suunnittelun yhteydessä. Yhteistyönä syntyvät ratavarikon sijaintiratkaisut on tärkeää ottaa myös yleiskaavasuunnitelmassa huomioon.

Teknisluonteisena tarkistuksena ”Nauhataajaman helmi” –kaavamerkinnän alueiden 1 ja 2 värien erotettavuuteen olisi hyvä kiinnittää huomiota, ymmärrettävyyden parantamiseksi. Lisäksi kulttuuriympäristön arvoalueen rajausviiva Nurmin alueella jää ”Lempäälän kylät” –merkinnän alle.

Vastine:

Jatkotyöskentelyssä otetaan huomioon Pirkanmaan liiton lausunto ja siinä esitetyt muutosehdotukset.

Viheryhteyksiä on tarkasteltu tarkemmin ehdotusvaiheessa seudullisen yhteistyön etenemisen myötä. Viherverkkoon on tehty tarkistuksia ja osoitettu kahdentyypisiä viherverkon yhteyksiä pohjoiseteläsuuntaisten lisäksi itä-länsisuunnassa myös nauhataajaman poikki, joskin nämä yhteydet ovat jo nykyisin haasteellisia.

Yhteistyötä raideliikenteen osalta jatketaan seudulla. Tähän yhteistyöhön Lempäälän kunta ottaa aktiivisesti osaa ja pyrkii osaltaan ottamaan mm. ratavarikon sijaintiratkaisut huomioon.

Kaavaehdotukseen on tehty tarvittavia piirtoteknisiä muutoksia selvyiden ja luettavuuden parantamiseksi.

2.1.3. Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä, 22.10.2018

Lempäälän strategisen yleiskaavan lähtökohdissa on tunnistettu Rakennesuunnitelman perusratkaisu ja mitoitus. Seudun mittakaavassa Rakennesuunnitelman ratkaisu nojaa asuntotuotannon kytkemiseen kehittyvään joukkoliikennejärjestelmään, mikä etenkin Lempäälän kohdalla on erityisen tärkeää, sillä seudun lähijunaliikenteen on ajateltu kehittyvän pääosin Lempäälän ja Nokian välisenä heilurilinjana. Seisakkeiden toimivuuden edellytys on vahva asukas pohja asemanseuduilla, mikä on sekä Rakennesuunnitelman että yleiskaavaluonnoksen ratkaisun ydin. Huomionarvoista on, että Lempäälän onnistuminen seisakkeiden väestöpohjan vahvistamisessa tukee seudun mitassa lähijunaliikenteen kehittymistä ja näin myös Nokian suunnan maankäytön kehittämisen edellytykset paranevat.

Toiseksi Lempäälän strateginen yleiskaava kytkeytyy seudun kuntien ja valtion väliseen MAL3-sopimukseen, jonka kohdassa 5.2. Vahvat yhdyskunnat pyritään edistämään kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteen kestävyttä ohjaamalla asumista, työpaikkoja ja palveluja nykyiseen rakenteeseen, keskustoihin ja joukkoliikennevyöhykkeille. Joukkoliikennejärjestelmää kehitetään monipuolisemmaksi ja edistetään kestävästä liikkumisesta. Tätä tarkentava sopimuskohta 9. kytkee käsillä olevan yleiskaavahankkeen suoraan MAL-sopimukseen: ”Kunnat laativat strategiset yleiskaavat valmistuvan maakuntakaavan mukaisen yhdyskuntarakenteen ja infraratkaisujen edistämiseksi sekä päivittävät maankäytön toteuttamisohjelmansa.”

Pääosin yleiskaava toteuttaa Rakennesuunnitelman ja MAL3-sopimuksen hengen ohjaamalla kasvua lähijunaseisakkeiden ympäristöön. Kaavassa tehty linjaus etenkin palvelu- ja asiantuntijayritysten sijoittumisesta asemanseuduille on Rakennesuunnitelman ja MAL-sopimuksen hengen mukaista. Sen sijaan uusien merkittävien yritysalueiden tuominen kaavaratkaisuun moottoritien ja Helsingintien varteen taajamarakenteen ulkopuolelle ei ole MAL3-sopimuksen hengen mukaista.

Kaikkiaan paine yhdyskuntarakenteen kestävästä toimivuudesta lisäämiseksi kasvaa koko ajan. Tulevalla MAL-sopimuskaudella korostuvat ilmastokysymykset pakottavat arvioimaan yhdyskuntarakenteen ilmastopäästöjä – ja tässä liikkuminen on

merkittävä tekijä. Työmatka- ja asiointiliikennettä pitäisi saada kestävien kulku-
muotojen piiriin. Tiiviin yhdyskuntarakenteen ulkopuolella olevia yritysalueita
pitäisi kehittää pitkän kantaman logistiikkayritysten sekä sellaista ympäristöhäi-
riötä tuottavan toiminnan käyttöön, jota ei voida sijoittaa asutuksen läheisyy-
teen. Uusien rakenteen ulkopuolella olevien aluevarausten avaamista tulisi tar-
koin harkita.

Yleiskaavan luonnonympäristöjä käsittelevät linjaukset ja avaukset ovat Lem-
päällän kunnan ja samalla koko seudun viihtyisyyttä, vetovoimaa ja imagoa vah-
vistavia. Jatkotyössä virkistysreittien linjaukset on hyvä käydä läpi suhteessa te-
keillä olevaan Seudun viherrakenteen yleissuunnitelmaan.

Vastine:

Jatkotyöskentelyssä on otettu huomioon Tampereen kaupunkiseudun kuntayh-
tymän lausunto ja siinä esitettyjä muutosehdotuksia.

Taajaman ulkopuolelle sijoittuville yritysalueista tavoitellaan juurikin lähinnä
alueita, jotka soveltuvat ensisijaisesti pitkän kantaman logistiikkayritysten sekä
sellaista ympäristöhäiriötä tuottavan toiminnan käyttöön, jota ei voida sijoittaa
asutuksen läheisyyteen.

Uudet yritysalueet moottoritien risteyksissä on osoitettu pitkän aikavälin selvi-
tysalueina. Näiden kehittyminen on ajankohtaista vasta muun yhdyskuntaraken-
teen kehittymisen myötä.

Ilmastovaikutukset on kerätty yhteen vaikutusten arvioinnissa.

Viheryhteyksiä on tarkasteltu tarkemmin ehdotusvaiheessa seudullisen yhteis-
työn etenemisen myötä. Viherverkkoon on tehty tarkistuksia ja osoitettu kah-
dentyypisiä viherverkon yhteyksiä pohjoiseteläsuuntaisten lisäksi itä-länsi-
suunnassa myös nauhataajaman poikki, joskin osa näistä yhteyksistä on jo nykyi-
sin haasteellisia.

2.1.4. Liikennevirasto, 27.8.2018

Riihimäki–Tampere -rataosa on suunnittelualueen kohdalla nykytilanteessa pää-
osin kaksiraiteinen. Ratahallintokeskuksen (nyk. Liikennevirasto) johtoryhmän-
vuonna 2009 tekemän linjauksen mukaisesti rataosalla tulee pitkällä tähtäimellä
varautua kahteen lisäraiteeseen (yhteensä neljä raidetta). [...] Aluevaraussuun-
nitelmassa on karkeasti karttapohjatarkastelun kautta määritetty lisäraiteiden
sijoittuminen ja alustava tilantarve. Yleiskaavaluonnoksessa päärata on osoi-
tettu merkinnällä "Merkittävästi parannettava valtakunnallinen rata", joka mää-
räyksessä on huomioitu radan lisäraidevaraukset.

Strategisen yleiskaavan tavoitteena on mahdollistaa lähijunaliikenteen käynnis-
täminen ja sijoittaa uudet asuinalueen pääosin rataan tukeutuen. [...] Rauta-
tiehen tukeutuvien uusien asemanseutujen toteutuminen edellyttää raideliiken-
teelle nähtävissä olevaa riittävää käyttäjäpotentiaalia ja sitä kautta tiivistä kau-
punkirakennetta asemien välittömään läheisyyteen. Yleiskaavoituksella tulisi
pyrkä mahdollistamaan riittävän tiheästi rakentuvien asemanseutujen muodos-

tuminen, jotta raideliikenteelle muodostuu jatkossa sen edellyttämä suuri käyttäjäpotentiaali. Yleiskaavaluonnoksessa osoitettujen Kuljun ja Hakkarin arvioidut asukasmäärät ovat jäämässä suhteellisen pieniksi Keskustan ja Sääksjärven asemanseutuihin nähden. Vuonna 2018 valmistuneen Riihimäki–Tampere -rataosan tarveselvityksen mukaan toimivan lähijunaliikenteen järjestäminen sekä Kuljun ja Hakkarin uusien seisakkeiden toteuttaminen edellyttää Tampere–Lempäälä -rataosuuden parantamista neliraiteiseksi. Neljännen raiteen toteutusmahdollisuudet ovat joka tapauksessa pidemmän aikavälin kysymyksiä ja vaikuttavat myös seisakkeiden mahdollisiin toteutusajankohtiin.

Asemanseutujen jatkosuunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota asemien toimivien liityntäyhteyksien, jalankulkijoiden esteettömien kulkuyhteyksien sekä riittävän liityntä- ja saattopysäköinnin suunnitteluun.

Yleiskaavaluonnoksessa on Lempäälän eteläosaan osoitettu uusi rautatievarikko merkinnällä "Potentiaalinen ratavarikko". Tampereen seudun lähijunaliikenteen kehittyessä tulevaisuudessa tullaan tarvitsemaan myös Tampereen seudulta uusia varikkoalueita sen liikennöinnin tarpeisiin. Liikennevirasto pitää hyvänä, että varikon tarve on huomioitu yleiskaavaluonnoksessa.

Suunnittelualueelle sijoittuu Tampereen läntisen ratayhteyden sekä uuden järjestelyratapihan varaukset. [...]Ratayhteydestä ja järjestelyratapihasta ei ole tarkempia suunnitelmia eikä niiden tarkka sijainti ja tilantarve ole tiedossa. Asema- ja yleiskaavoissa ei saa vaikeuttaa Tampereen läntisen ratayhteyden jatkosuunnittelua ja toteuttamista.

Yleiskaavaluonnoksessa ratayhteys ja järjestelyratapiha on osoitettu maakunta-kaavan mukaiseen sijaintiin merkinnällä "Ratapihan ympäristö sekä ratavaraus". Liikennevirasto huomauttaa, että yleiskaavan ratapihamerkinnän kaavamääräyksessä tai kaavaselostuksessa ei kuitenkaan ole tuotu esiin sitä, että toteutuessaan uusi järjestelyratapiha tulee olemaan VAK-ratapiha, mikä vaikuttaa ympäröivään maankäyttöön. Ratapihalla tullaan järjestelemään vaarallisten aineiden kuljetuksia (VAK-kuljetuksia) ja ratapihaan liittyy suuronnettomuusriskin johdosta huomiovyöhyke, joka rajoittaa sitä ympäröivän alueen maankäyttöä. Pirkanmaan maakuntakaavassa järjestelyratapihan huomiointivyöhyke on osoitettu merkinnällä "VAK-ratapihan huomiointivyöhyke". Strategisen yleiskaavan kaavamääräyksiä tulee täydentää ratapihan osalta maakuntakaavan mukaisiksi.

Vesiväylät

Yleiskaavan alueelle sijoittuu Liikenneviraston ylläpitämiä vesiväyliä sekä Lempäälän kanava, jotka on huomioitava maankäytön suunnittelussa, jotta vesiliikenteen toimintaedellytykset pysyvät yllä jatkossakin.

Vastine:

Ehdotusvaiheessa on pyritty tuomaan esiin paremmin nauhataajaman väestön sijoittuminen

Asemanseutujen määräyksissä on pyritty korostamaan saavutettavuutta, liityntäyhteyksiä, esteettömyyttä ja pysäköintitarvetta. Vesiväyliin kaavassa ei ole suoraan otettu kantaa, mutta näiden toimintaedellytykset turvataan.

2.1.5. Pirkanmaan maakuntamuseo, 21.9.2018

Tärkeäksi liikenteen solmukohtaksi muodostuneessa Lempäälässä on säilynyt paljon vanhaa kulttuuriympäristöä ja maaseutumaisemaa. Strateginen yleiskaava koskee koko kunnan aluetta, mistä tunnetaan nykyisin 74 kiinteää muinaisjäännöstä ja muuta suojeltavaa arkeologista kulttuuriperintökohdetta. Lisäksi kunnan alueella on mm. kirkkolailla suojeltu keskiaikainen kivikirkko, valtakunnallisesti merkittävät Lempäälän rautatieasema (rak. 1870-luvulla) ja Sääksjärven rautatiepysäkki (rak. 1910-luvulla) sekä lukuisia maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä. Länsipuolelta kunta rajautuu laajaan Vesilahden kulttuurimaisema-nimiseen, maakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen.

Lempäälän kunnalla on erilaisten inventointien ja kulttuuriympäristöohjelman ansiosta varsinkin rakennetusta kulttuuriympäristöstä melko kattava yleispiirteinen selvitysaineisto, joka on riittävä strategisen yleiskaavan tarpeisiin. Arkeologista kulttuuriperintöä koskeva selvitysaineisto on osaksi riittävä, mutta osassa kuntaa selvitysaineisto on vanhentunutta tai puutteellista. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman palauteraportin mukaan muinaisjäännösinventointeja on tarkoitus tehdä varsinaisten aluevarauskaavojen ja asemakaavojen yhteydessä. Em. arkeologista selvitysaineistoa koskeva tieto tulee lisätä strategisen yleiskaavan selostukseen.

Kaavan tavoitteena on Lempäälän roolin määrittäminen osana Tampereen voimakkaasti kasvavaa kaupunkiseutua sekä kunnan eri osien painopisteiden ja kehittämiskohteiden tunnistaminen. Lisäksi tavoitteina mainitaan kestävän kehityksen mukainen ja taloudellisesti järkevä taajamarakenne, elinkeinoelämän edellytysten turvaaminen, monipuolisten ja vetovoimaisten asumismahdollisuuksien sekä viihtyisän ja turvallisen elinympäristön muodostaminen. Monimuotoinen kulttuuriympäristö on kunnan omaleimaisuutta ja identiteettiä vahvistava ja kuntalaisten hyvinvointiin osaltaan vaikuttava tekijä. Kulttuuriympäristö on voimavara, joka voi tukea useita kaavan tavoitteita.

Kaavakartalle on rajattu mustalla katkoviivalla arvokkaista kulttuuriympäristöistä valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaat alueet. Merkintätapaa tulisi vielä kehittää, sillä aluerajaukset ovat muiden merkintöjen joukosta vaikeasti hahmotettavissa. Kaavakartalta tai erilliseltä liitekartalta tulee ilmetä ne arkeologisen perinnön tihentymät, jotka on merkitty voimassa olevaan Pirkanmaan maakuntakaavaan 2040. Lisäksi kaavakartalta puuttuvat paikallisesti arvokkaat, Lempäälälle erityiset ja sen omaa historiaa ilmentävät rakennetun ympäristön ja maiseman alueet ja kohteet. Pirkanmaan maakuntamuseo toteaa, että myös nämä kohteet tulee huomioida kaavan aineistoissa. Mikäli kaavakartan mittakaava vaikeuttaa kohteiden merkitsemistä, arvoalueet ja kohteet on mahdollista esittää erillisellä liitekartalla. Tällöin kulttuurihistoriallisten arvojen vaaliminen tulee huomioiduksi tarpeen mukaan maankäyttöä ohjaavissa kaavamääräyksissä, kuten kaavaluonnoksessa onkin jo toimittu. Kulttuuriympäristöä koskevista merkinnöistä pitäisi myös käydä ilmi, mihin merkinnällä viitataan ja

mistä saa lisätietoa kunkin alueen ominaispiirteistä ja suojelluista arvoista. Alueet tulisi indeksoida ja kaavaselostukseen kirjata lisätiedot kustakin alueesta.

Lempäälän rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman arvoalueet keskittyvät kunnan eteläosiin, erityisesti Lempäälän keskustaan tai sen tuntumaan, johon myös kohdistuu kaavaluonnoksen mukaan suurimmat kehitystarpeet. Intensiivisen kehittämisen alueella suunnitellaan tiivistä täydennysrakentamista, kaupunkimaista rakentamisentapaa ja korkeaa aluetehokkuutta. Lempäälän keskustassa on useita herkkiä, pienimittakaavaisia alueita, kuten asemanseutu, kirkon ympäristö, torpat ja rantojen rakennuskanta. Arvoalueiden suojelun ja voimakkaan kehittämisen välillä vallitsee paikoin voimakas ristiriita. Sääksjärven seutu kestää muutoksia paremmin. Maaseutualueilla rakentamista on tarkoitus keskitää kyläkeskuksiin, mikä toivottavasti tukee kylien elävyyttä vaikkakin edellyttää uudisrakentamisen huolellista sovittamista maalaismaisemiin ja kylien rakennettuun kulttuuriympäristöön.

Kehittämialueet sijoittuvat pääsääntöisesti arvokkaihin kulttuuriympäristöihin, jolloin täydennysrakentaminen saattaa uhata alueiden nykyistä ympäristöä. Kaavan vaikutustenarviointia on vielä kehitettävä kulttuuriympäristöön kohdistuvien muutosten osalta.

Lopuksi maakuntamuseo esittää, että kulttuuriympäristö nähtäisiin kaavoitusprosessissa strategisena voimavarana ja kulttuuriympäristökohteet arjen hyvänä asumisen ja merkityksellisen elinympäristön kannalta mahdollisuutena, jota strategisessa kaavassa voi vahvistaa. Kaavassa tulisi huolehtia, että alueen arvokkaat piirteet eivät vaarannu vaan pikemminkin vahvistuvat. Myös arvojen säilymisen edellyttämä toimenpiteiden huomioiminen, kuten maisemanhoito, rakennusten kunnostaminen, matkailun- ja kulttuuriympäristön kehittäminen, voisi olla osa strategista suunnittelua ja näkyä myös kaavan aluemerkinnoissa.

Kaavaehdotus tulee toimittaa lausunnonlehteen Pirkanmaan maakuntamuseoon.

Vastine:

Strategista yleiskaavaa laadittaessa on painopisteaiheiksi valittu asuminen, liikuminen, elinkeinot ja luonto. Kulttuuriympäristöä ei erikseen nostettu pääpainopisteeksi, joten tässä tilanteessa on päädytty ratkaisuun, että kaavakartalla esitetään valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat alueet ja kohteet. Paikallisesti arvokkaat alueet ja kohteet huomioidaan kaavamääräyksissä ja tarkemmassa suunnittelussa osana hyvää ja tavoiteltavaa elinympäristöä ja maisemaa.

Arvoalueiden ja kehittämisen ristiriita on tunnistettu ja pyritty tuomaan esiin valmisteluvaihetta selkeämmin strategisen yleiskaavan tarkkuudella vaikutusten arvioinnissa. Konkreettisemmin nämä tulevat vielä arvioitaviksi tarkemman suunnittelun yhteydessä kunkin kohteen ja alueen kohdalla. Kaavamerkintöjä on lisäksi tarkennettu lausunnon pohjalta.

2.1.6. Puolustusvoimat, 2. logistiikka rykmentti, 4.9.2018

Logistiikkarykmentti puolustusvoimien alueellisena edunvalvojana pyytää huomioimaan Vuoreksen alueella olevan suojavyöhykkeen ja sen aiheuttamat vaatimukset taajamien osalta. Suunnittelussa oleva Anniston taajama tulee sijaitsemaan Vuoreksen taajamassa. Suoja-alueen kaavamääräys on seuraavanlainen:

YLEISKAAVAMÄÄRÄYS VARASTOJEN SUOJA-ALUEILLE

SUOJAVYÖHYKE sv-1: Merkinnällä osoitetaan alueita, joiden käyttöä on lähellä sijaitsevan vaaraa tai huomattavaa häiriötä aiheuttavan toiminnan vuoksi rajoitettava.

Rakentamismääräys: Alueella on ensisijaisesti sallittua maa- ja metsätalousrakentaminen ja puolustusvoimia palveleva rakentaminen. Alueelle ei tule sijoittaa koulua tai asutustaajamaa eikä sairaalaa, vanhainkotiä, päiväkotia tai muuta vastaavaa laitosta. Merkintä ei estä olemassa olevan rakennuskannan peruskorjausta.

Suunnittelumääräys: Suunniteltaessa alueen käyttöä on puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Vastine:

Kyseessä ei ole aluevarausosayleiskaava, joten esitettyä kaavamerkintää ei tulolaisena ole laitettu strategiseen yleiskaavaan, joka esittää vain alueiden yleispiirteisen tavoitteellisen käyttötarkoituksen. Kaavakartalle on kuitenkin lisätty Vuoreksessa sijaitseva puolustusvoimien toimipaikka ja sille annettu määräys suojavyöhykkeen huomioimisesta tarkemmassa suunnittelussa.

2.1.7. Valkeakosken kaupunki, kaupunginhallitus 13.8.2018

Valkeakosken kaupunki toteaa lausuntonaan, että Lempäälän strategisen yleiskaavan luonnoksessa osoitetut kehittämismerkinnät ovat Valkeakosken kannalta oikean suuntaisia.

Kaupunki toivoo jatkossa tiivistä yhteistyötä 130-tien, Marjamäen alueen ja Lastusten kylän kehittämisen osalta, koska alueen kehityssuunnitelmat vaikuttavat merkittävästi myös Valkeakosken tilanteeseen sekä liikenteellisesti että kaupallisten palvelujen osalta. Tarkemman suunnittelun ratkaisulla ei tule vaarantaa 130-tien sujuvuutta esim. alentuvien nopeusrajoitusten kautta. Bussiliikenteen sujuvuus tällä reitillä on Valkeakosken kannalta erityisen tärkeää.

Vastine:

Myös Lempäälän kunta näkee tärkeänä yhteistyön Valkeakosken suuntaan erityisesti tien 130 läheisyydessä. Kaavan tarkoituksena ei ole vaarantaa liikenteen sujuvuutta, kaava pikemminkin mahdollistaa sujuvien matkaketjujen syntymisen myös valkeakoskelaisille.

2.1.8. Kangasalan kaupunki, kaupunginhallitus 27.8.2018

Kangasalan kaupunki pitää erittäin myönteisenä Lempäälän koko kunnan strategisen yleiskaavan laatimista. Kunnan maankäytön pitkäjänteisen kehittämisen

päälinjat on selkeästi esitetty strategilla kaavamerkinnöillä. Tunnusomaista on vahva kasvun ohjaaminen joukkoliikennekäytävälle suunniteltavien lähijunaseisakkeiden ympärille. Yhdyskuntarakennetta on tarkoitus tiivistää tavoitteiden mukaisesti tehokkaan, joskin Kangasalaan verrattuna erimuotoiseen joukkoliikennematkaisuun perustuen. Keskustan ja Sääksjärven kehittämiseen on otettu aktiivinen ja rohkea ote.

Strateginen yleiskaava osoittaa suuntaviivat uudelle yritystoiminnan ja asumisen vyöhykkeelle Sääksjärveltä kohti lentoasemaa. Tämä ns. kehä 2 -vyöhyke jatkuu Hervannasta edelleen Kangasalle Saarenmaalle, Lentolaan ja Tarastenjärvelle, ja muodostaa tärkeän elinkeinon kehittämisyöhykkeen jo lähitulevaisuudessa.

Yritysalueiden kehittämismahdollisuuksia on arvioitu niiden omista vahvuuksista käsin. Toisaalta pääosa yritysalueista sijoittuu pääväylien varrelle ja erilleen muusta taajamarakenteesta, mikä ei tue tavoitteita arkiliikkumisen tarpeen vähentämiseksi.

Viherverkon ja virkistysyhteyksien tarkastelussa kuntien raja-alueilla on hyödyllistä kuvata tarvittaessa myös verkoston jatkuvuutta kuntarajan ylitse ja arvioida näin muodostuvia verkostokokonaisuuksia.

Lempäälän strateginen yleiskaava luo osaltaan hyvät edellytykset Kangasalan ja Lempäälän yhteistyön jatkamiselle erityisesti 2-kehävyöhykkeen kehittämisessä. Kangasalan kaupungilla ei ole huomautettavaa Lempäälän strategisesta yleiskaavaluonnoksesta.

Vastine:

Lempäälän kunta pitää tärkeänä mm. viher- ja virkistysyhteyksien jatkumista ylikunnallisina.

Työpaikka-alueiden osalta on tarkennettu määräyksiä (mm. 2-kehä, yritysalueet) ja pyritty tuomaan esiin niiden toteuttamisjärjestystä, jotta myös liikkuminen on sujuvaa erityisesti niille alueille, jotka ovat päivittäisliikkumiskohteita.

2.1.9. Tampereen kaupunki, apulaispormestari Jäntti, 28.8.2018

Tampereen kaupunkiseutu kasvaa tulevina vuosina voimakkaasti. Tampereen kaupunki pitää hyvänä, että Lempäälän kunnan kasvu suunnataan kehittyvään nauhataajamaan ja intensiivisin täydennysrakentaminen kohdistetaan taajaman runkoyhteyksien ja näitä täydentävien jalankulun ja pyöräilyn yhteyksien varrelle. Erityisesti asemanseutujen kehittäminen nauhataajaman helminä on kannatettava.

Lempäälän strategisen yleiskaavaluonnoksen mukaan joukkoliikenne toteutetaan aluksi linja-autoliikenteenä, mutta mitoituksessa ja toimintojen sijoittelussa varaudutaan myös lähijunaliikenteen laajempaan toteuttamiseen. Ennen lähijunaliikenteen ja niiden pysäkkien toteutumisesta on odotettavissa, että Lempäälän asukasmäärä kasvaa merkittävästi, mistä syystä on tärkeää tehdä kestävien kulutapojen kasvuun ohjaavia toimenpiteitä jo nyt. Joukkoliikenteen käyttöä tukevat kaavaluonnoksessakin esitetty pyöräily-yhteyksien parantaminen taajaman

laidoilta runkoyhteyden varren joukkoliikennepysäkeille. Tiivis rakenne mahdollistaa joukkoliikenteen ja kestävien matkaketjujen kehittämisen, millä on vaikutus koko kaupunkiseudun työmatkaliikenteeseen. Tampereen kannalta liityntäpysäköinnin kehittäminen Säöksjärvellä ja Lempäälän keskustassa on erittäin kannatettavaa.

Joukkoliikenteen kehittämisessä tulee pyrkiä jo ennen lähijunaliikenteen laajempaa toteuttamista yhteen kehitettävään laadukkaaseen joukkoliikennekäytävään. Yleiskaavaluonnoksessa tulisi tuoda paremmin esiin, että joukkoliikennettä kehitetään yhtä väylää pitkin. Nyt kaavaluonnoksessa on esitetty useita rinnakkaisia väyliä runkoyhteyksille. Rinnakkaisilla samansuuntaisilla väylillä jää kullakin joukkoliikenteen vuoromäärä helposti liian vähäiseksi tarjotakseen varteenotettavan vaihtoehdon henkilöautolle.

Kaavaluonnoksessa uusien työpaikka-alueiden sijoittamisessa tulisi ottaa huomioon kehitettävä joukkoliikennekäytävä: uudet työpaikka-alueet tulee sijoittaa joukkoliikennekäytävän läheisyyteen.

Vastine:

Kaavaehdotusta on kehitetty saadun palautteen pohjalta ja on päädytty esittämään tarkennettu taajaman runkoverkosto, joka pohjautuu Tampereentien läheisyyteen. Toisaalta tarvitaan myös riittävän nopeita yhteyksiä Lempäälän kuntakeskuksesta Tampereelle. Työpaikka-alueiden profilointia on pyritty myös tarkentamaan, sillä kaikki työpaikka-alueet eivät voi sijoittua joukkoliikenneväylien varrelle. Tällaisia ovat esimerkiksi tietyt logistiset toiminnot, melua ja pölyä aiheuttavat toiminnot.

2.1.10. Pirkkalan kunta, kunnanhallitus, 27.8.2018

[...]Pirkkalan kunta pitää hyvänä lähtökohtia Lempäälän kunnan strategisessa yleiskaavaluonnoksessa. Lempäälän kunta varautuu strategisessa yleiskaavassa kasvuun monipuolisesti osoittaen asutuksen ja elinkeinoelämän kasvusuuntia sekä ohjaten liikennettä kestäviin kulkumuotoihin. Myös tärkeät virkistysalueet ja reitit ovat huomioitu. Strategiset kehityslinjat ovat selkeitä ja tarpeeksi yleispiirteisiä; mahdollistaen Lempäälän kunnan pitkäjänteisen kehittämisen ja kasvun kestäväällä pohjalla mutta myös mahdollistaen joustavuutta sekä mahdollisuuksia muutoksiin tarvittaessa.

Yleiskaavatyön aikana on tehty hyvää kuntayhteistyötä ja raja-alueilla kehityslinjat ovat yhteensovitettu maakunnan, seutukunnan ja Pirkkalan kunnan vireillä olevien suunnitelmien kuten mm. Kaakkois-Pirkkalan osayleiskaavasuunnittelun kanssa. Tarvittavaa yhteistyötä jatketaan jatkossakin ja myös tarkempien suunnitelmien avulla.

Vastine:

Lempäälän kunta on halukas jatkamaan kuntayhteistyötä myös jatkossa, jotta maankäytön suunnittelu saadaan raja-alueilla yhteensopivaksi ja tarvittavilta osin toisiaan tukevaksi.

2.1.11. Akaan kaupunki, kaupunginhallitus, 29.8.2018

Akaan kaupungilla ei ole huomautettavaa Lempäälän kunnan strategisen yleiskaavan luonnoksesta. Akaan kaupunki pitää tärkeänä, että Lempäälän strateginen yleiskaava on Pirkanmaan maakuntakaava 2040 tavoitteiden mukainen eikä siinä esitetyillä ratkaisuilla vaaranneta pääradan liikenteen toimivuutta.

Vastine:

Lempäälän kunnan strateginen yleiskaava on Pirkanmaan maakuntakaavan tavoitteiden mukainen (vrt. maakunnan liiton lausunto) ja myös Lempäälän kunnan tavoite on toimiva päärata.

2.1.12. Viranomaislautakunta, 28.8.2018

Strategisen yleiskaavan linjaukset tähtäävät merkittävään asutuksen lisääntymiseen kunnassa. Väestön kasvua pyritään kuitenkin sijoittamaan tehokkaasti ja mahdollisimman kestäväällä tavalla keskusten ja taajamien tuntumaan. Asutuksen tiivistyminen joukkoliikennekäytävän varrella mahdollistaa joukkoliikenteen paremman tarjonnan ja kehittämisen. Etenkin keskustan ja Sääksjärven tehokas asuminen edistää lähijunaliikenteen toteutumista ja sitä kautta kestävää liikkumista.

Kasvuun liittyy väistämättä myös päästöjä lisääviä ilmastovaikutuksia. Kaavaselostuksessa on kuitenkin arvioitu eri linjausten ilmastovaikutuksia ja pyritään suunnittelulla niitä vähentämään.

Strategisen yleiskaavan kaavamääräykset ovat sisällöllisesti hyvin ohjaavia ja niiden avulla maankäytön jatkosuunnittelu on helpompaa yleiskaavan tavoittelemaan suuntaan.

Kaavamääräyksissä huomioidaan kiitettävästi mm. asukkaille tärkeät viheryhteydet ja lähiluonto taajama-alueilla. Lisäksi pyritään turvaamaan kunnan hiljainen ja luontoarvoiltaan arvokas alue häiritsevältä maankäytöltä, mikä on tärkeää luonnon ydinalueiden ja kuntalaisten luonnonrauhan kokemuksen säilyttämiseksi.

Kasvun keskittäminen liikenneväylien varrelle tuo myös haasteita jatkosuunnittelulle, kuten meluntorjunta ja liikenteeseen liittyvien ilman epäpuhtauksien torjunta asutusalueilla. Näiden huomioimiseen on panostettava tarkemmassa jatkosuunnittelussa, jossa aivan teiden varteen ei tule sijoittaa pientaloasumista. Olemassa olevalle asutukselle aiheutuvia haittoja on pyrittävä minimoimaan mm. ajonopeuksien rajoituksilla, joukkoliikenteen kehittämisellä sekä melun- ja pölyntorjuntarakenteilla.

Strategisessa yleiskaavassa mahdollistetaan asutus myös maaseudun rauhassa etenkin kyläkeskusten tuntumassa, mikä pyrkii mahdollistamaan monipuoliset asumismuodot kunnassa ja kylien elinvoimaisuuden säilymisen.

Innilään on osoitettu pitkän aikavälin varaus työpaikkatoiminnoille. Tavoitteena on ollut sijoittaa näkyvälle paikalle moottoritien varteen yritystoimintaa ja työ-

paikkoja. Alue sijoittuu osittain kaavakartassa vedenhankinnan kannalta tärkeälle pohjavesialueelle. Pohjavesialueelle ei tule sijoittaa merkittävää rakentamista. Rakentaminen voi vaarantaa pohjaveden muodostumisen alueella sekä lisätä riskiä pohjaveden pilaantumiselle haitta-aineilla. Elinkeinoalue tulee rajata pohjavesialueen ulkopuolelle tai osoittaa kaavamerkinnällä pohjavesialue ja sen rajoitukset rakentamisen suhteen.

Strateginen yleiskaava oikeusvaikutteisena edistää kunnan kehitystä pitkällä aikavälillä ohjaamalla asutusta ja työpaikkoja kehityksen kannalta keskeisille paikoille ja tarjoamalla maankäytön suunnittelulle sekä maanhankinnalle suuntaviivat ja kehityksperiaatteet.

Viranomaislautakunta korostaa, että kylille tulee mahdollistaa monipuolinen yritystoiminta ja pitää tärkeänä, että myös poikittaista joukko- ja palveluliikennettä ylläpidetään ja kehitetään.

Vastine:

Pohjavesialueelle sijoittuvan yritystoiminnan määräystä on tarkennettu, kyseessä on siis pitkän aikavälin varaus, jonka toiminnassa tulee huomioida myös pohjavesialueen turvaaminen.

Muutoin kaavaehdotusta on kehitetty saadun palautteen pohjalta ja on päädytty mm. tarkentamaan tieyhteyksien roolia. Tampereen kaupunkiseudulla Tampereen kaupunki toimii joukkoliikenteen seudullisena viranomaisena (Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Tampere, Vesilahti ja Ylöjärvi), tässä yhteistyössä tulee jatkossakin kehittää poikittaista joukko- ja palveluliikennettä.

2.1.13. Lempäälän energia, 31.8.218

Lempäälän Lämpö -konserni näkee tarpeellisena, että uusiutuvaa energiaa, kuten biokaasua, saadaan tuotettua paikallisesti ja alueellisesti. Uusiutuvan energiantuotannon vaatimat mahdolliset tilatarpeet tulisi huomioida kaavoituksen yhteydessä.

Jotta energiantuotanto olisi kestävä, sen on perustuttava uusiutuviin energianlähteisiin. Uusiutuvan energian käyttöä pyritään energia- ja ilmastostrategian sekä hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti lisäämään nykyisestä. Uusiutuvan energian edistämisen keskeisenä tavoitteena on kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja irrottautuminen fossiilisiin polttoaineisiin perustuvasta energialähteiden käytöstä. Lisäämällä kotimaisten uusiutuvien ja päästöttömien energialähteiden käyttöä parannetaan energiantuotannon omavaraisuutta, energiaturvallisuutta ja energian toimitusvarmuutta sekä vahvistetaan kansantaloutta. Uusiutuvan energian käyttö myös lisää työllisyyttä ja tukee alan teknologian kehittämistä.

Esimerkiksi biokaasulaitos voisi palvella Lempäälän Lämmön jakeluverkon asiakkaita laajasti. Biokaasulaitoksissa tuotetaan orgaanisista raaka-aineista anaerobisessa mädätysprosessissa biokaasua. Käytetyt raaka-aineet ovat esimerkiksi kasvibiomassoja ja maatalouden lantoja. Pääosin tuotettu biokaasu syötetään puhdistettuna kaasun suunniteltuun jakeluverkkoon edelleen hyödynnettäväksi,

mutta osa kaasusta voidaan käyttää laitospölyn lämmön tuotantoon. Biokaasulaitoksella Lempäälässä voitaisiin yhdistää maaseudun syötepotentiaali ja kaupunkiseudun kulutuskäyttöä.

Uusiutuva energiantuotanto palvelee hyvin energiayhteisömalleja. Kaavoituksessa tulisi ottaa huomioon uusiutuvan energiantuotannon vaatimat maantieteelliset sijainnit ja läheisyys kulutuskohteisiin, kuten energiayhteisöihin. Uusiutuva energiantuotanto tulisi saada mahdollisimman lähelle käyttökohteita, jolloin energiatehokkuus on parasta mahdollista.

Uusiutuvan energiantuotannon vaatimat puubiomassan käsittely- ja varastointitarpeet tulisi myös huomioida kaavoituksessa.

Vastine:

Strategisessa yleiskaavassa ei yksityiskohtaisesti oteta kantaa energiantuotantolaitosten tai muiden toimintojen (mm. varastointi) sijaintiin, vaan niiden sijoittuminen ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Saatu palaute merkitään tiedoksi ja huomioidaan muussa suunnittelussa, jotta voidaan varmistaa toimipaikkoja myös näille toiminnoille ja mahdollistettua paikallinen energiantuotanto.

2.1.14. Fingrid Oyj, 30.8.2018

Strategisen tason kaavaluonnoksessa ei ole otettu kantaa energiahuollon verkostoihin, joten Fingridillä ei ole lausuttavaa luonnoksesta.

Vastine:

Ei aiheuta toimenpiteitä.

2.1.15. Kuivaspään ja ympäristön kyläyhdistys ry, 21.8.2018

Kuivaspään ja ympäristön kyläyhdistys haluaa ottaa kantaa nähtävillä olevaan strategisen yleiskaavan luonnokseen.

Valitettavasti strateginen yleiskaava ei nyt nähtävänä olevassa asussaan palvele kylämme kehittämistä.

Kehityskuvavaihtoehtoissa 1 ja 2 (sivu 8) vuodelle 2040 olevissa väestöennusteissa koko kuntaan ajatelluista huomattavan suurista väestön lisäyksistä Lempäälän seitsemään kylään ajatellaan kohdistuvan yhteensä vain 196 asukasta. Sitä ei niiden elinvoiman näkökulmasta voida pitää riittävänä määränä. Huomatavasti suurempi määrä uutta asutusta olisi Lempäälän kyliin sijoitettavissa maaseutumaiseman ja kunnan kehityksessään tavoitteleman ekologisuuden kärsimättä.

Strategisen yleiskaavan luonnoksessa kiinnitetään paljon huomiota ekologisuuteen, eritoten joukkoliikenteen hyödyntämiseen. Kylämme sijaitsee vilkkaan bussiliikenteen varrella. Myös ajateltu Hakkarin junaseisake sijaitsisi niin lähellä kyläämme, että osasta kylää se olisi näppärästi polkupyörällä tai kävellen saavutettavissa. Ideapark sijaitsee kylämme alueella, joten sen tarjoamat palvelut tekevät monessa asiointitarpeessa kauemmas lähtemisen tarpeettomaksi. Joten Kuivaspää asuinpaikkana voi osaltaan tarjota ratkaisun strategisen yleiskaavan

luonnoksessa tavoiteltuun ekologiseen asumiseen. Siksi väestöennusteissa ajateltu keskimääräinen 1,3 lisäasukasta / kylä / vuosi tuntuu erittäin pieneltä, varsinkin, kun Kuivaspään kohdalla käytetty sana "vähäinen" verrattuna osan kylistä kohdalla käytettyyn "maltilliseen" tarkoittanee vielä pienempää vuotuista väestön kasvua kuin tuo keskimääräinen 1,3, asukasta. Hyvien liikenneyhteyksien ja palvelujen parissa olevaan kylään tuo ajatus tuntuu erittäin nurinkuriselta.

Maaseutumainen, väljä asuminen olisi eräs vaihtoehto, sillä tuskin kaikki haluat asua tiiviisti nauhataajamassa. Siihen pitäisi kuitenkin antaa ihmisille mahdollisuus. Maaseutu on Lempäälässä kaikkialla lähellä johtuen nauhataajamarakenteesta. Se asia pitäisi nähdä vahvuutena. Voisimme tarjota asumisvaihtoehtoja, joita esimerkiksi Tampere ei pysty tarjoamaan, kuten isoja rakennuspaikkoja. Asuminen maaseudulla hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella, esimerkiksi kylässämme Kuivaspäässä, voisi olla houkutteleva asia, mikäli kyliin rakentaminen olisi mahdollista. Nämä asumisen vaihtoehdot myös tuodaan sivulla 18 esille, kun puhutaan muista asumisvaihtoehdoista kuin taajamista, kylät siinä kohtaa mainiten. Tosin Kuivaspäätä ja Ahtialaa ei siinä kohtaa nähdä asumisen vaihtoehtoja tarjoavina kylinä.

Pääosassa Kuivaspään kylää on kunnan tai osuuskuntamme vesi- ja viemäriverkosto. Niiden ohella kylässämme on hyvässä kunnossa oleva tiestö, hyvät julkiset liikenneyhteydet sekä Ideaparkin tarjoamat palvelut, joten asumisen tarvitsemat puitteet ovat meillä jo valmiina.

Haluamme kehittää kylämme elinvoimaisena ja viihtyisänä asuinpaikkana, samalla sen maaseutumaista ilmettä kunnioittaen. Syksyllä kyläämme valmistuu kylä suunnitelma, jossa em. asiat huomioiden rakennetaan kyläämme tulevaisuudenkuva, jonka osana tarkastellaan myös maankäyttöön liittyviä asioita. Suunnitelman meille tekee TTY:n arkkitehtuurin laitos.

Toivomme, että tämä suunnittelutyö sekä halumme kehittää kyläämme tulevat huomioiduiksi Lempäälän strategisessa yleiskaavassa. Haluamme kylämme olevan myös vuonna 2040 elinvoimainen ja viihtyisä.

Vastine:

Kaavaluonnoksen taustamateriaalina toimineita kehityskuvia on saadun palautteen pohjalta muokattu ehdotusvaiheeseen. Huomioitavaa on, että asumisen painopisteiden taulukko toimii nimenomaan strategisen yleiskaavan tausta-aineistona eri alueiden keskinäisten suhteiden suuruusluokkien hahmottamiseen. Lopullinen asukasmäärä kullakin alueella täsmentyy vasta suunnittelun edetessä. Ehdotusvaiheessa kylien väestön lisäykseksi on arvioitu 200–800 uutta asukasta. Kylien ja haja-asutusalueen väestömäärän kehittymisen arvioiminen on haastavaa, koska siihen vaikuttaa myös kunnasta riippuvien seikkojen lisäksi myös muita seikkoja; kuten rakennuspaikkojen tarjonta, maanomistajien tasa-puolinen kohtelu, valtuuston hyväksymä maapoliittinen ohjelma ja valtuuston hyväksymät hajarakentamisen periaatteet, asumistoiveiden mahdolliset muutokset sekä väestön ikääntyminen ja mahdollinen poismuutto. Toisaalta merkittävä väestömäärän lisäys taajama-alueen ulkopuolella lisäisi kunnalle kohdistuvia yksikkökohtaisia kustannuksia (mm. koulukyydit, ikääntyneiden palvelut, kunnallistekniikan rakentaminen).

Erityisesti kylien omaehtoinen kehittäminen, kuten Kuivaspäässä on tekeillä, nähdään myönteisenä asiana. Tällainen toiminta voi nimenomaan tuoda kylille elinvoimaa ja viihtyisyyttä lisäävää toimintaa.

2.1.16. Nurmen kyläyhdistys, 22.8.2018

Kaavaluonnos on erittäin laaja. Sen aineisto pohjaa valtakunnan -tason, maakuntatason, aluetason, kuntaliittymien (Tampereen lähialue), kuntien ja kunnan osa-alueiden tietoihin.

Lempäälän kaava toteuttaa johdonmukaisesti ja laskennallisesti Pirkanmaan maakuntakaavan laskentaa, jonka pohjalta kaikki tulevaisuusluvut ovat oletuksia. Ne ovat vahvasti Tampere-lähtöisiä ja toteutumiseltaan jopa epätodennäköisiä.

Lempäälän osalta monet kasvuluvut toteutuvat vain huippusuhdanteen aikana.

Strateginen yleiskaava lienee luonteeltaan tavoitteellinen, sen on vaihtoehtoisuusiin pohjautuva, uusia ratkaisuja etsivä ja kehittävä? Se ei voi olla asiakirja jonka pohjalta tehdään sitovia ja tiukkoja päätöksiä. Kaikki asiakirjan luvut / määrittelyt ovat korkeintaan suuntaa antavia.

Tasavertaisuus korostuu kaavalaadinnan myötä. Mittatikkuna on yleinen hyväksyntä ja mahdollisuuksien tasaaminen. Strateginen yleiskaava voi omalta osaltaan pehmentää mm. maakuntakaavan aiheuttamia rasituksia. Hyvin monet mm liikenteelliset, maankäyttöön liittyvät, rakentamiseen ja kaavoituksen ongelmat voidaan ratkaista joustavuudella. Ei sitovalla ”ennakkokaavalla”.

Tiivistämisen korostaminen on hokema. Se jossain vaiheessa päättyy. Lempäälän tulevaisuuskuva on tässä mielessä hyvin yksioikoinen. Se tuottaa myös ongelmia. On jo esimerkkejä alueista ja kunnistakin joissa tiivistämällä jo vähennetään mahdollisuuksia.

Nurmen kylää koskettavia asioita:

Ongelmia ja/tai mahdollisuuksia:

1. Nurmen koulu

- koulu on ainoa yhteiskunnallinen lähipalvelu kylässämme
- nuori väestö/asukkaat arvostavat lähipalvelua
- koulu luo uutta väestöä ja työtä
- koulu rakentaa yhteisöllisyyttä koko kylän osalta
- mikä estäisi Lempäälää toimimassa vastavirtaan; kyläkoulun säilyttäjänä
- ekologinen puukoulu- ratkaisu on nähtävyyks

2. Kaavoitus ja rakentaminen

- kylän kehitys = rakentaminen
- rakentaminen on myös peruskorjausta, kohentamista, laajentamista, ei vain uudisrakentamista
- rakentaminen pitäisi toteutua tasapainoisesti koko kunnan alueella

3. Kuntakeskuksen läheisyys
 - kuntakeskuksen läheisyys on Nurmelle etu
 - se tuo mukanaan myös rasitteita mutta ei luo samoja hyötyjä kuin kuntakeskus saa
4. Elinkeinojen harjoittaminen
 - maa- ja metsätalouden harjoittaminen tulee turvata
 - myös muuta yritystoimintaa tulee voida harjoittaa haja-asutusalueilla
 - lähiyrittämisen edellytyksiä tulee parantaa ja kehittää
5. Liikenteellinen asema ja turvallisuus
 - Nurmen kylän läpi kulkeva liikenne kasvaa koko ajan; erityisesti raskas liikenne
 - liikenneturvallisuus edellyttää mm kevyen liikenteen väylien rakentamista
 - liikenneturvallisuus tulee huomioida jo kaavoitusvaiheessa
 - Nurmen kylän sisäisen tieverkon kehittäminen on edessä. Siinä kunta voi olla aloitteentekijä
6. Alueen vetovoima
 - Nurmen alueen asumisen vetovoima kasvaa
 - alueen kehittyminen voidaan ratkaista kestäväällä tavalla; jos halutaan
7. Alueen arvonnousu
 - Nurmen kylän alueen arvonnousu estyy nykytasaisen kasvun myötä
8. Lahdenkylän uimarannan toiminnan turvaaminen
 - Lahdenkylän uimarannan toiminta perustuu pitkälti vapaaehtoisuuteen. Nurmen kyläyhdistys huolehtii siitä
 - tulevaisuudessa käyttäjämäärä nousee koko ajan. Kyläyhdistyksen resurssit eivät riitä. tarvitaan tiivistyvää yhteistyötä kunnan kanssa mm tienhoidon, siivouksen ja jätehuollon osalta
9. Nurmen tanssilavan toiminnan turvaaminen
 - Nurmen kylällä toimii Nurmen tanssilava. Sen kesäinen käyttö- ja viihdearvo on varsin suuri. Nurmen lavan toimintaedellytyksiä on kohennettu - ylläpitäjän kanssa- talkootyöllä. Tässä tarvittaisiin myös kunnan tukea. Onhan kyseisenlainen lavatoiminta jo sangen harvinaista.

Nurmen kyläyhdistys odottaa strategiselta yleiskaavalta positiivista ohjaavaa luonnetta. Kylämme vapaaehtoistoiminta on hyvin merkittävää. Se ei ole pelkästään kyläyhdistyksen toimintaa vaan myös muut sitä tekevät; onhan kylän alueella 15 eri yhdistystä, yhteisöä ja organisaatiota. Nämä kaikki tekevät oman osansa yhteiseksi hyväksemme.

Vastine:

Kuten lausunnossa tuotiin esiin, strateginen yleiskaava pyrkii konkretisoimaan Lempäälän maankäytön osalta mm. maakuntakaavaa ja kuntastrategiaa (asukasmäärän kasvuprosenttitavoite molemmissa n. 2 %). Toisaalta asetetussa väestötavoitteen saavuttamisessa on haastetta, sillä viime vuosina Lempäälän kasvu-

prosentti on jäänyt tavoitellusta. Huomioitavaa on, että asumisen painopisteiden taulukko toimii nimenomaan strategisen yleiskaavan tausta-aineistona eri alueiden keskinäisten suhteiden suuruusluokkien hahmottamiseen. Lopullinen asukasmäärä kullakin alueella täsmentyy vasta suunnittelun edetessä. Kylien ja haja-asutusalueen väestömäärän kehittymisen arvioiminen on haastavaa, koska siihen vaikuttaa myös kunnasta riippumattomia seikkoja, kuten rakennuspaikkojen tarjonta, maanomistajien tasapuolinen kohtelu, asumistoiveiden mahdolliset muutokset, väestön ikääntyminen ja mahdollinen poismuutto.

Strategisessa yleiskaavassa on pyritty turvaamaan normaali maa- ja metsätalouden harjoittaminen. Lausunto merkitään tiedoksi ja pyritään huomioimaan jatkosuunnittelussa mahdollisuuksien mukaan. Tarvittavilta osin lausunto toimitetaan myös eteenpäin, esimerkiksi konkreettisten liikenneturvallisuustavoitteiden osalta.

Rrityisesti kylien omaehtoinen kehittäminen nähdään myönteisenä asiana. Tällainen toiminta voi nimenomaan tuoda kylille elinvoimaa ja viihtyisyyttä lisäävää toimintaa.

2.1.17. Itä-Lempäälän maamiesseura ry, ym., 29.8.2018

Itä-Lempäälän maamiesseura ry, Kuivaspään ja ympäristön kyläyhdistys ry, Lastusten kyläyhdistys ry, Mattilan kyläyhdistys ry, Nurmen kyläyhdistys ry, Säijän kyläyhdistys ry

Lempäälän kunnan julkaisema strateginen yleiskaava on merkittävässä ja erittäin tärkeässä asemassa, kun luodaan suuntaviivoja kunnan kehittämiseksi. Lempäälän kylien ja kyläläisten edustajina olemme pettyneet kaavan yksipuoliseen sisältöön ja siinä mainittuihin tulevaisuuden näkymiin. Kylien kehittäminen ja elinvoimaisuuden takaaminen on käytännössä jätetty kaavan ulkopuolelle.

Kunnan vahvistetun kuntastrategian ja nyt julkaistun luonnoksen välille ei ole havaittavaa yhteyttä. Selkeästi kuntastrategiassa määriteltyä tahtotilaa ennakkoluulottomasta, rohkeasta ja kuntalaisia arvostavasta toiminnasta ei ole saatu toteutettua strategisen yleiskaavan luonnoksessa.

Strateginen yleiskaava pohjautuu yksipuolisesti pelkästään raideliikenteen mahdolliseen kehittämiseen Tampereen ja Lempäälän välillä. Strategisen yleiskaavan luonnoksessa kiinnitetään paljon huomiota ekologisuuteen, eritoten joukkoliikenteen hyödyntämiseen. Näemme suurena puutteena ja epäkohtana, kun tarkastelun ulkopuolelle on jätetty nykyiset olemassa olevat joukkoliikenneyhteydet joita kulkee Lempäälän kunnan läpi.

Lempäälän kunnan kasvu on suunnattu pääosin / kokonaan nauhataajamaan. Kasvuluvut eivät tue kaavassa mainittua kylien maltillista kasvuja. Kaavassa väestön lisäyksistä Lempäälän seitsemään kylään ajatellaan kohdistuvan yhteensä vain 196 asukasta vuoteen 2040 mennessä, sitä ei voida pitää edes maltillisena. Edellä olevaan perin vaatimattomaan lukuun on oletettavasti ainakin osin johtanut sivulla 17 oleva toteamus, että ”maaseudun asukasmäärän nousu on kuitenkin viime aikoina ollut melko maltillista”. Tälle asialle on luonnollinen selitys, kyliin rakentaminen on ollut vaikeata. Kylien nykyiset kaavat ovat vanhentuneita

tai täyteen rakennettuja, mikä on edellyttänyt rakentamiseen suunnittelutarveratkaisua. Myös tieto suunnittelutarveratkaisujen myöntämisessä noudatettavasta tiukasta linjasta on oletettavasti hillinnyt niiden hakemista. Kun ei saa lupaa rakentaa, ei myöskään ole mahdollista. Kaavan tavoitteena pitäisi olla myös Lempäälän kylien suunnitelmallinen kehittäminen ja kylien vahvuuksien hyödyntäminen. Tämä mahdollistaa myös uusien ja aivan uudentyyppisten yritysten syntymisen kylien yhteyteen jotka voisivat tukea nauhataajamassa asuvien kuntalaisten asumista ja elämistä. Maaseutumainen, väljä asuminen olisi eräs vaihtoehto, sillä tuskin kaikki haluavat asua tiiviisti nauhataajamassa. Siihen pitäisi kuitenkin antaa ihmisille mahdollisuus. Maaseutu on Lempäälässä kaikkialla lähellä johtuen nauhataajamarakenteesta. Se asia pitäisi nähdä vahvuutena. Voisimme tarjota asumisvaihtoehtoja, joita esimerkiksi Tampere ei pysty tarjoamaan. Kylät hyvien kulkuyhteyksien varrella, voisivat tarjota aivan uudenlaista asumismuotoa Lempäälän kunnan alueella.

Strategisen yleiskaavan luonnoksessa on tunnistettavissa ristiriita, sillä asuminen ja uudet työpaikka-alueet on sijoitettu erilleen toisistaan. Siten asumisessa tavoitellun yhdyskuntarakenteen tiivistymisen ohella tällä ratkaisulla yhdyskuntarakennetta hajautetaan. Olisi hyvä huomioida sivulla 15 esiin nostettua työn teon murrosta. Pieniä yrityksiä, joissa työn tekeminen tapahtuu kotoa käsin hyödyntäen tekniikan antamia mahdollisuuksia. Siksi vuoteen 2040 suuntautuvassa suunnitelmassa ajatus erillisistä yritysalueista herättää kysymyksiä. Lisäksi osaan niistä erillisalueista liittyy huomattavia liikenteellisiä ongelmia, kuten sivulla 20 todetaan.

Tällaisena strategisen yleiskaavan luonnos ei ole hyväksyttävissä eikä palvele Lempäälän kunnan kehitystarpeita.

Vastine:

Kaavaluonnoksen taustamateriaalina toimineita kehityskuvia on saadun palautteen pohjalta muokattu ehdotusvaiheeseen. Huomioitavaa on, että asumisen painopisteiden taulukko toimii nimenomaan strategisen yleiskaavan tausta-aineistona eri alueiden keskinäisten suhteiden suuruusluokkien hahmottamiseen. Lopullinen asukasmäärä kullakin alueella täsmentyy vasta suunnittelun edetessä. Ehdotusvaiheessa kylien väestön lisäykseksi on arvioitu 200–800 uutta asukasta. Kylien ja haja-asutusalueen väestömäärän kehittymisen arvioiminen on haastavaa, koska siihen vaikuttaa myös kunnasta riippuvien seikkojen lisäksi myös muita seikkoja; kuten rakennuspaikkojen tarjonta, maanomistajien tasa-puolinen kohtelu, valtuuston hyväksymä maapoliittinen ohjelma ja valtuuston hyväksymät hajarakentamisen periaatteet, asumistoiveiden mahdolliset muutokset sekä väestön ikääntyminen ja mahdollinen poismuutto. Toisaalta merkittävä väestömäärän lisäys taajama-alueen ulkopuolella lisäisi kunnalle kohdistuvia yksikkökohtaisia kustannuksia (mm. koulukyydit, ikääntyneiden palvelut, kunnallistekniikan rakentaminen).

2.1.18. Mattilan kyläyhdistys ry, 29.8.2018

Lempäälän kunnan strategisen yleiskaavaluonnoksen mukaan kunnan tahtotila on vähentää nauhataajaman ulkopuolisten kylien elinvoimaisuutta. Kaavassa väestön lisäyksistä Lempäälän seitsemään kylään ajatellaan kohdistuvan yhteensä vain 196 asukasta vuoteen 2040 mennessä. Haluamme ilmaista huolemme tästä ajatusmallista.

Taustaa

“Hyvinvoiva yhteisö” on yksi tulevaisuuden kaupunkiseutustrategian pääteemoista. Edustamamme Mattilan kylä on elävä esimerkki “vanhanajan” kyläyhteisöstä, jossa ihmiset tuntevat toisensa ja kokevat olevansa osallisia. Kylän yhteisöllisyys näkyy monin tavoin esimerkiksi perinteisen naapurivun muodossa. Yhteiset tapahtumat, talkoot ja muut hankkeet ovat täällä voimissaan. Kylämme vanhemmat arvostavat “koko kylä kasvattaa” -ajattelumallia. Täällä on lasten ja nuorten hyvä kasvaa. Ajatteleme, että tällaisen yhteisön keskellä kasvaminen ennaltaehkäisee tehokkaasti nuorten syrjäytymistä. Idyllinen kyläkoulumme antaa erinomaisen tuen tälle kasvatustyölle. Nykyinen yhteiskuntamme on polarisoituva. Hyvin menestyvät yksilöt voivat entistä paremmin, mutta toisaalta huonosti voivien määrä, yksinäisyys ja arvottomuuden tunne lisääntyvät voimakkaasti. Me mattilalaiset toivomme, että kunnassa ymmärretään kylien arvo kuntalaisten hyvinvoinnin kannalta.

Viihtyminen sekä luontoarvot

Kaavaselostuksen kohdassa Asuminen ja viihtyvyys todetaan, että “kaavalla tuetaan nykyisten alueiden omaleimaisuuden ja lähiluonnon säilymistä, mikä yleisesti lisää asukkaiden tyytyväisyyttä ja viihtyisyyttä sekä halua asettua asuinalueelleen. Lempäälä tarjoaa jatkossakin houkuttelevia vaihtoehtoja eri asukasryhmille”.

Me Mattilassa koemme, että kylien elinvoimaisuuden mahdollistaminen kaavaratkaisuilla olisi erinomainen mahdollisuus lisätä asumisen monimuotoisuutta ja sitä kautta ihmisten hyvinvointia. Lempäälään muuttaa paljon lapsiperheitä, jotka arvostavat monimuotoisia asumisratkaisuja. Kaikki eivät halua asua ja kasvattaa lapsiaan kaupunkimaisessa ympäristössä tai isoissa kouluyksiköissä.

Kylien elinvoimaisuuden säilyttäminen on myös hieno markkinointivaltti Lempäälän kunnalle. Maaseutumaisesta Mattilasta on kuitenkin lyhyt matka Lempäälän keskustaan ja pidemmällekin palveluiden ja työpaikkojen ääreen.

Kaavaluonnoksessa painotetaan luonnon ja ekologisuuden tärkeyttä. Mattilassa luonto on jatkuvasti läsnä, ja täältä löytyy lempääläisille tärkeän Birgitan polun kohteita, kuten lintutorni ja Maasaaren korsusauna. Mattilan luontokohteiden ja monimuotoisten kulttuurimaisemien vaaliminen edellyttää aktiivista, kehittyvää ja elinvoimaista kyläkulttuuria, josta hyötyy koko Lempäälä.

Rakentaminen

Kehittyvässä Lempäälässä myös kylien pitää voida kehittyä ja uudistua, joten maltillinen lisärakentaminen kylissäkin tulee sallia. Lisärakentamista tulisi toteuttaa kylien ominaispiirteitä tukien vaarantamatta maisema- ja luontoarvoja.

Kaavaluonnoksen selostuksessa (kohta 4.1) mainitaan, että “maaseudulla rakentamista ohjataan erityisesti kyliin, nykyisten toimintojen tuntumaan.” Tässä kohtaa huomautamme, että Mattilan (virallisesti Häihienmatkan) kylän alue muodostuu yksittäisen helmen sijaan nauhamaisesta raittikylästä, joka alkaa pohjoisessa Hulaudesta ja kulkee Rikalan, Mattilan, Pyhällön ja Hyrkkälän kylien kautta aina Perälään saakka. Perinteinen kylärakenne on muodostunut kylien kantatilojen ja niiden torppien ympärille ja myöhemmin lisäksi Mattilan seisakkeen ympärille. Rakentamista tulee jatkossakin sallia perinteistä kylä- ja maisemarakennetta vaalien koko raitin varrelle. Näemme ongelmallisena, että “Lempäälän kyliä” koskeva kaavamääräys niputtaa rakenteeltaan ja ominaispiirteiltään hyvin erityyppiset kylät yhden määräyksen alle. Siksi määräyksen tulee olla selkeämpi (vähemmän maalaileva) ja yleispiirteisempi. Kaavamääräystä tulee muokata siten, että se korostaa kunkin kylän ominaispiirteiden säilymistä ja elinvoimaisuutta mahdollistamalla maltillinen lisärakentaminen miljöötä kunnioittaen.

Yrittäminen ja työssäkäynti

Kaavaluonnos toteaa, että jatkossakin “kylissä tehdään töitä erityisesti maaseutumaisissa elinkeinoissa”. Huomautamme, että käsitys kylistä historiallisina reiliikkeinä ei vastaa todellisuutta. Maatilojen määrä on pudonnut 20 vuodessa puoleen entisestä, ja kehityskulku on jatkuva. Lempäälän kylissä tehdään ja tullaan jatkossa entistä enemmän tekemään töitä mikro- ja pienyrityksissä, etätyössä asiantuntijatehtävissä sekä monipuolisissa palvelualan ammateissa. Nämä kylien erilaiset työnteko- ja yritysmuodot hyötyvät niin toimivista liikenneyhteyksistä Tampereen ja Helsingin suuntaan kuin riittävästä asiakasmäärästä Tampere-Hämeenlinna -akselilla.

Liikenne

Mattilan kylän sijainti pääradan ja maantien 190 varrella on erityispiirre, joka tulee ottaa huomioon yleiskaavaa laadittaessa. Mattilan kylä voisi hyvin olla Lempäälän nauhataajaman jatkumo. Keskustan palvelujen saavutettavuutta ja kevyenliikenteen osuutta tulisi lisätä parantamalla yhteyksiä. Kaavaehdotuksessa pyöräilyetäisyydeksi junaseisakkeilta mainitaan 2-5 km. Lisäksi kerrotaan, että pyöräily-yhteyksiä taajaman laidoilta runkoyhteyden varteen sijoitettaville joukko-liikennepysäkeille on osin tarve parantaa. Viiden kilometrin pyöräilymatkan päähän asemalta sijoittuu Hulauden alue, jolta turvallinen kävely tai pyöräily keskustaan ei mt 190:n vuoksi ole mahdollista. Lisäksi uuden yläkoulun rakentaminen taajaman eteläosaan laajentaa 5 km:n koulumatkasädettä pitkälle Mattilan kylään saakka, ja osa tuosta koulumatkasta kulkee mt 190:ä pitkin. Tälläkin hetkellä koululaisten liikenneyhteydet ovat heikentyneet ja edellyttävät mt 190:n ylittämistä Lidlin kohdalla vilkkaassa aamuliikenteessä kohdassa, jossa ei ole suojatietä.

Nämä seikat huomioon ottaen toteammekin, että kevyenliikenteenväylä Turuntien varteen mahdollistaisi oppilaiden omatoimisen liikkumisen koululle, lisäksi julkisen ja kevyenliikenteen käyttöä sekä tukisi Birgitan polun hyödyntämistä. Koska pyörätiehankkeita ei juurikaan toteuteta pelkästään valtion varoin, tulisi kunnan ottaa tässä aktiivinen rooli ELY-keskuksen suuntaan.

Kylien näkökulmasta joukkoliikenteen käytön lisääntyminen ja yksityisautoilun vähentäminen edellyttää myös riittäviä ja helposti saavutettavia liityntä-pysäköintimahdollisuuksia.

Tulevaisuudessa kolmas raidepari avaa uusia mahdollisuuksia myös lähijunaliikenteelle. Lähijunapysäkin sijoittaminen Mattilaan parantaisi merkittävästi julkisia liikenneyhteyksiä Lempäälän keskustaan ja kouluihin ja toisaalta Tampereen tai etelän suunnassa työssäkäyvien mahdollisuuksia kulkea työmatkoja junalla osittain tai kokonaan.

Pohdinnan arvoinen asia olisi myös liikenneyhteyden avaaminen Miemolan ja Mattilan kylien välille. Näin Mattilan mahdollinen junaseisake palvelisi myös Miemolan asukkaita. Tämä mahdollistaisi myös sen että Miemolassa asuvat lapsiperheet voisivat helpommin valita lastensa kouluksi Mattilan kyläkoulun. Näin voitaisiin tarvittaessa tasata eri koulujen oppilasmääriä.

Ratavarikko

Strategisessa yleiskaavaluonnoksessa mainitaan eteläiseen Lempäälään mahdollisesti sijoittuva ratavarikkoalue. Pyydämme huomioimaan, että Mattilan kyläkeskus sijaitsee molemmiin puolin rataa kyseisessä kohdassa. Myös koulu sijaitsee radan välittömässä läheisyydessä. Varikon sijoittaminen Mattilan kylän alueelle lisäisi ratamelua sekä raskasta liikennettä varikolle tietä 190 pitkin, mikä edelleen lisäisi liikkumisen vaarallisuutta kylän ja keskustan välillä. On myöskin huomioitava, että maaperä rata-alueen lähellä on monin paikoin pehmeää ja täten raskaalle rakentamiselle sopimatonta.

Potentiaalinen ratavarikko -kaavamerkinnän yhteyteen tulee sijoittaa ehto, että läheisten asuinalueiden asumisterveydestä (melusuojaus ja suojavyöhykkeet toteutetaan kulttuurimaisemaan sopivalla tavalla), liikkumisen turvallisuudesta sekä ekologisista yhteyksistä huolehditaan etupainotteisesti mahdollisen varikon toteutuessa.

Vastine:

Kaavaluonnoksen taustamateriaalina toimineita kehityskuvia on saadun palautteen pohjalta muokattu ehdotusvaiheeseen. Huomioitavaa on, että asumisen painopisteiden taulukko toimii nimenomaan strategisen yleiskaavan tausta-aineistona eri alueiden keskinäisten suhteiden suuruusluokkien hahmottamiseen. Lopullinen asukasmäärä kullakin alueella täsmentyy vasta suunnittelun edetessä. Ehdotusvaiheessa kylien väestön lisäykseksi on arvioitu 200–800 uutta asukasta. Kylien ja haja-asutusalueen väestömäärän kehittymisen arvioiminen on haastavaa, koska siihen vaikuttaa myös kunnasta riippuvien seikkojen lisäksi myös muita seikkoja; kuten rakennuspaikkojen tarjonta, maanomistajien tasa-puolinen kohtelu, valtuuston hyväksymä maapoliittinen ohjelma ja valtuuston hyväksymät hajarakentamisen periaatteet, asumistoiveiden mahdolliset muutokset sekä väestön ikääntyminen ja mahdollinen poismuutto. Toisaalta merkittävä väestömäärän lisäys taajama-alueen ulkopuolella lisäisi kunnalle kohdistuvia yksikkökohtaisia kustannuksia (mm. koulukyydit, ikääntyneiden palvelut, kunnallistekniikan rakentaminen).

Kylien ja haja-asutusalueiden työpaikkamäärityä on korjattu kaavaselostukseen. Tarkoitus on nimenomaan mahdollistaa taajaman ja erillisten työpaikka-alueiden ulkopuolellakin mm. monenlainen yritys- ja palvelutoiminnan harjoittaminen, mutta myös turvata haja-asutusalueelle sijoittuvien maatalojen toiminta, jotta esimerkiksi niiden hajuhaitat eivät häiritse uutta asutusta.

Lausunto merkitään tiedoksi ja pyritään huomioimaan jatkosuunnittelussa mahdollisuuksien mukaan. Kylien määräystä ja potentiaalisen varikon määräystä on palautteen perusteella muokattu. Tarvittavilta osin lausunto toimitetaan myös eteenpäin, esimerkiksi konkreettisten kevyen liikenteen hankkeiden osalta.

2.1.19. Ahtialan kyläyhdistys, 30.8.2018

Kaavasuunnitelmaan on merkitty Turuntien varteen ja Ahtialantielle kasvun kehä-alueita, johon suunniteltaisiin merkittävää yritystoimintaa ja mm. uusiutuvan energian tuotantoa.

Ahtialan kyläyhdistyksen hallitus ja kyläläiset vastustavat edelleen alueen käyttöä ko. tarkoitukseen, ja asia on jo ratkaistu aiemmin korkeinta hallinto-oikeutta myöten:

Viittaamme Korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen KHO (pätös 17.11.2016/ 4881), joka kumosi silloin ehdotetun EN- kaavamerkinnän näillä perusteilla:

”Asiassa voidaan pitää selvitetynä, että EN-alueelle on suunniteltu ympäristöhäiriöitä aiheuttavaa toimintaa. Kaava-asiakirjoissa olevien selvitysten perusteella ei voida päätellä, että alueelle suunniteltu toiminta voitaisiin järjestää siten, ettei toiminnasta aiheudu lähialueille melu- ja pölyhaittaa.”

Viittaamme siis edelleen samoihin perusteluihin ja Ahtialan kyläläisten 12.6.2014 tekemään lausuntoon, joka oli myös korkeimman hallinto-oikeuden tekemän päätöksen yhtenä perusteena.

Voimaan jääneen kaavamerkinnän (pienteollisuus) perusteella, jos alueelle Ahtialantien varteen suunniteltaisiin edelleen teollisuutta, muistutamme korkeimman oikeuden samaisesta päätöksestä:

”Maakuntakaavassa puheena olevalle alueelle osoitetun taajamatoimintojen alueen (A) merkintä sisältää ainoastaan sellaisia teollisuusalueita, jotka ovat pientehköjä ja joilla harjoitettavasta toiminnasta ei aiheudu ympäristöhäiriöitä.”

Kaavaluonnoksessa Ahtialantien varressa on nostettu merkittävästi esiin myös Birgitan polku, joka on merkittävä paikallinen luonto- ja virkistyskohde. Kaavaluonnoksessa todetaan, että ”Birgitan polkuja kehitetään maakunnallisesti houkuttelevana reittinä mahdollistaen sekä lähiretkeily että pidempiaikainen patikointi. Polkuverkoston jatkuvuus ja kulkemisen miellyttävyyttä taataan muussa suunnittelussa.” Nämä tavoitteet ovat räikeässä ristiriidassa alueelle suunnitellun teollisuuden kanssa. Teollisuusalue lähellä Birgitan polkua söisi omalta osaltaan reitin ja Lempäälän houkuttelevuutta, eikä tavoiteltua kulkemisen miellyttävyyttä voitaisi taata. Kuka haluaisi luontopolulle teollisuusalueelle?

Katsomme, että kaavasuunnitelmassa oleva alue yritystoiminnalle Ahtialantien varressa on poistettava kaavasta ja yritystoiminta on keskitettävä teollisuusalueelle tms. eikä merkittävän kulttuurihistoriallisen alueen kylkeen ja Birgitan polun päälle.

Vastine:

Kaavaluonnoksessa Ahtialan kylän läheisyyteen, joskin moottoritien länsipuolelle oli osoitettu *merkittävä yritysalue* -merkintä, jota koski määräys: ”*Alue varataan monipuolisten pääasiassa työpaikkatoimintojen, kaupallisten palvelujen, kulttuuri- ja vapaa-ajantoimintojen sekä tuotantotoiminnan alueeksi. Alueella luodaan myös edellytyksiä uusiutuvan energian tuotantoon.*”

Ehdotusvaiheeseen kaavamerkintää on muutettu. Moottoritien risteyksen yhteyteen on osoitettu potentiaalisena pitkän aikavälin selvitys/kehittämisaueena. Alue on siis pitkän aikavälin varaus monipuolisten työpaikkatoimintojen sekä tuotantotoiminnan alueeksi, jonka määräyksessä on lisäksi tuotu esiin, että sen kehittämisessä on huomioitava erityisellä huolella liikenneyhteyksien toimivuus ja saavutettavuus, läheisten kulttuuriympäristöjen arvot sekä turvattava luontoarvojen säilyminen. Alueen vaikutukset tulee tarkemmassa suunnittelussa huomioida erityisellä huolella. Esimerkiksi maaperä ja tieyhteyshmahdollisuudet voivat vaikuttaa siihen, sijoittuuko toimintoja liittymän ja valtatie 3 itä- tai länsipuolelle. Näitä ei ole kuitenkaan tarkemmin tutkittu strategisen yleiskaavan yhteydessä vaan näitä voidaan suunnitella myöhemmissä vaiheissa. Alueen toteutuminen käytännössä edellyttää, että muut kaavassa osoitetut yritysalueet ovat toteutumassa tai muutoin todettu epäsoviviksi. Turuntie kuntakeskuksesta moottoritielle asti on osoitettu kehittyväksi tieympäristöksi, jossa vaihtelevat perinteiset laajat lempääläläiset maalaismaisemat sekä yritysalueet. Tämä osaltaan tukee Ahtialan perinteisen maiseman säilymistä taajaman vastinparina.

2.1.20. Lastusten kyläyhdistys ry, 30.8.2018

Lempäälän kunnan julkaisema strateginen yleiskaava on erittäin tärkeässä asemassa, kun luodaan suuntaviivoja kunnan kehittämiselle. On hyvä, että kunta suunnittelee omien aktiivisten kehittämispanostensa kohdentamista kokonaisuutena, jotta suurten kaavakokonaisuuksien investoinnit saadaan toteutumaan harkiten.

Kunnan toteuttamien kehittämiskohteiden lisäksi Lempäälä kehittyy joka puolella luontaisesti toimeliiden ihmisten, asukkaiden ja yrittäjien aktiivisen toiminnan kautta niin kylissä, kuin taajamissa. Kunnan keskittäessä investointejaan tiettyihin painopistealueisiin, sen ei tule pyrkiä torjumaan luontaista kehitystä tasaisesti muualla kunnassa. Kunnan kehityspanokset eivät voi korvata monimuotoista asukaslähtöistä kasvua ja kehitystä, vaan vahvistaa sitä. Ikävä kyllä tämä ajatus ei toteudu nyt julkaistussa kaavaluonnoksessa vaan edellytykset kylien kehittämiselle ja niiden elinvoimaisuuden takaamiselle on käytännössä evätty.

Selkeästi kuntastrategiassa määriteltyä tahtotilaa ennakkoluulottomasta, rohkeasta ja kuntalaisia arvostavasta toiminnasta ei ole saatu toteutettua strategisen

yleiskaavan luonnoksessa. Varsinaisia vaihtoehtoisia malleja kaavaluonnoksessa ei esitetä vaan kaksi saman sisältöistä kehityskuvaa kahdella eri asukasmäärällä.

Strategisen yleiskaavan luonnoksessa kiinnitetään paljon huomiota ekologisuuteen, eritoten joukkoliikenteen hyödyntämiseen. Kuitenkin tarkastelun ulkopuolelle on jätetty nykyiset olemassa olevat joukkoliikenneyhteydet ja niiden kehittyminen. Esimerkiksi Lempäälän kunnan läpi kulkee merkittävä liikennevirta ja joukkoliikenneyhteys Valkeakosken ja Tampereen välillä.

Strateginen yleiskaava pohjautuu yksipuolisesti pelkästään raideliikenteen mahdolliseen kehittämiseen Tampereen ja Lempäälän välillä. Ikävä kyllä tämä ei ole kunnan hallinnassa, sen aikataulu on avoin, eikä päätöksiä asian suhteen ole tehty. Kaavaluonnos ei nykyisellään tarjoa minkäänlaisia vaihtoehtoisia malleja, mikäli jokin oletuksista ei toteudu tai viivästyy. Siksi nauhataajaman kasvu kannattaisi keskittää pääosin Lempäälän keskusta, jo olemassa olevien raideliikenneyhteyksien takia sekä Lempäälän keskusta-alueen kehittymiseksi.

Strategisen yleiskaavan selostuksessa sivulla 4 kuvassa 2 on kuvattu eri kaavoja ja miten strateginen yleiskaava nivoutuu tähän kokonaisuuteen. Kuvasta kuitenkin puuttuu yleiskaava, joka soveltuu hyvin kylien kehittämiseen. Sama kuva löytyy myös osallistumis- ja arviointisuunnitelman kohdasta 3.

Yleiskaava maaseuturakentamisen ohjaamisessa on Ympäristöministeriön julkaisu, jossa kerrotaan 1.1.2009 voimaan tulleesta maankäyttö- ja rakennuslain muutoksesta, jonka mukaan yleiskaavaa voidaan käyttää entistä laajemmin rakennusluvan myöntämisen perusteena maaseutukylissä.

Kylien yleiskaavoituksen pelisäännöt ovat selkiytyneet. Vuoden 2009 alussa tuli voimaan maankäyttö- ja rakennuslain muutos, jonka mukaan yleiskaavaa voidaan käyttää entistä laajemmin rakennusluvan myöntämisen perusteena maaseutukylissä.

Kuntatasolla yleiskaava on usein käyttökelpoisin väline maaseudun maankäytön suunnitteluun. Sen avulla voidaan sovittaa yhteen erilaisia maankäytön tarpeita, mutta jättää kuitenkin riittävästi liikkumavaraa toteutukselle. Kunta voi käyttää yleiskaavoitusta sekä strategiseen maankäytön kehittämiseen että yksityiskohdalliseen rakentamisen ohjaukseen. Yleiskaavassa voi olla myös oikeusvaikutuksiltaan erilaisia osia.

Edellä mainittu oikeusvaikutteinen yleiskaava on myös mainittu Lempäälän kunnan maapoliittisessa ohjelmassa strategisena maankäyttötavoitteena kyläalueiden kehittämisessä (Strategisen kaavaluonnoksen liite 2. kohta 6). Samassa kohdassa on myös mainittu Lempäälän kunnan maapolitiikan tavoitteet esimerkiksi, että se on mm. aktiivista ja määrätietoista toteuttaen kuntalaisten yhteistä etua ja lisäksi se on avointa ja yhdenvertaista.

Strategisen yleiskaavan Selostuksessa esitetyt Kehityskuvat ovat

	Kehityskuva 1		Lähellä		Lisäys	%jakauma
	Nykyisin	%jakauma	Tavoite	%jakauma		
Keskusta	4690	20,57%	8000	21,92%	3310	24,16%
Hakkari	3581	15,71%	3600	9,86%	19	0,14%

Kulju	2493	10,93%	4500	12,33%	2007	14,65%
Sääksjärvi	2841	12,46%	8000	21,92%	5159	37,66%
Annisto	41	0,18%	2000	5,48%	1959	14,30%
Muu taajama	6350	27,85%	7400	20,27%	1050	7,66%
Kylät	2804	12,30%	3000	8,22%	196	1,43%

Yhteensä 22800 100,00% 36500 100,00% 13700 100,00%

Nykyisellään Lempäälän suurin osuus asukkaista asuu kaavaluonnoksessa mainitulla muu taajama alueella ja kylissä asuu noin 12 % kunnan asukkaista.

Kehityskuvan 1 tavoitteesta voidaan todeta, että ylivoimaisesti suurin kasvu kohdistuu Sääksjärvelle ja siitä muodostuisi yhtä suuriasukasmäärältään kuin Lempäälän keskustasta.

Kehityskuva 2

Lähemmäksi

	Nykyisin	%jakauma	Tavoite	%jakauma	Lisäys	%jakauma
Keskusta	4690	20,57%	10000	25,32%	5310	31,80%
Hakkari	3581	15,71%	4000	10,13%	419	2,51%
Kulju	2493	10,93%	4000	10,13%	1507	9,02%
Sääksjärvi	2841	12,46%	9000	22,78%	6159	36,88%
Annisto	41	0,18%	3000	7,59%	2959	17,72%
Muu taajama	6350	27,85%	6500	16,46%	150	0,90%
Kylät	2804	12,30%	3000	7,59%	196	1,17%
Yhteensä	22800	100,00%	39500	100,00%	16700	100,00%

Kehityskuvan 2 tavoitteesta voidaan todeta, että suurin kasvu kohdistuu myös Sääksjärvelle ja siitä muodostuisi lähes yhtä suuri asukasmäärältään kuin Lempäälän keskustasta.

Strategisen yleiskaavan selostuksessa sivun 9 kuvassa on mainittu vahva kyläasutus samoin kuin sivulla 11 on mainittu tiivistyvän taajaman vastapainona olevat perinteikkäät kylät, joissa lisärakentaminen on mahdollista erityisesti kylän lähi-alueilla. Nämä eivät toteudu kummassakaan edellä mainituista kehityskuvissa, sillä väestön lisäyksistä Lempäälän seitsemään kylään ajatellaan kohdistuvan yhteensä vain 196 asukasta vuoteen 2040 mennessä.

Strategisen yleiskaavan selostuksessa sivulla 14 on mainittu maaseutuun liittyvistä uudemmista yritysmuodoista kuten hevostilat. Kuten tekstissä onkin mainittu, niitä on viime vuosikymmeninä sijoittunut myös Lempäälään. Kovin uutena yritysmuotona ei niitä kuitenkaan voida enää pitää ja tämä varsin yksipuolinen toteamus kuvastaa, ettei maaseudun ja kylien potentiaalia riittävästi ymmärretä.

Strategisen yleiskaavan selostuksessa sivulla 17 on mainittu osan väestöstä haakeutuvan taajaman ulkopuolisille alueille maaseutumaisen elämäntavan houkuttelemisena. Tämä on nähty kaavassa riskinä ja sitä on mainittu hallittavan ohjaimella rakentamista perinteisiin kyliin. Kaavaluonnos ei todellisuudessa tue ra-

kentamista kyliin vaan ohjaa sekä kannustaa rakentamista yksittäisten suunnittelutarveratkaisujen kautta haja-asutusalueelle. Lisäksi on mainittu Lempäälän tarjoavan houkuttelevia vaihtoehtoja eri asukasryhmille, mutta maaseutumaisista elämäntapaa hakeville vaihtoehtoja ei löydy.

Strategisen yleiskaavan selostuksessa sivulla 18 mainittu kylien kehittäminen asukaslähtöisesti on erittäin positiivinen asia ja siinä hyvä työkaluna on aiemmin mainittu osayleiskaava.

Huomioitavaa ja huolestuttavaakin on strategisen yleiskaavan selostuksessa sivulla 19 mainittu lähijunaliikenteen toteutumisen epävarmuus, sillä koko strateginen yleiskaava pohjautuu lähijunaliikenteen kehittymiselle. Strategisen yleiskaavan selostuksessa sivulla 22 on nostettu kyseinen asia myös riskiksi, koska asiasta ei ole tehty päätöksiä eikä toteutuksesta näin ollen ole myöskään aikataulua.

Strategisen yleiskaavan liitteessä 2, Tavoitteet ja lähtötiedot-raportti, kohdassa 1.1 on kuvattu tunnistettuja megatrendejä ja mainittu niiden voivan vaikuttaa maankäytön suunnitteluun. Ikävä kyllä mistään ei käy ilmi miten näitä megatrendejä on käsitelty ja otettu kaavaluonnoksessa huomioon.

Kohdassa 2.1.3 MAL-sopimus, on mainittu, että Liikennejärjestelmää ja kaavoitusta ohjataan kestävän liikkumisen edistämiseksi ja hyvien joukkoliikenneväylien hyödyntämiseksi. Kaavaluonnoksessa on tunnistettu ainoastaan yksi joukkoliikenneväylä (lähijuna) ja jätetty kokonaan tarkastelun ulkopuolelle olemassa olevat joukkoliikenneyhteydet.

Strategisen yleiskaavan luonnoksessa on tunnistettavissa ristiriita, sillä asuminen ja uudet työpaikka-alueet on sijoitettu erilleen toisistaan. Olisi hyvä huomioida sivulla 15 esiin nostettua työnteon murrosta. Pieniä yrityksiä, joissa työn tekeminen tapahtuu kotoa käsin hyödyntäen tekniikan antamia mahdollisuuksia. Siksi vuoteen 2040 suuntautuvassa suunnitelmassa ajatus erillisistä yritysalueista herättää kysymyksiä. Lisäksi osaan niistä erillisalueista liittyy huomattavia liikenteellisiä ongelmia, kuten sivulla 20 todetaan.

Strategisen yleiskaavan pitäisi sallia myös kylien suunnitelmallinen kehittäminen ja kylien vahvuuksien hyödyntäminen. Tämä mahdollistaisi uusien ja aivan uudentyyppisten yritysten syntymisen kylien yhteyteen jotka voisivat tukea nauhataajamassa asuvien kuntalaisten asumista ja elämistä. Esimerkiksi tarjoamalla lähellä tuotettua ruokaa (suoramyynti tiloilta, tuottajatorit, jne.), mahdollistaa palstaviljelyä, mahdollisuus tutustua ruuantuotantoon, luontoavusteiset hoivapalvelut (Green Care), luontomatkailu jne.

Maaseutumainen, väljä asuminen tulisi olla yksi asumisvaihtoehtoista, sillä tuskin kaikki haluavat asua tiiviisti nauhataajamassa ja siihen pitäisi antaa mahdollisuus. Maaseutu on Lempäälässä kaikkia lähellä ja se asia pitäisi nähdä vahvuutena. Voisimme tarjota asumisvaihtoehtoja, joita esimerkiksi Tampere ei pysty tarjoamaan. Kylät hyvien kulkuyhteyksien varrella voisivat tarjota aivan uudenlaista asumismuotoa Lempäälän kunnan alueella.

Nykyisellään, ainakin Lastusten kylän kehittämisen suurin este on ”täyteen rakennettu” yleiskaava, joka on hidastanut rakentamista kylälle ja tehnyt siitä vähemmän suunnitelmallista. Lastusten kylä on kehittämiskelpoinen ja kehittämis-haluinen kylä hyvien kulkuyhteyksien varrella, joka voisi tarjota aivan uudenlaista asumismuotoa Lempäälän kunnan alueella. Siksi haluamme esittää erilaisen vaihtoehdon, kehityskuva 3. työnimeltään Sopivasti lähellä.

Kehityskuva 3	Sopivasti lähellä					
	Nykyisin	%jakauma	Tavoite	%jakauma	Lisäys	%jakauma
Keskusta	4690	20,57%	10000	27,40%	5310	38,76%
Hakkari	3581	15,71%	4000	10,96%	419	3,06%
Kulju	2493	10,93%	3000	8,22%	507	3,70%
Sääksjärvi	2841	12,46%	6000	16,44%	3159	23,06%
Annisto	41	0,18%	2000	5,48%	1959	14,30%
Muu taajama	6350	27,85%	7500	20,55%	1150	8,39%
Kylät	2804	12,30%	4000	10,96%	1196	8,73%

Kehityskuvassa 3 keskitetään selkeämmin kasvua Lempäälän keskusta. Muualla Lempäälässä kasvu olisi maltillisempaa, mutta jakaantuisi tasaisemmin koko kunnan alueelle. Pois lukien kuitenkin Sääksjärvi, josta kehittyisi vahva pohjoinen asukaskeskittymä.

Tällaisena strategisen yleiskaavan luonnos ei ole hyväksyttävissä eikä palvele koko Lempäälän kunnan kehitystarpeita.

Esitämme että kaavaluonnosta muutetaan kehityskuva 3. mukaisesti ja Lempäälän kylä kehitetään yhteistyössä asukkaiden kanssa tai annetaan mahdollisuus asukkaiden toteuttamalle omaehtoiselle kehittämiselle. Kylien kehittäminen toteutetaan suunnitelmallisesti yleiskaavamenettelyllä.

Edellytämme, että lausunto seuraa lyhentämättömänä mukana kaavan käsittelyn aikana.

Vastine:

Kaavaluonnoksen taustamateriaalina toimineita kehityskuvia on saadun palautteen pohjalta muokattu ehdotusvaiheeseen. Huomioitavaa on, että asumisen painopisteiden taulukko toimii nimenomaan strategisen yleiskaavan tausta-aineistona eri alueiden keskinäisten suhteiden suuruusluokkien hahmottamiseen. Lopullinen asukasmäärä kullakin alueella täsmentyy vasta kunkin alueen suunnittelun ja toteutuksen edetessä. Ehdotusvaiheessa kylien väestön lisäykseksi on arvioitu 200–800 uutta asukasta. Kylien ja haja-asutusalueen väestömäärän kehittymisen arvioiminen on haastavaa, koska siihen vaikuttaa myös kunnasta riippuvien seikkojen lisäksi myös muita seikkoja; kuten rakennuspaikkojen tarjonta, maanomistajien tasapuolinen kohtelu, valtuuston hyväksymä maapoliittinen ohjelma ja valtuuston hyväksymät hajakentämisen periaatteet, asumistoiveiden mahdolliset muutokset sekä väestön ikääntyminen ja mahdollinen poismuutto. Toisaalta merkittävä väestömäärän lisäys taajama-alueen ulkopuolella lisäisi kunnalle kohdistuvia asukaskohtaisia kustannuksia (mm. koulukyydit, ikääntyneiden palvelut, kunnallistekniikan rakentaminen).

Palautteessa on viitattu kaavioon eri kaavatasoista. Kyliin suunnattu yleiskaava on käytännössä osayleiskaava, jota ei ole erikseen eroteltu muista osayleiskaavoista, kuten aluevarausosayleiskaavoista tai rantaosayleiskaavoista. Huomioitavaa on, että kaaviossa ei myöskään ole erikseen ranta-asemakaavaa, joka on yhdentyyppinen asemakaava. Kyläosayleiskaavat ovat siis yksi kuntalähtöinen vaihtoehto kylien kehittämisessä. Toisaalta erityisesti kylien omaehtoinen kehittäminen nähdään myönteisenä asiana. Tällainen toiminta voi nimenomaan tuoda kylille yhteisöllisyyttä, elinvoimaa ja viihtyisyyttä lisäävää toimintaa.

Kaavaluonnoksen materiaaleissa pyrittiin tuomaan esiin joukkoliikenteen vaihtoehtoja. Junaliikennettä on pyritty maakuntakaavan ja seudun rakennesuunnitelman mukaisesti edistämään, mutta tarkoitus ei ole ollut vähentää linja-autoliikenteen merkitystä nykyisin tai tulevaisuudessakaan. Tätä näkökulmaa on myös tuotu vahvemmin esiin kaavaehdotuksessa.

Kylien ja haja-asutusalueiden työpaikkamäärittelyä on korjattu kaavaselostukseen. Tarkoitus on nimenomaan mahdollistaa taajaman ja erillisten työpaikka-alueiden ulkopuolellakin mm. monenlainen yritys- ja palvelutoiminnan harjoittaminen, mutta myös turvata haja-asutusalueelle sijoittuvien maatilojen toiminta, jotta esimerkiksi niiden hajuhaitat eivät häiritse uutta asutusta.

Taajamiin, niin kuntakeskukseen, Sääksjärvelle kuin muualle taajamassa, on nimenomaan haluttu mahdollistaa työpaikkatoimintojen sijoittuminen, mutta jotkin toiminnot tarvitsevat jatkossakin erillisiä alueita. Esimerkiksi melua ja pölyä aiheuttavia tai merkittävät logistiset toiminnot on tarpeen sijoittaa erilleen suurista asutuskeskittymistä, jotta voidaan turvata asuinalueiden viihtyvyys ja toisaalta yritysten toimintaedellytykset.

2.1.21. Toivion omakotiyhdistys ry, 31.8.2018

KEHITETTÄVÄÄ

Vihreä nuolimerkintä ”metsävyöhyke” Sääksjärven järven ja Puskiaisten tielinjan välissä on tarpeellinen, mutta liian ohut ja jatkuvuus Lempäälän puolella on liian heikko.

Ehdotamme merkinnän leveyden kaksinkertaistamista, jotta vyöhyke tukisi osaltaan Birgitan polun aitoa jatkuvuutta ja näin liittyen etelän suunnassa laajempaan vihreään merkintään. (vrt. vihreä nuoli etelämpänä)

Nyt luonnoskartassa kyseinen tärkeä yhtenäinen viher/virkistysyhteys Pyhäjärveltä Toivion luontohelmen kautta toiminnallisesti lähes katkeaisi Lempäälän puolella, koska kaavassa osoitettu liian kapea käytävä rakentamisten välissä ei toimi kunnolla: Ajatus on tärkeää olla vahva jo strategisella tasolla viestitettäessä. Tämä tärkeä reitti on voimassa olevassa maakuntakaavassakin osoitettu V-aluemerkinnällä.

ERITYISTÄ PLUSSAA

Karttamerkintä ”Luonnonrauhan ydinalue” on erittäin tärkeä ja sen kuvaus vaikuttaa hyvin pohditulta. Vastaava monella tapaa arvokas yhtenäinen alue Pirk-

kalassa on Toivion luontohelmi (Pyramiitinnotko - Taaporinvuori – Iso-naistenjärvi – Kurikkakallio) – ja sen kytkentä Lempäälän tärkeille luonto- ja virkistysalueille ja mm. Birgitan polkuun on erittäin tärkeää.

Vastine:

Kaavaehdotusvaiheessa viheryhteysmerkintöjä on tarkasteltu kokonaisuutena ja päädytty erilaiseen esittämistapaan. Toisaalta kyseessä ei ole aluevarausyleiskaava, joten viivan paksuus ei kerro merkittävydestä vaan viheryhteyden leveys ja sijainti täsmentyvät vasta tarkemmassa suunnittelussa. Alueella on vireillä Sääksjärven osayleiskaava, jossa asiaan voidaan ottaa paremmin kantaa.

2.2. Valmisteluvaiheen mielipiteet

2.2.1. Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 1

Nauhataajamaa tiivistettäessä tonttimaata varmasti tarvitaan. Kunnan uusi maanhankintapolitiikka on maanomistajalle epäedullinen. Jos ja kun kunta kaa-voittaa tonttimaasta ja on ostamassa sitä tuossa Ideaparkin läheisyydessä niin maksuksi pitäisi olla varattuna hyvää metsämaata. Pyrkikää siis hankkimaan metsämaata jo hyvissä ajoin vaihtomaiksi näihin tarpeisiin. Kuunnelkaa kuntalaisia ja viekää tarmokkaasti heidän toiveensa maaliin.

Vastine:

Palaute merkitään tiedoksi.

2.2.2. Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 2

Aluekehittämisessä puhutaan kunkin alueen endogeenisistä piirteistä ja niiden vahvistamisesta. Alueita ei pyritä saamaan samanlaisiksi vaan päinvastoin, erilaisiksi korostamalla ja hyödyntämällä alueen omaa endogeenisuutta. Näitä erityispiirteitä vahvistamalla ja kehittämällä alue pystyy vastaamaan globaaliin kilpailukykyyn. Ei siis pelkästään oman maan rajojen sisäpuolella vaan globaalisti. Lempäälän hieno endogeeninen piirre on maalaismaisuus ja luonnonläheisyys. Strategisella yleiskaavalla voimme ennestään hyödyntää tätä omaa erikoisuuttamme. Strategisessa yleiskaavassa tulee olla ehdoton ja vahva painoarvo luonnonläheisyydellä. Käytännössä asukkaiden tasolla se merkitsee kuntalaisen mahdollisuutta valita asuinpaikkansa ja viettää aikaansa.

Lempäälässä halutaan asua lähellä luontoa. Lempäälässä halutaan asua maaseudulla. Lempäälässä halutaan asua kylissä. Tähän meidän tulee jatkossakin antaa hyvä mahdollisuus. Kylät ovat parhaimmillaan epävirallisia hyvinvointikeskuksia ja yhteisöllisyyden ilmentymiä. Yhteisöllisyys synnyttää hyvinvointia: lisää ihmiskontakteja, vähentää yksinäisyyttä ja sairauksia. Lisäksi maalaisympäristö on rikas maaperän bakteereistaan, joita on tutkittu viime aikoina paljon. Mm. metsän bakteerit lisäävät vastustuskykyä. Lempäälän tulevaisuus on maantieteellisen sijainnin hyödyntämisessä ja luonnonläheisyydessä. Kylät ovat merkittävin osa

tätä luonnonläheisyyttä. Lempäälän pitää tulevaisuudessakin antaa rakennuslupia kyliin ja mahdollistaa kylien oma kehittyminen. Siksi asukasmäärää ei tule kaavalla rajoittaa vaan päinvastoin mahdollistaa entistä enemmän.

Vastine:

Kaavaluonnoksen taustamateriaalina toimineita kehityskuvia on saadun palautteen pohjalta muokattu ehdotusvaiheeseen. Huomioitavaa on, että asumisen painopisteiden taulukko toimii nimenomaan strategisen yleiskaavan tausta-aineistona eri alueiden keskinäisten suhteiden suuruusluokkien hahmottamiseen. Lopullinen asukasmäärä kullakin alueella täsmentyy vasta kunkin alueen suunnittelun ja toteutuksen edetessä. Ehdotusvaiheessa kylien väestön lisäykseksi on arvioitu 200–800 uutta asukasta. Kylien ja haja-asutusalueen väestömäärän kehittymisen arvioiminen on haastavaa, koska siihen vaikuttaa myös kunnasta riippuvien seikkojen lisäksi myös muita seikkoja; kuten rakennuspaikkojen tarjonta, maanomistajien tasapuolinen kohtelu, valtuuston hyväksymä maapoliittinen ohjelma ja valtuuston hyväksymät hajarakentamisen periaatteet, asumistoiveiden mahdolliset muutokset sekä väestön ikääntyminen ja mahdollinen poismuutto. Toisaalta merkittävä väestömäärän lisäys taajama-alueen ulkopuolella lisäisi kunnalle kohdistuvia asukaskohtaisia kustannuksia (mm. koulukyydit, ikääntyneiden palvelut, kunnallistekniikan rakentaminen).

2.2.3. Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 3

Mielestäni Lempäälän strategisen kaavan kaavaluonnos pohjautuu asumisen ja liikkumisen osalta liaksi raideliikenteen ympärille. Kaavaluonnos ei ota huomioon liikkumisen tulevaa muutosta eli sitä, että fossiiliset polttoaineet jäävät liikkumisessa yhä vähemmälle esim sähkö- ja biokaasuautojen yleistyessä.

Kaava tiivistää siten asumista liikaa turhan takia.

Lempäälän vetovoima on vihreä, luonnonläheinen asuminen, "puutarhakaupunkikylä". Tiivistäminen ja kaupungistuminen eivät sovi tähän ideaan ja jopa mahdollinen slummiutuminen on liian tiivistämisen myötä mahdollista.

Kaavassa on hyvä, että kylät on mainittu, kuten myös niiden kehittäminen.

Kuitenkin asumisen mitoitus eli uusien asukkaiden määrä on täysin alimitoitettu. Kaavassa esitetty mitoitus käytännössä estää uudisrakentamisen kyliin. Seloituksessa mainittu seikka, että kyliin ei ole ollut rakennushalukkuutta, johtuu ainoastaan siitä, että rakennuslupia ei ole myönnetty.

Myös maaseutualueen elinkeinot ovat esitetty hyvin yksipuolisesti. Maaseudulla on vireää yritystoimintaa ja väestömäärän lisääntyessä myös liiketoimintapotentiaali kasvaa mm. hoiva-alalla. Myös tietoliikenneyhteyksien parantaminen ja tietoyhteiskunnan kehittyminen mahdollistavat työskentelyn maaseutualueella eli kauempanakin liikenneyhteyksistä.

Rakentamisen mahdollistaminen eli maanomistajien mahdollisuus tonttien myyntiin lisää maaseutualueella yritystoimintaa, koska näin pääomaa saadaan vapautettua yritystoiminnan kehittämiseen. Maaseudun yritystoiminta on vaikeuksiltaan positiivista ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta, koska toiminta

on usein paikallista energiaan, puunjalostukseen, lähiruokaan, kotimaan matkailuun tms liittyvää.

Ehdottaisin myös pohtimaan kevyenliikenteen kehittämismahdollisuuksia maa-seutualueella. Lempäälän kylät eivät oikeasti ole kaukana nauhataajamasta verrattuna moneen muuhun kuntaan. Kunnan kevyenliikenteenväylät mahdollistaisivat saapumisen kylistä raideliikenteen tavoitettavaksi esim. sähköpolkupyörällä.

Hakkarin-Sääksjärven välisen alueen merkitsemistä metsäalueeksi ehdottaisin myös pohdittavan uudelleen. Tällaisella kaavamerkinnällä voi olla turha käyttöä ja ideoita rajoittava vaikutus. Alue ei ole enää luontoarvoltaan ja rauhaltaan merkittävä, vaan meluisa asumisen ja liikenteen häiritsemä "takapiha", sekä myös hyvää aluetta pientaloasumisen alueeksi lähellä liikenneyhteyksiä.

Vastine:

Kaavaluonnoksen taustamateriaalina toimineita kehityskuvia on saadun palautteen pohjalta muokattu ehdotusvaiheeseen. Huomioitavaa on, että asumisen painopisteiden taulukko toimii nimenomaan strategisen yleiskaavan tausta-aineistona eri alueiden keskinäisten suhteiden suuruusluokkien hahmottamiseen. Lopullinen asukasmäärä kullakin alueella täsmentyy vasta kunkin alueen suunnittelun ja toteutuksen edetessä. Ehdotusvaiheessa kylien väestön lisäykseksi on arvioitu 200–800 uutta asukasta. Kylien ja haja-asutusalueen väestömäärän kehittymisen arvioiminen on haastavaa, koska siihen vaikuttaa myös kunnasta riippuvien seikkojen lisäksi myös muita seikkoja; kuten rakennuspaikkojen tarjonta, maanomistajien tasapuolinen kohtelu, valtuuston hyväksymä maapoliittinen ohjelma ja valtuuston hyväksymät hajarakentamisen periaatteet, asumistoiveiden mahdolliset muutokset sekä väestön ikääntyminen ja mahdollinen poismuutto. Toisaalta merkittävä väestömäärän lisäys taajama-alueen ulkopuolella lisäisi kunnalle kohdistuvia asukaskohtaisia kustannuksia (mm. koulukyydit, ikääntyneiden palvelut, kunnallistekniikan rakentaminen).

Kylien ja haja-asutusalueiden työpaikkamäärittelyä on korjattu kaavaselostukseen. Tarkoitus on nimenomaan mahdollistaa taajaman ja erillisten työpaikka-alueiden ulkopuolellakin mm. monenlainen yritys- ja palvelutoiminnan harjoittaminen, mutta myös turvata haja-asutusalueelle sijoittuvien maatalojen toiminta, jotta esimerkiksi niiden hajuhaitat eivät häiritse uutta asutusta.

Metsäalueelle sijoittuu useita luontoarvoltaan vähintään paikallisesti merkittäviä kohteita, mm. Siisjärvenkukkula, (muodostuu lounais-koillisuuntaisesta kallioiden jonosta, joka rajautuu länessä kahteen lampeen ja niitä yhdistävään puroon, ja jonka ympärillä on laajahko rakentamaton metsä- ja suoalue) sekä Muurajärvien vesistö- ja suoalueet (monibiotooppi, suo- ja vesialue ulottuu Muuranotkosta ja Muuransuolta Iso-Muurajärven ja Pikku-Muurajärven kautta Muuranojaan, avosuo, reheviä korpia, puroja ja noroja). Aluetta on kokonaisuutena pyritty korostamaan pääasiassa metsäisenä alueena.

2.2.4. Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 4

Uskomme, että strateginen yleiskaava on erinomainen työkalu ohjaamaan kunnan maankäytön kehittämistä ja sen suunnittelun vaiheistamista. Se on samalla hyvä ja läpinäkyvä työkalu siihen, että Lempäälän asukkaat, yrittäjät sekä potentiaaliset sellaiset, voivat nähdä, miten ja miksi maankäytön kehittämistä Lempäälässä priorisoidaan. Tämä antaa kunnalle selkeän selkänojan toimintansa resurssointiin sekä kuntalaisille edellytykset ymmärtää ja ennakoida paremmin kunnan toimintaa.

Strategia tarkoittaa valintoja. Toimimalla strategian ja strategisen yleiskaavan mukaisesti, edesautetaan toivottujen vaikutusten muodostumista ja tavoitteiden saavuttamista. Nykyinen toimintaympäristö, jossa mm. päästövähennystavoitteet ovat kiristyneet merkittävästi ja talouden epävarmuus pakottaa priorisoimaan entistä vahvemmin.

Strategisen yleiskaavan yhteydessä näitä valintoja ja priorisointeja ei mielestämme ole riittävän selkeästi tehty, jotta sen ohjausvaikutus olisi tarkoituksenmukainen. Näkemyksemme mukaan, eri alueiden priorisointia tulisi siis tehdä luonnosta vahvemmin ja määrittää selkeämmin kunnan rooli ja keskeiset toimenpiteet alueiden kehittämisessä.

Seuraavassa on esitetty priorisoinnin esimerkkejä ja toimenpiteitä eri teemoihin ja alueisiin liittyen

LIKKUMINEN

Kaavassa esitetyn liikennejärjestelmän kehittymiseen liittyy paljon epävarmuuksia. Esimerkiksi uudet raiteet, uudet seisakkeet ja uudet moottoriteliittymät edellyttävät merkittäviä valtion panostuksia. Näistä viimeksi mainittu ei tue kansallisten päästövähennystavoitteiden saavuttamista, ja siten niihin liittyvä toteutuminen on yhä epävarmempaa. Uusien raiteiden ja seisakkeiden toteutumisessa riittävä väestöpohja on edellytys. Riittävä väestöpohja on edellytys myös houkuttelevan bussiliikenteen kehittämisessä.

- Keskustan kehittäminen edistää lähijunan palvelutason parantamista. Sääksjärven kehittäminen luo perusteita uudelle seisakkeelle. Keskustan ja Sääksjärven kehittäminen on perusteita priorisoida selkeästi.

- Hakkarin ja Kuljun seisakkeet ovat pitkän aikajänteen potentiaaleja. Potentiaalilin säilyttämiseksi tulee pitää aluevaraukset tehokkaalle rakentamiselle, mutta seisakkeiden paikat eivät edellytä aktiivista kehittämistä.

- Nauhataajama on alueena varsin laaja, josta tulisi tunnistaa selkeämmin kehitettävät alueet ja kunnan aktiivisuus siinä. Keskeisiä kehitettäviä alueita ovat potentiaalisten lähijuna seisakkeiden (keskusta, Sääksjärvi, Hakkari, Kulju) reuna-vyöhykkeet, joita voi toteuttaa bussiliikenteeseen tukeutuen, keskitehokkaina helminä. Nauhataajaman tulisi olla selkeämmin Helminauhataajama riittävän nopeiden bussiyhteyksien toteuttamiseksi.

- Mahdollinen raitiotien laajeneminen Vuorekseen. Anniston alueen kehittäminen voidaan kytkeä raitiotien kehittämiseen, jossa Tampereella merkittävä rooli.

Toimenpiteet voivat liittyä esimerkiksi raitiotien edistämiseen osana seudullista yhteistyötä.

ASUMINEN

Lempäälä on kasvanut paljon lapsiperheiden ja omakotiasumisen edistämisen myötä. Asumispreferenssit ovat muutoksessa. Lapsiperheiden lapset varttuvat ja muuttavat pois. Ikääntyvä väestö lisääntyy. Kysyntä hyvien liikenneyhteyksien ja palveluiden äärellä oleville asunnoille on ilmeinen. Niitä saadaan kehittymään tehokkaasti vain parhaille paikoille. Tulee panostaa kunnan pitovoimaan, että kasvu ja sen tuoma hyvinvointi voidaan säilyttää.

Lempäälän maaseutu ja kylät antavat mahdollisuuden luonnonläheiseen asumiseen kohtalaisesti saavutettavilla alueilla. Palveluiden saavutettavuuden mahdollistaminen tarkoittaa kuntatalouden näkökulmasta usein keskimääräistä korkeampia kustannuksia ja esimerkiksi liikenteestä aiheutuvia isompia päästöjä. Kylien ja maaseutumaisen alueiden osalta on perusteltua tunnistaa alueita, joiden kehittämiseen on hyvät edellytykset ja toisaalta niitä, joiden kehittämiseen, kehittämiseen ja jopa säilyttämiseen liittyy epävarmuuksia tai suuria kustannuksia.

Lempäälän kunnan resurssit ja kasvu ovat siinä määrin rajallisia, että ilman priorisointia ei pystytä edistämään esimerkiksi em. liikenteen kehittämistoimenpiteiden kannattavaa toteuttamista ja saavuttamaan asetettuja tavoitteita. Kunnan toimenpiteet tulisi määrittää selkeämmin eri alueiden ominaispiirteiden huomioiviksi.

- Lempäälän keskustan ja Sääksjärven kehittämisen tärkeää roolia asumisen sijoittamisessa voi tuoda vielä selvemmin esille. Nämä ovat sellaisia kohteita, joilla voidaan vastata parhaiten tavoitteiden saavuttamiseen kustannustehokkaasti.

- Kylistä tulee tunnistaa niiden sijaintiin ja muihin ominaisuuksiin liittyvät erityispiirteet. Nämä erityispiirteet vaikuttavat merkittävästi kylien kehittymisen potentiaaliin ja sen edellyttämiin toimenpiteisiin. Esimerkiksi Lastusten kylä sijoittuu Valkeakosken ja Tampereen välisen joukkoliikenneyhteyden varrelle ja mahdollistaa siten maaseutumaisen asumisen kestävään liikkumiseen tukeutuen. Alueella on kaavassa myös elinkeinon kehittämistä, jolloin mahdollistamalla myös maltillista asumisen lisäämistä voidaan luoda rakennetta, jossa on mahdollisuus työskennellä ja asua samalla alueella, maaseutumaisesti. Siten edellytykset resurssitehokkaaseen kehittämiseen ovat hyvät. Myös kylien osalta on siten tunnistettavissa priorisoimista, mikä voi tarkoittaa esimerkiksi jaottelua ”kehittettäviin” ja ”ylläpidettäviin”.

- Luontoarvoltaan tärkeissä kohteissa asumisen kehittämistä on perusteltua rajoittaa.

ELINKEINOT

Elinkeinot ja niiden tarjoamat työpaikat ovat kunnalle tärkeitä. On kuitenkin tärkeää, että elinkeinot ja työpaikat sijoittuvat yhdyskuntarakenteessa järkevästi. Työpaikkojen saavuttaminen joukkoliikenteellä on ehdoton edellytys. Ideaparkin

alue on muodostunut kunnan keskeiseksi kaupan ja tilaa-vaativan kaupan alueeksi. Alueella on myös edellytyksiä kehittyä joukkoliikenteen solmuna. Keskusta ja Sääksjärvi ovat keskeisiä palveluelinkeinojen aluetta.

- Yritysalueista tulisi tunnistaa selkeästi kohteet, joissa on kehittämisen edellytyksiä jo nyt ja toisaalta kohteet, jotka edellyttävät kehittyäkseen muita toimia. On myös tärkeää tuoda selkeästi esille, mitkä ovat sellaisia kehitettäviä alueita, joita kunnalla on edellytyksiä toteuttaa itse, ja sellaisia, jotka riippuvat esimerkiksi valtion investoinneista. Strategisessa yleiskaavassa määritettävät kehittämistoimenpiteet ovat siten hyvin erilaisia, riippuen kehittämisen edellytyksistä. Esimerkkinä voidaan mainita kehittäminen Ideaparkin alueella tai kehittäminen mahdollisen Puskiaisten oikaisun alueella. Näistä edellä mainitussa voidaan tehdä aktiivista kehittämistä ja jälkeen mainitussa kyseessä on edemmän edunvalvontatyö.

- Maaseutu ja luonto tarjoavat toisenlaisia edellytyksiä elinkeinojen kehittämiseksi. Tällaisia mahdollisuuksia tulee tukea, kunhan niistä tehdään kattavat vaikutusten arvioinnit. Esimerkiksi paljon liikennettä aiheuttavia toimia ei ole perusteltua kehittää pikkuteiden, joilla on myös koululaisliikenne, päihin tms.

Lempäälässä asuvina ja yrittävinä meille on tärkeää, että tiedämme, miten kunnan maankäyttöä on tarkoitus kehittää ja priorisoida. Siten toivomme, että strategisessa yleiskaavassa otetaan tarkemmin kantaa myös siihen, mitä kunta tekee alueiden kehittämiseksi. Eli kaavaan olisi hyvä sisältyä myös toteuttamisohjelma, jossa kuvattaisiin eri tyyppiset edistämistoimenpiteet. Lisäksi meille on tärkeää, että asumme kunnassa, joka edistää määrätietoisesti päästöjen vähentämistä ja entistä kestävämpää elintapaa. Tiedostamme, että tämä edellyttää merkittäviä muutoksia totuttuun. Toivomme, että kunta edistää tätä muutosta läpinäkyvästi ja perustellen. Strateginen yleiskaava on siihen hyvä väline, ja siksi pidämme edellä esitettyjen asioiden huomioon ottamista kaavan viimeistelyssä tärkeinä. Toivomme, että kunnan viranomaiset tuovat päätöksentekoon yleiskaavaehdotuksen, jossa on tehty rohkeasti asiantuntemukseen perustuvia valintoja.

Vastine:

Palautteessa on nostettu esiin monia huomionarvoisia asioita, joita onkin strategisen yleiskaavan ehdotusvaiheeseen pyritty korostamaan paremmin, esimerkiksi eri alueiden roolia ja merkitystä niin asumisen kuin elinkeinojenkin osalta sekä liikkumisen osalta. Esimerkiksi Lempäälän kuntakeskus ja Sääksjärvi on nostettu esiin, nauhataajama merkitty erillisellä merkinnällä. Samoin asemanseutujen ja mahdollisten tulevien seisakeiden määräyksiä on pyritty kehittämään edelleen. Yritysalueiden osalta on pyritty nostamaan esiin mm. Marjamäki jo nyt kehittyvänä monipalvelukeskittymänä ja muut valtatie 3 risteykset potentiaalisina pitkän aikavälin kehittämisalueina. Alueen toteutuminen käytännössä edellyttää, että muut kaavassa osoitetut yritysalueet ovat toteutumassa tai muutoin todettu epäsoviviksi.

Kylien roolia on myös pyritty selkeyttämään asumisen ja elinkeinojen osalta. Lopullinen asukasmäärä kullakin alueella täsmentyy vasta kunkin alueen suunnittelun ja toteutuksen edetessä. Kylien ja haja-asutusalueen väestömäärän kehittä-

tymisen arvioiminen on haastavaa, koska siihen vaikuttaa myös kunnasta riippuvien seikkojen lisäksi myös muita seikkoja; kuten rakennuspaikkojen tarjonta, maanomistajien tasapuolinen kohtelu, valtuuston hyväksymä maapoliittinen ohjelma ja valtuuston hyväksymät hajarakentamisen periaatteet, asumistoiveiden mahdolliset muutokset sekä väestön ikääntyminen ja mahdollinen poismuutto.

Palautteessa ehdotettua erillistä toteuttamishjelmaa ei ole laadittu strategisen yleiskaavan aikana, mutta kunta pyrkii määrätietoiseen toimintaan edistääkseen tavoitteellista kehittämistä. Mahdollisia etenemispolkuja on kaavaselostuksessa esitetty.

2.2.5. Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 5

Puskiaistentien loppuosa/Huvilatie/Höytämöjärvi/ siitä lähtevä Ruotasojä

Ruotasojä on merkittävä laskeva joki Höytämöjärveltä. Se on Kokemäenjoen suojeluyhdistyksen hoidettavien listalla. Kaavassa tuon joen suojele tulisi ottaa huomioon muodostamalla metsästä suoja-alue joelle.

Nyt suoja-alue olisi periaatteen tasolla olemassa jo rajattuna: Puskiaistentien ja Ruotasojän väliin on jäänyt metsäkaistale, joka toimisi suoja-alueena. Metsä tulisi pitää luonnonvaraisena, jotta eläinkanta ja joki ei kärsisi.

Ruotasojän eläimistöä vuosien ajan Höytämöjärven ja Huvilatien päässä: lepakko, koskikaroja talvisin, saukko, harmaahaikara, rapu, piisami.

Lisäksi suoja-aluetta puoltaisi myös se, että alueella on loma-asutusta. Sen merkitys tulisi taata asukkaille.

Miten asia tullaan ottamaan huomioon?

Vastine:

Strategisessa yleiskaavassa ei oteta kantaa yksittäisiin kohteisiin, mutta asia merkitään tiedoksi ja otetaan huomioon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Alueella on vireillä Sääksjärven osayleiskaava, jossa asiaan voidaan ottaa paremmin kantaa.

2.2.6. Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 6

Lempäälän strateginen yleiskaava tähtää väestönkasvuun, mikä on positiivista.

Väestökasvun myötä on syytä kiinnittää erityistä huomiota myös palveluiden järjestämisen edellytyksiin. Varhaiskasvatus- ja koulupalveluissa Lempäälän kunta on tehnyt hyvin suunnitelmia ja toteuttanutkin suunnitelmia erinomaisesti. Eri-tyisryhmien (mm. vanhuksat ja kehitysvammaiset henkilöt) osalta on syytä myös kaavoittaa ja varata tarpeeksi tontteja. Tässä on hyvä huomata, että rakennettavien yksiköiden koko on mielellään maksimissaan 15 asuntoa tai ryhmäkoti-paikkaa, joten aika pienetkin tontit soveltuvat erityisryhmien rakentamista varten. Toivottaa on, että tontit sijaitsevat palveluiden välittömässä läheisyydessä.

Myös kuntastrategiassa halutaan helpottaa sote-palveluiden sijoittumista kuntaan.

Strategisen yleiskaavan kehittämiskohteet sijaitsevat kuntakeskuksessa ja Sääksjärvellä. Kuljua ei ole erityisesti huomioitu. Haluan muistuttaa, että Kuljuun on kaavoitettu ja kaavoitetaan jatkuvasti uusia asuinalueita. Kuljuun muuttaa paljon lapsiperheitä, jotka tarvitsevat myös palveluita. Tämä olisi syytä huomioida myös yhtenä Lempäälän kunnan vahvana kehittämiskohteena.

Vastine:

Strategisesta yleiskaavasta on keskusteltu muiden kunnan palvelualueiden kanssa mm. palvelusuunnitteluryhmässä (PASU). Sinänsä palveluihin ei yksityiskohtaisesti ole strategisessa yleiskaavassa otettu kantaa, mutta kunnan sisällä pyritään tekemään yhteistyötä, jotta suunnittelu on riittävän ennakoivaa ja eri toimijoille voidaan varata soveltuvia alueita.

2.2.7. Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 7, Eläkeliiton Lempäälän yhdistys

Lempäälän kunta laatii ns. strategista yleiskaavaa jonka tarkoituksena on hahmottaa eri asioiden kehitystä aina vuoteen 2040 asti. Kyseessä on haasteellinen prosessi kun kuitenkin pohjana on yhteiskunnallinen kehitys kaikkine vaikutuksineen; myötä ja vastamäessä. Faktatietoa on historiasta, nykyajasta ja osin myös tulevaisuudesta.

Lausunnon antajana toivomme että kunnan johto, virkahenkilöstö ja päättäjät miettivät asioita missä tilanteessa he itse ovat 2040. Todennäköisesti eläkeläisinä, vanhusväestönä. Minkälaisista tarpeista on silloin kyse itsellä kuntalaisena.

Siksi haluamme lausua kokemuksenamme jotain siitä mitä haluamme, kaipaamme ja toivomme.

Liikkuminen kunnan / seutukunnan sisällä

- Lempäälän kunta pohjaa ns nauhataajama-ajatteluun Se on merkinnyt että taajaman ulkopuolelle jäävät alueet menettävät vetovoimaansa ja palvelut heikkenevät tai ainakin vaikeutuvat; sekä palvelujen tarvitsijain kuin niiden tuottajan kannalta.
- Viisasta on miettiä jo nyt millaisia vaihtoehtoja liikkumiselle, asumiselle ja eri palvelujen saatavuudelle on olemassa ja miten niitä kehitetään. Työuran päätyttyä yhä useampi eläkeläinen miettii asuinpaikkansa valintaa esim kunnasta toiseen.
- esim Eläkeliiton Lempäälän yhdistyksen jäsenistä suuri osa asuu haja-asutus alueella jossa liikkumismahdollisuudet ovat rajallisia ja usein hankalia. Tämänkin väestöryhmän kotiseurakkaus on koetuksella jos liikkuminen ja palvelujen saatavuus yhä heikkenee. Katseet kohdistuvat mm paikalliseen tieverkkoon; ei niinkään tietokoneverkkoon

Asuminen

- *Asuminen ja palvelut ovat yhteydessä toisiinsa, Palvelujen keskittymisestä johtuen (mm pankkipalvelut ja vähittäiskauppa) erikoispalvelut poistuvat tai siirtyvät kauppakeskuksiin.
- *Lempäälän keskustan ”autioituminen” on suorassa yhteydessä asumiseen lähikeskustassa. Keskustasta ei pidä tehdä ”vanhusten reservaattia” mutta suuntaamalla ja parantamalla vanhusasumista voidaan keskustajaman palveluja säilyttää ja kohentaa.

Kunnalliset palvelut

- Kuntapalvelujen tarkoituksenmukainen keskitys uuteen kunnantaloon antaa mahdollisuuden aivan uudenaikaiseen kuntalaislähtemiseen
- Palveluita ei ole syytä hajauttaa vaan pikemminkin keskittää ”yhden luukun ja läheisyys periaatteen” mukaan
- Kuntapalvelujen tietokonepohjaisuus/netti on valtavirtaa mutta usein vanhusväestö siinä häviää
- vanhusväestö on suuri julkisten palvelujen käyttäjäryhmä. Tyytyväisyys lienee nyt melko hyvä mutta palvelujen helppous on erityisen tärkeää.
- Palvelutarpeet muuttuvat koko ajan ja siksi kannattaa tarkoin seurata käyttäjätottumuksia ja vaikuttaa niihin ajan hengen mukaan
- Eläkeläinen vertaa saamiaan palveluja omaan työaikaiseen palvelutaloon. ”Nuori eläkeläinen” on hyvin vaativa asiakas

Vanhusväestön viihtyvyys

- Lempäälän kunnassa tarjotaan erilaisia viihtyvyys, virike jne palveluja varsin paljon. Kunta osallistuu tähän toimintaan aktiivisesti. Kuitenkin hieman koordinoimalla yhteen seurakunnan, eri yhdistysten ja kansalaisjärjestöjen, jopa yritysten jne tilaisuuksia kohennettaisiin kiinnostavuutta ja laatua. Voisikohan uusi Lempäälä talo olla tässä yksi väline?
- Aktiivinen vanhusväestö ei suinkaan ole ongelma vaan nimenomaan ”ne maanhiljaiset” joita emme tavoita. Tämä ongelma voidaan ratkaista vain yhteisesti. Vähäinenkin onnistuminen tässä asiassa antaa varmasti katetta henkisesti ja taloudellisesti mm sos- ja terveystalouksissa.

Eläkeliiton Lempäälän yhdistys toivoo että kunta selvittää järjestöjen kokoontumistilojen mahdollisuuksia. Asia pitää ratkaista pidemmällä aikavälillä jotta vuosittainen epävarmuus poistuu. Toivomme että samalla selvitetään taloudelliset rinnakkaisuudet kunnan myöntämien avustusten ja perittävien kokouspaikavuokrien välillä. Ei ole kovin järkevää että rahaan siirretään edestakaisin.

Toivomme myös että kunta avustaessaan eri järjestöjä, yhteisöjä ja liikelaitoksia (heidän omistamiensa kiinteistöjen hoidossa ja kunnossapidossa) velvoittaa näitä vuokraamaan tiloja edullisesti.

Laadittavan strategisen yleiskaavan ulottuvuus pitäisi ulottaa kunnan kaikkiin asiakkaisiin. Miettimällä asiaa ja palveluita esim. kohde/ asiakasryhmittäin voisi syntyä yhteistyötä jolla saadaan aikaan merkittäviä taloudellisia säästöjä. Tähän

ilmeisesti jo nyt pyritään ns kolmannen sektorin yhteistyöllä. Helppoa se ei ole mutta luodaan sille mahdollisuudet.

Vastine:

Palaute merkitään tiedoksi ja konkreettisen kehittämissuositusten osalta toimitetaan eteenpäin (mm. Lempäälä-talon suunnittelijoille).

2.2.8. Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 8

1. Kuntakeskus sijaitsee saarella ja vesireitit kulkee kuntakeskuksen läpi. Jo 1000 luvulla Viikingit löysivät Lempäälään, juuri vesireittejä myöten. Siihen Lempäälän kunta onkin jämähtänyt, 1000 luvulle. On aika siirtyä 2000-luvulle hyvät kunta-päättäjät. Lempäälä ei ole mitenkään hyödyntänyt vesiliikennettä. Vesibussi kulkee ja ottaa sekä jättää matkustajat kanavalla ja siihen tuodaan ja viedään linja-autoilla. Lempäälän kuntaan siitä ei jää yhtikäs mitään. Yksityisveneillä kuljetaan tätä samaa vesireittiä. Kaksi karttakirjaa on tässä Kokemäenjoen reitin tavoitettavissa veneilijälle ja kaikista suunnista tullaan myös Lempäälään. Paljon veneitä, paljon ihmisiä, paljon tarpeita on veneilijällä.

Kuntakeskus tarjoaa monenmoista ihan sopivasti valmiina. On ruokakauppoja, on ravintoloita, on kahvioita, vaatekauppa, on urheiluvälinekauppa, on kirpputoreja, on pankki, on polttoainetta, tosin se pitää noutaa kanisterilla, on septitankki, Ideaparkkiin pääsee sopivasti linja-autolla, siellä on monenlaista ajankulua ja ostettavaa niin lapsille kuin aikuisille, junalla voi piipahtaa Tampereella, on kaunis kirkko, on Museoraitti, on Hakkarissa kuntopolut ym. aktiviteettia, on R-kioski, löytyy hampurilaisia ja kebakkia, on partureita, on kampaajia, on kylpylä kuhneammeineen. Kaikkia näitä palveluja veneilijä käyttää vapaa-ajallaan. Tämä kaikki on jo valmiina.

Pysäyttäkää veneilevä perhe viihtymään Lempäälän palveluiden äärelle.

On tietty Myllyranta, siis on. Mutta siinä on vain muutamalle veneelle tilaa ja jos siinä vielä vesibussikin poikkeaa täyttäen koko järven puoleisen sivun laiturista, niin eipä vierasveneille juurikaan jää tilaa. Ja nuo siltasuunnitelmat vie myös tilaa Sirvanlahdesta, ei siihen voi vieraslaitureita ajatellaakaan.

Ja mitä Myllyranta tarjoaa vierasveneilijälle: kaksi vessaa ja kaksi lavuaaria ja vesipostin, siinä se, eipä kovinkaan paljoa ole tarjolla, alle minimin.

Veneilijä tarvitsee nykyaikana kunnan sataman, hyvät laiturit, johon kiinnittää köytensä. Sataman jossa on se vessa ja vesiposti. Lisäksi veneilijä arvostaa suihkua, veneilijä saunoo mielellään satamassa. Hyvinvarustettu kahvio kioskilla on paikallaan, pyykkiäkin tulee veneilijälle, se on mukava pestä, polttoaineen jakelupiste suoraan veneen tankkiin. Veneilijä kulkee monesti useamman veneen armadana ystävien kanssa, jolloin Myllyrannan laiturin ei riitä.

Ja mitä veneilijä tuo kuntaan: kyllä veneilijä jättää, käyttäessään monenlaisia palveluja jäädessään laiturin, Visa vinkuu ja kuntaan jää 1000 euroa hyvinkin veneilevältä perheeltä. Kokemuksesta tiedän.

Lempäälän kunta ei ole tätä tulolähdettä milloinkaan noteerannut. Tuntuu ettei veneilijä ole tervetullut. Tutustukaa Ruoveden ja Virtain satamiin, molempiin on veneilijä tervetullut ja sataman palvelut on tätä aikaa. Satamia on kehitetty vuosikymmeniä.

Ehdottaisin: Myllyranta on aika pieni, vaikka Sirvanlahteen tulisi laiturit, matalakin se on. havaslahti on sopiva paikka satamalle. Siinä on pusikon paikalle tilaa laittaa huoltorakennukset, kahvila, parkkipaikat ym. Turku tien alitse tunneli, tulevaan Halkolan puistoon. Siinä yhtenäinen virkistysalue kuntalaisille ja uusi lenkkeilyreitti juoda kahviossa kupponen kahvia, katsella sataman touhuja ym.

On aika ottaa käyttöön tuo pusikkoinen Havaslahden alue kanavalle asti. Siinä on kaunis rantamaisema hukkinut villiintyneeseen kasvustoon. Miksi kunta ei käytä tätä isoakin aluetta hyväkseen kuntalaisten, ohikulkijoiden iloksi puistoksi, maisemaksi. Sataman ansiosta alue tulee kaikkien kuntalaisten käyttöön. Onko kunnalla varaa pitää tällaista aluetta tuollaisena rytönä, kuin se nykyään on, kysyn vaan! Asuntoja kaavoitetaan mutta asukas tarvitsee myös kaunista avaraa ympäristöä viihtyäkseen. Mikä visio, kunnan päättäjät tuo alue on kokonaan untohtunut, nyt on aika miettiä mitä tehdään 2040 luvun kuntalaisten tarpeisiin. Tampereella suunnitellaan täyttää järveä, Lempäälässä voitaisi järvioluetta laajentaa, siis ottaa takaisin vesialuetta. Kanavaa rakennettaessahan sieltä tuotiin maa-ainesta juuri tuolle alueelle, täytömaaksi. Puisto alueelle sopisi pieni lampi ja puro somistaisi hienosti kävelyreittejä. Kanavalta Havaslahdenkautta Halkolaan, kyllä liikuntaa tulee ja sielunravintoa monimuotoisesta maisemasta, puistosta ym.

2.Myllyrantaan ehdotan kuntoportaita.

Rinne on juuri sopiva portaille ja helppo rakentaa puusta.

Paikka: vessan ja Kirkkorinteen tontin väliin tai vessalta nousevan kävelytien vasempaan reunaan. Varmasti käyttäjiä on.

3.Silta keskustasta Hauralaan.

Kevyenliikenteensilta riittäisi mainiosti. Autosillasta tulisi kyllä liian masiiviinen tuohon ahtaaseen paikkaan. Iso silta pilaisi Myllyrannan viehättävyyden ja olisi todella aika melupommi liikenteellään.

Kaunis viehättävä kävelysilta olisi paikallaan. Suunnittelukilpailu tuo varmasti upeita ehdotuksia valittavaksi. Sillan korkeus laivaliikenteen kannalta antaa sille mainioita toteutusmahdollisuuksia arkkitehtien kannalta.

Jos silta Hauralaan tulee, niin sillan alusen voitaisi käyttää hyväksi. Siihen saisi kahvila-kisokirakennuksen yhdistämällä silta ja ravintolan terassi. Myös vessat ym. tilat mahtuisi samaan rakennukseen, jolloin erillinen vessa voitaisi poistaa. Kahvila toisi rantaan kävelijöitä ym. ja ranta myös rauhoittuisi ilkvallalta.

4.Myllyrannan pulkkamäki

Suunnitelmissa on rivitaloja hautausmaan alapuolelle Myllyrannan rinteeseen, siihen hautuumaan hulevesien alle. Miksi jokapaikkaan pitää suunnitella asuntoja. Myllyranta on valmis keskustan ainoakunnan puistoalue hautausmaan lisäksi. Muodostaen lähes yhtenäisen puistoalueen Kuusirantaan asti.

Palataan pulkkamäkeen, sitä ei olisi rivitalojen valmistuttua. Kuitenkin mäessä käy laskettelijoita todella paljon. 1980-luvulta asti jolloin Myllyrannan tuli puisto ja mäki jäi nurmikolle. Jo nykyisten pulkankäyttäjien vanhemmat pitivät mäkeä jokapäiväisenä riemun paikkana. Koulut ja päiväkodit tekevät retkiä pulkkamäkeen. Kauempaakin tullaan koko perheen voimin laskettelemaan. Keskustaan tulee kaiken aikaa lisää asuntoja ja sitä myötä käyttäjämäärä lisääntyy eittämättä. Miksi tuhota tällaista todella hyvää pulkkamäkeä, joka edistää lasten luonnollista talvista ja mieluisaa liikkumismuotoa. Sehän on trendi nykyään.

Tehkää tutkimus montako pulkalla laskijaa on talven mittaan ja sen jälkeen vasta mieltisitte kaavoitusta rivitaloille. Voin kertoa luku on suuri, yllätytte.

Lapsille oikeutta Lempäälän parhaaseen pulkkamäkeen, pyydän.

Ei tarvitse tehdä mitään, vain olla mitään tekemättä, kaavoittamatta, pulkkamäki on siinä valmiina. Ei maksa yhtikäs mitään! Kunnan päättäjät mieltikää tätä, ottaa pulkka kainaloon ja laskemaan Myllyrannan pulkkamäkeä alas, aina jälle asti pulkka liukuu hyvällä kelillä, kokeilkaa.

4.Ehdotus: Hakkarin vesitorninmäkeen kuntoiluportaat. Siinä on valmis jyrkkä mäki, kuin luotu kuntoiluportaille. Johonkin sopivaan kohtaan puiset portaat. Askelväli helpoksi kulkea tai juosta, kukin kuntonsa mukaan. Sopivin välein leveämpiä venyttely ja huilaus tasanteita. Hakkarissa kun on jo paljon erilaista urheilua ja kuntalaisten kuntoa ylläpitävää juttua, niin nämä kuntoiluportaat lisäävät sopivasti tarjontaa: aktiiviurheilijalle ja tavalliselle liikkujalle.

Helsinki seudulle laitettiin keväällä tällaiset kuntoiluportaat, joten mallia löytyy.

5.Urheilijapatsas Hakkariin. Kookas Hiihtäjä patsas. Avoin kilpailu ehdotuksista. Kyllä Kisan hiihtojaosto ansaitsee hiihtäjäpatsaan. paikka: Keskuskadun ja Aher-tajankadun kulmassa olevalle aukiolle. Heti pienen metsikön jälkeen.

Vastine:

Palaute merkitään tiedoksi ja konkreettisen kehittämissuositusten osalta toimitetaan eteenpäin (mm. pulkkamäki, kuntoiluportaat), sillä näin konkreettisiin kysymyksiin ei strategisessa yleiskaavassa ole otettu kantaa. Vesistöteemasta on käyty keskustelua, mutta erillisiä määräyksiä ei strategiseen yleiskaavaan osalta ole laitettu, rannat on huomioitu mm. taajaman määräyksen yhteydessä.

2.2.9. Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 9

Ystävällisesti lausumme Lempäälän strategisesta kaavaluonnoksesta seuraavat huomiot:

–Lempäälän luonteeseen kuuluu myös elävä maaseutumaisuus, ei pelkkä radanvarsiasutus. Väkiluvun kasvaessa kylien asukasluvun on voitava kasvaa samaa tahtia. Liikennemuodot kehittyvät ja työnteon tavat muuttuvat, joten kylillä asuminen ei ole yhtä kuin hiilidioksidipäästöjä liikenteestä.

–Vahvat kylät ja selkeä kuntakeskus vahvistavat Lempäälän identiteettiä tavalla, jota nopeasti rakennettavat radanvarsialueet eivät voi tehdä. Vahva identiteetti

puolestaan lisää kotiseututunnetta ja viihtymistä, myös nauhataajamassa, ja tukee Lempäälän säilymistä itsenäisenä kuntana.

–Aamulehti 29.8. kertoo etusivullaan Tampereen suurenevista kouluista ja päiväkodeista ja lasten pitenevistä matkoista. Lempäälän maaseutumaisuus kyläkouluineen on -tai olisi - ennestäänkin vetovoimatekijä osalle seudulta asuinpaikkaa etsiville. Tampereen koulupolitiikka puolestaan merkitsee työntekijää, jos ympäryskunnista löytyy todellisia vaihtoehtoja.

–Viime aikoina rakennusluvut Lempäälän kaavoittamattomille alueille ovat olleet hyvin tiukassa. Jopa ns. vaarinpirtin rakentaminen maatilan yhteyteen, mutta hiukan erilleen nuoren parin välittömästä pihapiiristä on kuulemamme mukaan ollut taisteluiden takana. On epärehellistä kehäpäätelmää, jos vähäisiä rakennusmääriä sitten pidetään perusteluna olemattomalle kasvuennusteelle ja sen mukaiselle rakennuslupapolitiikalle. Vaikka luku 196 ei kunnanjohtajan suullisen tiedon mukaan ole mikään määräys uusien kyläasukkaiden ylärajaksi, viranhaltijat hyvin helposti omaksuvat luvun ohjenuorakseen.

–“Tilaa hengittää” -tyyppinen retoriikka maaseutualueiden yhteydessä kuulostaa falskilta “lohduttelulta” ja on syytä poistaa.

–Raideliikenteen kehittyessä lisävarikkoa tarvitaan ja Mattila on yksi paikkavaihtoehto. Se sijaitsisi “meidän takapihalla”, kun asumme Miemolan kylän Mattilan päässä. Radan äänet nimittäin kuuluvat, vaikka välissä on metsää. Emme halua “nimbyillä”, mutta osaltamme odotamme kunnollista melusuojausta ja mattilalaisten puolesta liikenneturvallisuudesta ja maisemasta huolehtimista.

–Ennen kuin varikon paikan suunnittelua viedään pidemmälle, on yllätysten välttämiseksi syytä tutkia maapohja. Viljelevät maanomistajat kuvaavat sitä pehmeäksi. Jo rataa 1870-luvulla rakennettaessa ko. alueelle piti rakentaa viemärioja, jota paikalliset kutsuivat aallopiksi (avlopp, myös “Heinosen oja”). Tiетävästi ratapenkkaa on viime vuosinakin jouduttu tukemaan.

Muistutamme, että Rikalan kanava on suojelukohde ja että sitä myös yritetään kehittää edistämään järvidesien virtaamista ja puhtautta. Kunnan on muistettava kanavan merkityksestä ratasuunnittelussa, sillä kokemuksen mukaan rautatiehallinnossa asiasta ei tiedetty.

Vastine:

Kaavaluonnoksen taustamateriaalina toimineita kehityskuvia on saadun palautteen pohjalta muokattu ehdotusvaiheeseen. Huomioitavaa on, että asumisen painopisteiden taulukko toimii nimenomaan strategisen yleiskaavan tausta-aineistona eri alueiden keskinäisten suhteiden suuruusluokkien hahmottamiseen. Lopullinen asukasmäärä kullakin alueella täsmentyy vasta kunkin alueen suunnittelun ja toteutuksen edetessä. Ehdotusvaiheessa kylien väestön lisäykseksi on arvioitu 200–800 uutta asukasta. Kylien ja haja-asutusalueen väestömäärän kehittymisen arvioiminen on haastavaa, koska siihen vaikuttaa myös kunnasta riippuvien seikkojen lisäksi myös muita seikkoja; kuten rakennuspaikkojen tarjonta, maanomistajien tasapuolinen kohtelu, valtuuston hyväksymä maapoliittinen ohjelma ja valtuuston hyväksymät hajarakentamisen periaatteet, asumistoiveiden mahdolliset muutokset sekä väestön ikääntyminen ja mahdollinen poismuutto.

Toisaalta merkittävä väestömäärän lisäys taajama-alueen ulkopuolella lisäisi kunnalle kohdistuvia asukaskohtaisia kustannuksia (mm. koulukyydit, ikääntyneiden palvelut, kunnallistekniikan rakentaminen).

Potentiaalisen varikon määräystä on palautteen perusteella muokattu velvoittamalla huomioimaan paremmin asutus suunnitteluvaiheessa.

2.2.10. Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 10, Lempäälän Lastusten vesihuolto- osuuskunta

Lempäälän kunnan strateginen yleiskaava tulee olemaan merkittävässä asemassa kylien kaavoituksen ohjaajana. Me, Lempäälän Lastusten vesihuolto-
osuuskunnan (myöhemmin vesiosuuskunta) edustajat, olemme pettyneitä luonnoksessa kylille asetettuun tavoitteelliseen asukasmäärään. Tavoiteltava rakennusmäärä ei mahdollista kaavoituksella suunniteltua rakentamista Lastusiin.

Haluamme tuoda ilmi näkökulman vesiosuuskunnan perustamishetkiltä ja peilata sitä myös vesiosuuskunnan nykytilanteeseen. Kun vesiosuuskuntaa suunniteltiin ja kunnallistekniikkaa rakennettiin vuosina 2010 ja 2011, oltiin Lempäälän kunnassa hyvin kannustavia ja myötämielisiä. Silloin saimme vakuutteluja, että mikäli kunnallistekniikka tehdään, niin myös uusia rakennuspaikkoja olisi helposti saatavilla. Vesiosuuskunnan laskelmat pohjautuivat tähän ja uskalsimme tarttua toimeen. Saimme lainan sellaisilla ehdoilla, että se saataisiin maksettua pois mikäli saisimme 2-4 uutta liittyjää vuosittain. Lempäälän kunta päätti taata lainan päätöksellään 3726/20/20/2008.

Alkuvaiheen jälkeen olemme saaneet 4 uutta liittyjää, n. 0,6 kpl vuotta kohti. Tämä ei ole ollut riittävää ja, välttääksemme maksukyvyttömyyden, olemmekin joutuneet järjestämään lainamme uusiksi vuonna 2015. Saimme järjestelyyn uuden lainatakauksen kunnalta. Vuoden 2017 tilinpäätöksen mukaan vesiosuuskunnalla on Lempäälän kunnan takaamaa pankkilainaa jäljellä noin 113 000 euroa. Emme ole pystyneet lyhentämään lainaa suunnitellusti uusien liittyjien tuomalla tulovirralla. Joudumme keräämään jäseniltä suhteettoman isoa pääomavastiketta, jolla lainanhoitokuluja katetaan. Tämä vastike on osakkaiden maksuvyynti ylärajalla, sen korottaminen ei ole mahdollista.

Lempäälän strategisen yleiskaavan luonnoksen kasvutavoitteet pohjautuvat tuleviin lisäraiteisiin ja rakentamisen näkökulmasta rautateitä pidetäänkin ainoana hyväksyttynä joukkoliikennemuotona. Strategisessa yleiskaavassa ei ole huomioitu mitenkään Lempäälän läpi, muihin kaupunkeihin, kulkevaa liikennettä. Esimerkiksi Lastusten vierestä kulkee jatkuva bussiliikenne Valkeakoskelle, eikä se tule loppumaan pääradan lisäraiteita rakentamalla. Päinvastoin, olemme sitä mieltä, että liikenteen robotisaation myötä bussiliikenne tulee merkittävästi kasvamaan.

Strategisessa yleiskaavassa Lempäälän kaikkiin kyliin tavoitellaan 196:ta asukasta vuoteen 2040 mennessä. Tämä tavoite tuntuu kyseenalaiselta, kun kylät – Lastunen mukaanlukien – ovat Pirkanmaan maakuntakaavassa merkitty keskuksiksi, mihin rakentamista tulisi keskittää. Kun tämä kasvutavoite 196 asukasta jaetaan kaikkien kylien kesken, ei tavoitteen mukainen uudisrakentaminen riitä

kattamaan vesiosuuskunnan lainanmaksua ja vesiosuuskunta todennäköisesti kaatuu takaajan, eli Lempäälän kunnan, harteille.

Vesiosuuskunnan toiveena onkin, että Lempäälän kunta suurentaa kyliin tavoiteltavaa asukasmäärän lisäystä strategiseen yleiskaavaan, jotta sen perusteella on mahdollista jatkaa Lastusten kaavoittamista ja sallia suurempi suunnitelmallisen uudisrakentamisen määrä. Nykyinen kaavoitustilanne ja lainanhoitokulut tekevät yhdessä vesiosuuskunnan jäsenten asumisesta kohtuuttoman kallista.

Vastine:

Kaavaluonnoksen taustamateriaalina toimineita kehityskuvia on saadun palautteen pohjalta muokattu ehdotusvaiheeseen. Huomioitavaa on, että asumisen painopisteiden taulukko toimii nimenomaan strategisen yleiskaavan tausta-aineistona eri alueiden keskinäisten suhteiden suuruusluokkien hahmottamiseen. Lopullinen asukasmäärä kullakin alueella täsmentyy vasta kunkin alueen suunnittelun ja toteutuksen edetessä. Ehdotusvaiheessa kylien väestön lisäykseksi on arvioitu 200–800 uutta asukasta. Kylien ja haja-asutusalueen väestömäärän kehittymisen arvioiminen on haastavaa, koska siihen vaikuttaa myös kunnasta riippuvien seikkojen lisäksi myös muita seikkoja; kuten rakennuspaikkojen tarjonta, maanomistajien tasapuolinen kohtelu, valtuuston hyväksymä maapoliittinen ohjelma ja valtuuston hyväksymät hajakentämisen periaatteet, asumistoiveiden mahdolliset muutokset sekä väestön ikääntyminen ja mahdollinen poismuutto. Toisaalta merkittävä väestömäärän lisäys taajama-alueen ulkopuolella lisäisi kunnalle kohdistuvia asukaskohtaisia kustannuksia (mm. koulukyydit, ikääntyneiden palvelut, kunnallistekniikan rakentaminen).

2.2.11. Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 11

Esitämme parannusehdotuksina strategiseen yleiskaavaan suunnitelmiin seuraavia kohtia:

1. Ideaparkin pohjoispuoleisen alueen kehittäminen 3-moottoritien itäpuoleisella alueella Kuljussa:

Osana maakunnan tärkeintä kehittyvää kasvukäytävää Tampereelta etelään ja Lempäälän kannalta alueen ainutlaatuisten vahvuuksien hyödyntämiseksi sekä Ideaparkin alueen kehitysedellytysten varmistamiseksi ehdotamme, että yleiskaavassa varaudutaan nykyisiä suunnitelmia laajemmin alueen tulevaisuuden mahdollisuuksien hyödyntämiseen ja alueen kehittymiseen asunto-, toimisto- ja teollisuuskäyttöön.

Nykyisissä suunnitelmissa ko. alueen valtakunnallinenkin potentiaali jää hyödyntämättä. Alueen erinomainen näkyvyys valtakunnan pääväylälle, Tampereen kakkoskehän rakentaminen sekä alueella pääosin jo olemassa olevat infraratkaisut (tiet ja kulkuyhteydet, kunnallistekniikka, koulut, päiväkodit, työpaikat) sekä sijainti Lempäälän kasvukäytävällä tukevat alueen potentiaalın parempaa hyödyntämistä yleiskaavassakin.

Ehdotamme, että Kehittyvän nauhataajaman- aluetta moottoritien itäpuolella ja Ideaparkin pohjoispuolella selkeästi laajennetaan pohjoiseen ja itään kohti Paistinkulmaa. Alue pitäisi varata asumisen, toimistojen sekä teollisuuden jousta-vaan sijoittumiseen alueelle. Tämän myötä alueen itäosan suunnitelmissa olevat metsävyöhyke ja luonnonrauhanalue tulee rajata ja siirtää kauemmaksi moottoritiestä.

2. Tiesyhteys Ideaparkilta Kirstinkalliontien kautta Pirunlinnantielle:

Ehdotamme, että osana ko. alueen kehityssuunnitelmaa Ideaparkilta toteutetaan tiesyhteys Ideaparkilta Kirstinkalliontien kautta Pirunlinnantielle. Tiesyhteyden rakentaminen nykyistä tieverkkoa hyödyntämällä onnistuu helposti ja edullisesti. Uusi tiesyhteys parantaisi merkittävästi ja edullisesti Kuljun/Ruodasjärven alueen yhteyksiä olemassa oleviin ja kehittyviin palveluihin, Lempäälän kuntakeskukseen sekä tiivistäisi Lempäälän nauhataajaman rakenneta. Tiesyhteyden rakentamisen myötä kulkeminen kouluihin ja muihin palveluihin tulisi myös huomattavasti turvallisemmiksi ja lyhyemmäksi nykyisiin ratkaisuihin verrattuna sekä laskisi myös kustannuksia palvelujen suhteen (esim. koulukuljetukset).

Vastine:

Marjamäen monipalvelukeskittymän merkintää on hieman muokattu, mutta on pidettävä mielessä, että strategista yleiskaavaa ei pidä tulkita liian yksityiskoh-taisesti vaan suunnittelun edetessä esimerkiksi osayleiskaavoin ja asemakaavoin määritellään tarkemmin aluerajaukset. Samoin strategisessa yleiskaavassa ei ole otettu kantaa alueiden sisäisiin tiesyhteyksiin.

Palaute on lähetetty edelleen Marjamäen asemakaavoituksesta vastaavalle.

2.2.12. Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 12, Hervannanmaan perinneyhdistys ry

Hervannanmaan Perinneyhdistys ry on huolissaan tulevan yleiskaavan kyliä koskevista tulevaisuuden suunnitelmista. Yhdistyksen hallituksen pitämässä kokouksessa käsiteltiin yhdistyksen toimintapiirissä olevien Oivion, Anniston, Morikan ja Koivuviidan alueiden yleiskaavasunnitelmaa 2040.

Kokous haluaa lausua yleiskaavasunnitelmasta seuraavaa:

-Yhdistys on huolissaan, mihin kunnalta on katoamassa aikaisempi kylämyönteisyys ja halu kylien kehittämiseen. Lempäälän kylät ovat jokainen yksilöllisiä alueita ja niitä ei saa niputtaa yhdeksi kokonaisuudeksi, vaan niitä tulee kehittää yksilöllisesti alueiden asukkaiden, yrittäjien sekä maa- ja metsänomistajien kanssa.

-Pohjois-Lempäälässä Oivion, Anniston, Morikan ja Koivuviidan kyläalueilla toimii Hervannanmaan Perinneyhdistys ry, joka jo usean vuoden ajan toiminut näiden alueiden asukkaiden yhdistävänä tekijänä. Yhdistys on kerännyt alueen historiaa kirjoihin ja dvd-julkaisuihin, järjestänyt alueen vaki- ja kesäasukkaille kesätapahtumia ja joulunaikaan perinteeksi muodostuneen puurojuhlan. Lisäksi yhdistys on tehnyt teatteri- ja tutustumiskäyntejä. Kesätapahtumissa on käynyt

100–150 henkilöä ja puurojuhlissa väkimäärä on ollut 70 henkilöä. Näillä toiminoilla yhdistys on lisännyt alueen asukkaiden yhteisöllisyyttä ja uusien asukkaiden kotiutumista kyläyhteisöön.

-Yhdistys on tyytyväinen, että Annisto on saanut asemakaavan ja siksi on huolissaan, että heti Anniston alueen reunasta eteläreunasta on suunnitelmassa kaavailtu laajaa luonnonrauhan ydinaluetta, joka pysäyttäisi hyvin alkaneen alueen kehittämisen jatkumisen eteenpäin. Tässä luonnonrauhan ydinalueen suunnitelmassa herättää myös ristiriitaisia ajatuksia ja ihmetystä se, että melkein tämän suunnitellun alueen keskelle on kunta antanut kuitenkin louhinta luvan ja alueella alkaa lähitulevaisuudessa louhinta ja rekkaralli, kun maa-aineksia kuljetaan sieltä pois, mahdollisista louhinnan aiheuttamista ympäristö- ja meluhaitoista puhumattakaan.

-Mainituilla kyläalueilla on viime vuosina ollut menossa luonnollinen sukupolvenvaihdos asukaskannassa. Asukaskanta on nuorentunut ja alueelle on tullut lapsiperheitä, joka omalta osaltaan on myös lisännyt alueen elävyyttä. Maatalous on väistynyt ja yrittäjyyttä on tullut alueelle erilaisissa muodoissa. Aluesuunnittelulla ei saa rajoittaa tätä kylien luonnollista kehitystä ja monimuotoisuutta, vaan kaavoituksen pitäisi tukea ja olla kehittämässä koko tätä kokonaisuutta, johon sisältyy myös isona osana luonto.

-Sääksjärven ja Anniston alueilla asumisen ajoitusta olisi hyvä aikaistaa suunnitellusta. Sääksjärven kasvua voisi tasata ohjaamalla kaavoitusta Anniston suuntaan. Tätä myös puoltaa se, että Sääksjärvi on usean liikenneväylän puristuksessa ja lisää väyliä on suunnitteilla. Keltaista aluetta on mahdollisuus lisätä mm. Koipitaipaleen, Anniston ja Morikan suuntaan.

-Yhdistys ja edellä mainittujen kyläalueiden asukkaat kunnioittavat, että luonto on lähellä ja luonnon moninaisuutta. Yhdistyksen mielestä tällaista luonnonrauhan ydinaluetta pitää suunnitella ehdottomasti siten, että kuntalaisten ja maa- ja metsänomistajien mielipiteitä kuunnellaan. Yhdistys ehdottaa, että Lempäälä kunta selvittää luonnonrauhan ydinalueen siirtämistä etelämmäksi ja tekee kartoituksen, miten mahdollisen luonnonrauhan ydinalueen voisi toteuttaa ilman, että se heikentää alueella olevien kyläalueiden, asukkaiden ja niissä toimivien sekä mahdollisesti tulevien elinkeinoharjoittajien olemassa oloa ja tulevaisuutta.

Vastine:

Kaavaluonnoksen taustamateriaalina toimineita kehityskuvia on saadun palautteen pohjalta muokattu ehdotusvaiheeseen. Huomioitavaa on, että asumisen painopisteiden taulukko toimii nimenomaan strategisen yleiskaavan tausta-aineistona eri alueiden keskinäisten suhteiden suuruusluokkien hahmottamiseen. Lopullinen asukasmäärä kullakin alueella täsmentyy vasta kunkin alueen suunnittelun ja toteutuksen edetessä. Ehdotusvaiheessa kylien väestön lisäykseksi on arvioitu 200–800 uutta asukasta. Kylien ja haja-asutusalueen väestömäärän kehittymisen arvioiminen on haastavaa, koska siihen vaikuttaa myös kunnasta riippuvien seikkojen lisäksi myös muita seikkoja; kuten rakennuspaikkojen tarjonta, maanomistajien tasapuolinen kohtelu, valtuuston hyväksymä maapoliittinen ohjelma ja valtuuston hyväksymät hajarakentamisen periaatteet, asumistoiveiden mahdolliset muutokset sekä väestön ikääntyminen ja mahdollinen poismuutto.

Toisaalta merkittävä väestömäärän lisäys taajama-alueen ulkopuolella lisääsi kunnalle kohdistuvia asukaskohtaisia kustannuksia (mm. koulukyydit, ikääntyneiden palvelut, kunnallistekniikan rakentaminen).

Anniston alueen kehittäminen riippuu pitkälti asemakaavoitustilanteen etenemisestä. Alueen ensimmäisen asemakaavan pientalojen rakentuminen alkaneet heti 2020-luvun alussa – jollei yksityisten omistamien rakennuspaikkojen osalta jo aikaisemmin.

Luonnonrauhan ydinalueen määräystä on tarkennettu ehdotusvaiheessa. Tarkoituksena ei ole luonnonrauhan ydinalueen osalta toteuttaa sitä niin, että se heikentää alueella olevien kyläalueiden, asukkaiden ja niissä toimivien elinkeinoharjoittajien olemassa oloa vaan pikemminkin turvata, että alueelle ei jatkossa sijoitu uusia toimintoja, jotka heikentävät merkittävästi alueen arvoja. Tällaista toimintaa voisi esimerkiksi olla merkittävä maa-aineksen louhinta.

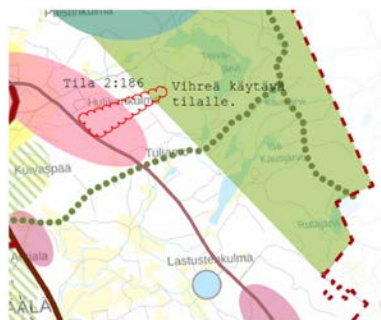
2.2.13. Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 13

Mielipide koskee Marjamäessä Hulikankulmalla sijaitsevaa luomuviljelytilaa Kaitakorpi (2:186).

Tilalla on merkittäviä luontoarvoja kuten elinvoimainen liito-orava populaatio, viimeiset havainnot tehty huhtikuulla kuluvana vuonna 2018.

Lisäksi harvinaisia kasveja ja eläimiä, kuten lepakoita, joita havaittiin Pajalan asemakaavan luontoselvityksen yhteydessä.

Ehdotamme, että kaavaluonnoksessa olevaa vihreää aluetta laajennetaan tilan 2:186 alueelle ja muodostetaan vihreä käytävä tilalta vihreälle alueelle (kuvaliite), jolloin ei heikennetä liito-orava populaation liikkumista tilalta vihreälle vyöhykkeelle Kangasalan suuntaan.

Vastine:

Seudullisen viherverkkotyön yhteydessä on tutkittu seudullisesti merkittäviä yhteyksiä. Yksi näistä sijoittuu alueelle. Tämä on merkitty kaavakarttaan olemassa olevana tärkeänä ekologisena yhteytenä.

2.2.14. Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 14

Kaavoitus on se asia, mikä muodostaa tällä hetkellä suurimman esteen kunnan kasvulle ja 2 prosentin kasvutavoitteelle.

Kaavoittaa pitäisi myös nauhataajaman ulkopuolelle, esim. Asemakylän ja Vanat-taran välille jne. Joukkoliikenne pitäisi ulottaa myös muualle kuin nauhataaja-maan. Birgitanpolku katkeaa / tulee kymmeneksi vuodeksi pitkä katko Asemaky-län kohdalla jos murskaamohanke toteutuu.

Murskaamon kohdalle suunniteltu ihan muuta maakuntakaava-2040 :ssa.

Kyliin ja myös muualle pitää saada rakentaa.

Vastine:

Strategisen yleiskaavan nauhataajamaa on muokattu ehdotusvaiheessa yhte-näistämällä kaavamerkintä. Nauhataajamassa suunnittelu etenee asemakaavoituksen myötä, jota pyritään osoittamaan erityisesti joukkoliikennereittien (linja-autot) läheisyyteen mm. kuntastrategian ja maapoliittisen ohjelman linjausten mukaan.

Ympäristöluvan saaneeseen maa-aineksen oton alueeseen voida tällä strategi-sella yleiskaavalla vaikuttaa.

Kaavaluonnoksen taustamateriaalina toimineita kehityskuvia on saadun palaut-teen pohjalta muokattu ehdotusvaiheeseen. Huomioitavaa on, että asumisen painopisteiden taulukko toimii nimenomaan strategisen yleiskaavan tausta-ai-neistona eri alueiden keskinäisten suhteiden suuruusluokkien hahmottamiseen. Lopullinen asukasmäärä kullakin alueella täsmentyy vasta kunkin alueen suun-nittelun ja toteutuksen edetessä. Ehdotusvaiheessa kylien väestön lisäykseksi on arvioitu 200–800 uutta asukasta. Kylien ja haja-asutusalueen väestömäärän ke-hittymisen arvioiminen on haastavaa, koska siihen vaikuttaa myös kunnasta riip-puvien seikkojen lisäksi myös muita seikkoja; kuten rakennuspaikkojen tarjonta, maanomistajien tasapuolinen kohtelu, valtuuston hyväksymä maapoliittinen oh-jelma ja valtuuston hyväksymät hajarakentamisen periaatteet, asumistoiveiden mahdolliset muutokset sekä väestön ikääntyminen ja mahdollinen poismuutto. Toisaalta merkittävä väestömäärän lisäys taajama-alueen ulkopuolella lisäisi kunnalle kohdistuvia asukaskohtaisia kustannuksia (mm. koulukyydit, ikäänty-neiden palvelut, kunnallistekniikan rakentaminen).

2.2.15. Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 15

Lempäälän kunnan nähtävillä olevan strategisen yleiskaavan luonnos herättää ristiriitaisia ajatuksia. Kuntastrategian ennakkoluulotonta ja edelläkävijyyttä ta-voittelevaa Lempäälää ei tästä luonnoksesta tunnista. Myöskään kuntastrategi-assa painotettua meidän kuntaa, yhteishenkeä ja yhteisöllisyyttä kaavasta ei löydy. Strategisessa yleiskaavassa kunnan painopiste on vain ja ainoastaan lähi-junaliikenteessä ja junaseisakkeissa, joiden toteutuminen on erittäin epätoden-näköistä. Voisi ehkäpä jopa todeta kaavan suunnittelussa olleiden tavoitteiden ja periaatteiden olevan jopa vanhanaikaisia. Missään ei ole otettu huomioon tu-levaisuuden liikkumismuotoja, asumisen monimuotoisuutta sekä aikaan ja paik-kaan sitomatonta työntekoa.

Kunnan kasvutavoitteita ja väestönkasvua visioitaessa ei tule keskittyä pelkäs-tään määrään, vaan myös laatuun. Miksi kunta ei enää jatkossa halua tavoitella

uusia lapsiperheitä? Lapsiperheistä suurinta osaa nimenomaan kiinnostaa omakotitaloasuminen. Miksi kunta haluaa muuttaa asukasprofiiliaan esimerkiksi nostamalla vuokra-asumisen määrää? Väestön kasvu tavoitteiden tulisi jakaantua tasaisemmin ympäri kuntaa. Esimerkiksi kylien kohdalla kaavassa mainittu 196 asukasta on mitättömän pieni tarkoittaen kaavan voimassa olo jaksolla 1,3 asukasta per kylä per vuosi. Mikäli nykytilanteessa Lempäälän kylissä asuu 10 % koko kunnan väestöstä, tulisi tulevaisuuden väestönkasvutavoitteen tulisi jakaantua samassa suhteessa. Lempäälän tulisi hyödyntää jokaisen kylän vahvuuksia ja nähdä ne vetovoimatekijöinä - ei välttämättömänä pahana, jotka tulisi valan kuihduttaa ja poistaa kartalta! Lempäälän kylät tulisi merkitä kartalle alueina, joita kehitetään kylien ominaispiirteet ja maalaismaisema huomioon ottaen.

Kunta voi keskittää investointejaan tiettyihin alueisiin, mutta se ei voi pyrkiä estämään luontaista kehitystä muualla kunnassa. Kunta kehittyy luontaisesti joka puolella, niin asukkaiden kuin yritysten toimiessa aktiivisesti sekä kylissä että taajamissa. Monimuotoinen asukaslähtöinen kasvu ja kehitys tulee olla mahdollista, sitä ei tule korvata millään, vaan kunnan tulee vahvistaa sitä.

Vastine:

Kaavaluonnoksen taustamateriaalina toimineita kehityskuvia on saadun palautteen pohjalta muokattu ehdotusvaiheeseen. Huomioitavaa on, että asumisen painopisteiden taulukko toimii nimenomaan strategisen yleiskaavan tausta-aineistona eri alueiden keskinäisten suhteiden suuruusluokkien hahmottamiseen. Lopullinen asukasmäärä kullakin alueella täsmentyy vasta kunkin alueen suunnittelun ja toteutuksen edetessä. Ehdotusvaiheessa kylien väestön lisäykseksi on arvioitu 200–800 uutta asukasta. Kylien ja haja-asutusalueen väestömäärän kehittymisen arvioiminen on haastavaa, koska siihen vaikuttaa myös kunnasta riippuvien seikkojen lisäksi myös muita seikkoja; kuten rakennuspaikkojen tarjonta, maanomistajien tasapuolinen kohtelu, valtuuston hyväksymä maapoliittinen ohjelma ja valtuuston hyväksymät hajakentämisen periaatteet, asumistoiveiden mahdolliset muutokset sekä väestön ikääntyminen ja mahdollinen poismuutto. Toisaalta merkittävä väestömäärän lisäys taajama-alueen ulkopuolella lisäisi kunnalle kohdistuvia asukaskohtaisia kustannuksia (mm. koulukyydit, ikääntyneiden palvelut, kunnallistekniikan rakentaminen).

2.2.16. Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 16

Miksi Lempäälän kunta haluaa ehdoin tahdoin kuihduttaa kylänsä? Näin käy mikäli vuosittaisen asukasmäärän lisäys kylissä (1,3 asukasta/vuosi) toteutuu. On vaikea nähdä, miksi juuri uudet kylien kuntalaiset olisivat kunnalle rasite. Löytyyhän kyliltä jo valmiina tulevankin väkimäärän tarpeisiin mm. tiet ja vesiosuuskunnat. Toivomme, että tulevaisuudenkin lempääläisillä olisi mahdollisuus valita väljempi asumismuoto luonnon keskellä vireässä ja aktiivisessa kylässä. Näitä arvoja vaaliva kyläläinen on mielellään valmis kulkemaan palvelujen vuoksi hieman kauemmas tulevaisuudessakin. Nyt strategisessa yleiskaavassa halutaan pinta-puolisesti liehitellä nykyisiä kyliä, mutta rivien välistä on nähtävissä kylien lei-

maaminen jälkeensä jääneiksi urbaanien asuin ympäristöjen rinnalla. Haluamme aitoja valinnan vapauksia ja kehittymisen mahdollisuuksia tulevaisuudessakin, emme hallittua ohjantaa tiiviimpiin kokonaisuuksiin ylhäältä käsin.

Epävarmassa ja haavoittuvassa maailmassa hajautettu yhteiskunta on turvallisuutta.

Vastine:

Kaavaluonnoksen taustamateriaalina toimineita kehityskuvia on saadun palautteen pohjalta muokattu ehdotusvaiheeseen. Huomioitavaa on, että asumisen painopisteiden taulukko toimii nimenomaan strategisen yleiskaavan tausta-aineistona eri alueiden keskinäisten suhteiden suuruusluokkien hahmottamiseen. Lopullinen asukasmäärä kullakin alueella täsmentyy vasta kunkin alueen suunnittelun ja toteutuksen edetessä. Ehdotusvaiheessa kylien väestön lisäykseksi on arvioitu 200–800 uutta asukasta. Kylien ja haja-asutusalueen väestömäärän kehittymisen arvioiminen on haastavaa, koska siihen vaikuttaa myös kunnasta riippuvien seikkojen lisäksi myös muita seikkoja; kuten rakennuspaikkojen tarjonta, maanomistajien tasapuolinen kohtelu, valtuuston hyväksymä maapoliittinen ohjelma ja valtuuston hyväksymät hajarakentamisen periaatteet, asumistoiveiden mahdolliset muutokset sekä väestön ikääntyminen ja mahdollinen poismuutto. Toisaalta merkittävä väestömäärän lisäys taajama-alueen ulkopuolella lisäisi kunnalle kohdistuvia asukaskohtaisia kustannuksia (mm. koulukyydit, ikääntyneiden palvelut, kunnallistekniikan rakentaminen).

2.2.17. Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 17

Suunnittelukaudella Lempäälän maaseutualueiden väestönlisäykseksi esitetään/arvioidaan yhteensä 196 henkeä.

Ottaen huomioon väestön normaalin hakeutumisen asumaan myös maaseudulle, voidaan esitettyä henkilölukua pitää käsittämättömänä. Viimeisimpienkin tutkimusten mukaan n. 3/4 nuorista perheistä Pirkanmaalla haluaisi asua maaseudulla.

Viimeisten vuosien aikana Lempäälässä on suhtauduttu entistä myönteisemmin maaseuturakentamiseen. Voimassa olevan strategian mukaan Lempäälä on kunta, joka sanoo Kyllä. Näin kunnan tulee suhtautua myös maaseudulle asumaan aikoviin perheisiin.

Vastine:

Kaavaluonnoksen taustamateriaalina toimineita kehityskuvia on saadun palautteen pohjalta muokattu ehdotusvaiheeseen. Huomioitavaa on, että asumisen painopisteiden taulukko toimii nimenomaan strategisen yleiskaavan tausta-aineistona eri alueiden keskinäisten suhteiden suuruusluokkien hahmottamiseen. Lopullinen asukasmäärä kullakin alueella täsmentyy vasta kunkin alueen suunnittelun ja toteutuksen edetessä. Ehdotusvaiheessa kylien väestön lisäykseksi on arvioitu 200–800 uutta asukasta. Kylien ja haja-asutusalueen väestömäärän kehittymisen arvioiminen on haastavaa, koska siihen vaikuttaa myös kunnasta riippuvien seikkojen lisäksi myös muita seikkoja; kuten rakennuspaikkojen tarjonta,

maanomistajien tasapuolinen kohtelu, valtuuston hyväksymä maapoliittinen ohjelma ja valtuuston hyväksymät hajarakentamisen periaatteet, asumistoiveiden mahdolliset muutokset sekä väestön ikääntyminen ja mahdollinen poismuutto. Toisaalta merkittävä väestömäärän lisäys taajama-alueen ulkopuolella lisäisi kunnalle kohdistuvia asukaskohtaisia kustannuksia (mm. koulukyydit, ikääntyneiden palvelut, kunnallistekniikan rakentaminen).

2.2.18. Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 18

Kommenttina yleiskaavaehdotukseen Ahtialanjärven ympäristön osalta.

Järvi on todettu tärkeäksi luonnon ja virkistuksen kannalta. Se pitäisi näkyä myös siten että ympäristö suojataan suurelta rakentamiselta.

Vastine:

Ahtialanjärvi on osoitettu luonnonrauhan ydinalueena, minkä tarkoitus on turvata alueen luonto- ja virkistysarvoja.

2.2.19. Valmisteluvaiheen mielipiteen jättäjä nro 19

Hiukan myöhässä haluaisin nosta esille erään merkittävän hankkeen, joka on syytä huomioida strategisessa yleiskaavassa. Marjamäkeen on ilmeisesti ajateltu siirrettävän hevosurheilukeskus Teivosta. Jos näin merkittävä ja paljon tilaa vaativa hanke on edes todennäköisesti toteutumassa, se on tarpeen huomioida strategisessa yleiskaavassa. Tilavarauksen ohella haluaisin tuoda esille, että hevosurheilukeskus myös muuttaa ja monipuolistaa Marjamäen alueen luonnetta melko puhtaana yritysalueena, joten asiaa olisi syytä tarkastella itse hevosurheilukeskusta laajempänä "ilmiönä".

Nostaisin samalla esille myös toisen samalle suunnalle kohdistuvan kehittämisajatuksen. Nauhataajamaan liittyy sen "vihreänä selkärankana" viheralueita. Mielestäni eräs sellainen olisi ketju, jonka muodostaa Ahtialanjärvi, Herralanvuori, Sarvikkaan luhta ja Lopen kartanon alueen puisto. Lokkisaari ry on tehnyt Ahtialanjärvellä hienoa työtä. Herralanvuori on mielestäni hieno alue, joka on "unohtunut" sinne teiden hässäkkään. Sarvikkaan luhta on sisämaassa harvinaisen suuri luhta-alue, tosin pusikoitunut ja muutoinkin taantunut. Lokkisaari ry on tehnyt asiasta selvityksen. Lopen kartanon puisto on aikoinaan ollut hieno, mutta vuosikymmeniksi hylättynä pahasti taantunut. Kuivaspään ja ympäristön kyläyhdistys on tehnyt kunnalle esityksen puiston ennallistamisesta ja kehittämisestä aktiiviseksi kuntalaisten virkistäytymisen paikaksi. Em. alueet voisi nähdä kokonaisuutena, joka tarjoaa monenlaista virkistäytymistä lähellä nauhataajaman asutusta, ollen samalla myös osin talouskäytössä, kuten Herralanvuori metsätaloudessa ja osa Sarvikkaan luhdasta viljelykäytössä.

Vastine:

Yksittäisiin toimijoihin, kuten ravirataan, ei ole otettu kantaa strategisessa yleiskaavassa, vaan näiden sijoittumista harkitaan strategisen yleiskaavankin osoitta-

min suuntaviivoin yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Marjamäki on osoitettu monipalvelukeskittymänä, johon voi sijoittua niin kaupallisia palveluja kuin muita vastaavia palveluja.

Kaavaehdotuksessa on tuotu esiin myös taajaman sisäisiä viheryhteyksiä, jotka yhdistävät palautteessakin mainittuja luontokohteita. Näin pyritään jatkossakin takaamaan alueen viheryhteyksien säilyminen ja myös virkistysmahdollisuuksia.

3. EHDOTUSVAIHEEN PALAUTE

Lempäälän strategisen yleiskaavan ehdotus selostuksineen ja liitteineen oli nähtävillä 30.1.–4.3.2019.

Kaavaehdotuksesta saatiin x lausuntoa viranomaisilta sekä x muistutusta kuntalaisilta ja yhdistyksiltä.

Valmistelutyössä on ollut käytössä lausunnot ja muistutukset kokonaisuudessaan, ohessa on esitetty lausunnot ja muistutukset sekä vastineet niihin.

3.1. Ehdotusvaiheen lausunnot

3.1.1. Ehdotusvaiheen lausunto, Pirkanmaan ELY-keskus

Yleistä

Lempäälän strategisella yleiskaavalla linjataan maankäyttöä ja sen kehitystä yleispiirteisellä tasolla tavoitevuoteen 2040 saakka. Kaavalla määritellään osataan Lempäälän roolia pitkällä aikavälillä Tampereen kaupunkiseudulla sekä Lempäälän kehittämisen painopisteitä. ELY-keskus pitää kehittämistavoitteita yhteen kokoavan kunnan strategisen pitkän tähtäimen suunnitelman laatimista peruteltuna. Yleiskaava yhteen sovittaa ja edistää seutu- ja kuntatason ohjelmista, sopimuksista ja strategioista johtuvia tavoitteita, siten että kaavalla syntyvät oikeusvaikutukset kohdentuvat aidosti strategisiin kysymyksiin valtion ja kaupunkiseudun kuntien välisen MAL-sopimuksen esittämällä tavalla.

Strategisen kaavasunnittelun keskeisiksi tavoitteiksi on määritelty kestävän kehityksen mukainen ja taloudellisesti järkevä taajamarakenne, elinkeinoelämän edellytysten turvaaminen, monipuolisten ja vetovoimaisten asumismahdollisuuksien sekä viihtyisän ja turvallisen elinympäristön muodostaminen. Yleiskaavaehdotuksen ratkaisussa nämä kehittämistavoitteet tukeutuvat valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavan asettamiin lähtökohtiin.

Strategisen yleiskaavan tarkkuustasosta ja hankkeiden aikajänteestä johtuen, osa maankäytön kysymyksistä jää edelleen ratkaistavaksi aluevaraustyyppisten osayleiskaavojen laatimisen yhteydessä. Näitä kehittämistavoitteita yhteen sovitetaan samaan aikaan strategisen yleiskaavasunnittelun kanssa mm. vireillä olevien Sääksjärven, Marjamäen ja Säijän osayleiskaavoituksessa. ELY-keskus ottaa näihin sen edistämistehtävään ja valvottavaksi kuuluviin ajankohtaisiin suunnittelukysymyksiin edelleen kantaa yksityiskohtaisempien osayleiskaavojen laatimisen yhteydessä.

Ehdotusvaiheen lausuntopyyntöaineiston perusteella ELY-keskus kiinnittää huomiota seuraaviin suunnittelun osa-alueisiin:

Yhdyskuntarakenne

Kaavaehdotus edistää Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 mukaisia tavoitteita, kun otetaan huomioon yleiskaavan strateginen luonne ja sen esitystavan yleis-

piirteisyys. Strategisessa yleiskaavassa korostuvat pääradan suuntainen kasvu-käytävä ja valtatiehen 3 ja 2 -kehään tukeutuva rakenne ja näihin liittyvät valtakunnalliset väylähankkeet. ELY- keskus korostaa, että väylä- ja rataverkkoon liittyvien hankkeiden osalta on tarpeen ottaa huomioon niiden ajallinen vaihteellisuus sekä toteutumiseen liittyvä epävarmuus.

Yleiskaavalla pyritään tukemaan nauhataajaman kehitystä ja kasvua siten, että edistetään eheää yhdyskuntarakennetta. Lempäälän keskustaa ja Sääksjärveä pyritään painottamaan intensiivisen täydennysrakentamisen alueina. Tämä tukee osaltaan hyvin kuntastrategiasta, seudullisesta rakennesuunnitelmasta ja MAL-sopimuksesta esiin nousevia painopisteitä.

Kaavalla tavoitellaan 13 300 asukkaan kasvua, joka jakautuu kaavaselostuksen ohjeellisen väestötavoitteen mukaan seuraavasti: Keskustaa 27%, Sääksjärvi 22%, Kulju-Hakkari 27%, Annisto 5%, muu taajama 10%, kylät ja haja-asutusalueet 8-10%. Alueiden tasapuolisen kehittämisen ohella yleiskaavan keskeisenä tavoitteena on edistää kestävästä liikkumista ja mahdollistaa Lempäälän joukkoliikennetarjonnan ja lähijunaliikenteen edellytyksiä.

Lempäälän kuntakeskuksen ja Sääksjärven seisakkeiden ohella kaavaehdotuksessa osoitetaan potentiaaliset raideliikenteen seisakkeet Kuljuun, Vanattaraan ja Hakkariin. Tavoitellun väestökasvun suuntaamisessa tulee ottaa huomioon, että raideliikenteen uusien seisakkeiden toteutuminen edellyttää riittävää asukasohjaa asemien läheisyydessä. Tästä lähtökohdasta yleiskaavalla tavoiteltu väestönkasvu tulisi ensisijaisesti suunnata Lempäälän keskustaan ja Sääksjärven aluekeskukseen. ELY-keskus katsoo, että tavoitteen toteuttamisen kannalta yleiskaavaan sisällytettyä toteutuksen ajoitusta tulisi terävöittää. Tämä edellyttäisi vähintään ohjeellisen tavoitevuoden määrittelyä kaavamääräysten yhteydessä. Yhdyskuntarakenteen kehityksen ohjauksen tavoitteiden saavuttamisen ohella toteutuksen ohjelmointi sitovammin tukisi osaltaan myös ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Vanattaraan osoitetun uuden potentiaalisen seisakkeen osalta on tarpeen ottaa huomioon, ettei sen toteutettavuutta ole tarkasteltu aiemmin laadituissa selvityksissä. Jatkossa edellä mainitun lisäselvitystarpeen ohella myös Vanattaraan liittyviä haasteita riittävän väestöpohjan saavuttamisen kannalta.

Palveluverkko

Strategisen yleiskaavan yhtenä keskeisenä tavoitteena on määrittää lähtökohdat siihen, mitkä ovat tärkeimmät painopisteet palveluiden sijoittumisessa. Ehdotusvaiheen kaavaratkaisussa Lempäälän palveluverkon eri osien rooli on määriteltä siten, että Lempäälän keskustaa kehitetään hallinnollisena keskuksena päivittäispalveluineen, Marjamäkeä seudullisesti merkittävänä monipalvelukeskitymänä ja Sääksjärveä matkaketjujen solmupisteinä joka tarjoaa myös päivittäispalveluja.

ELY-keskus katsoo, että kaavaehdotuksen mukainen Lempäälän palvelukeskusten roolien määrittely selkiyttää strategisella kaavalla tavoiteltavaa kehitystä ja sen painopisteitä. Kytkeytymistä kaupunkiseudun työpaikka- ja palvelualueiden pitkän aikavälin tavoitteisiin voisi kuitenkin arvioida esitettyä laajemmin, kun

otetaan huomioon Lempäälän sijainti radan varren kehityskäytävässä ja maakuntakaavan mukaisilla kaupunkiseudun kehittämisvyöhykkeillä. Näiltä osin vaikutusten arviointi edistäisi myös kuntien ja viranomaisten välistä yhteistyötä. Jatkossa vaikutusten arviointia pohjois-eteläsuuntaisen keskusakselin kehittämisvyöhykkeeseen nähden tulisi harkita täydennettäväksi ja mm. kytkeytyminen Tampereen kaupunkirakenteeseen jää vielä vähäiselle tarkastelulle. Vastaavasti myös kuntakeskuksesta etelään suuntautuva ylikunnallinen näkökulma olisi tarpeen käsitellä vaikutusten arvioinnissa.

Marjamäen alueen kaupallisten palvelujen kehittämisen tavoitteet ja sen myötä syntyvät seudulliset vaikutukset edellyttäisivät palveluiden keskittymän tavoitteiden avaamista esitettyä laajemmin. Osaltaan kaupallisten palveluiden vaikutukset tulevat arvioitaviksi alueen osayleiskaavoituksen yhteydessä. Nyt strategisen yleiskaavan yhteydessä toteutettuna vaikutusten arviointi palvelisi osaltaan tulevaa ja osalla alueita vireillä olevaa osayleiskaavoitusta.

Ilmastotavoitteet

Kaavaan on ehdotusvaiheessa liitetty ELY-keskuksen luonnosvaiheen lausunnossa esiin nostetun mukainen ilmastovaikutusten arviointi. Kaavaratkaisussa on arvioinnin mukaan pyritty minimoimaan yhdyskuntarakenteen hajautuminen osoittamalla uusi asuminen "keskushelmiin" joukkoliikenneyhteyksien varteen. Samalla kuitenkin todetaan autovyöhykkeen todennäköisesti laajentuvan erityisesti rakenteesta irralleen sijoittuvien työpaikka-alueiden vuoksi. Lisääntyvä asutus tulee todennäköisesti jo itsessäänkin kasvattamaan yksityisautoilun määrää, mikäli joukkoliikennettä ei koko seudulla onnistuta merkittävästi kehittämään. Hiilinielujen ja hiilivarastojen määrä todennäköisesti pienenee yhdyskuntarakenteen laajentuessa ja tiivistyessä.

ELY-keskus pitää tehtyä ilmastovaikutusten arviointia riittävästi olennaisia seikkoja esiin nostavana ja tälle strategiselle kaavatasolle tarkoituksenmukaisena. Arviointi kuvaa hyvin sitä suurta haastetta, mitä päästövähennyksiin pääseminen kuntatasolla tarkoittaa. Koska tehty kaavaratkaisu arvioinnin mukaan nykykehityksellä pikemminkin lisää kuin vähentää kunnan kasvihuonekaasupäästöjä, on jatkosuunnittelussa ja kaikessa kunnan toiminnassa erityisen tarpeen miettiä ja konkretisoida ne keinot, millä kehitys käännetään nopealla aikataululla toislaiseksi. Tekeillä olevan Pirkanmaan kasvihuonekaasupäästöjen analysointi ja havainnollistaminen -selvityksen (Tietotakomo Oy) mukaan Lempäälän suurimmat päästölähteet ovat liikenne ja erilaiset lämmitykseen liittyvät tekijät.

Ilmastovaikutusten arvioinnissa tulisi myös tuoda esiin joukkoliikenteen kehittämiseen, jalankulun ja pyöräilyn edistämiseen sekä paikalliseen energiantuotantoon liittyviä seikkoja siten, että tarkastelu edistää sitovien suunnittelunormien tuottamisen jatkossa.

Myös hiilinielujen osalta on jo tiedossa, ettei asetettujen tavoitteiden saavuttaminen jo aiheutetun kehityksen vuoksi tule olemaan helppoa. Nielujen säilyttämisen merkitys tulee jatkossa olennaisesti korostumaan; myös tämän tulisi olla yksi merkittävä jatkosuunnittelua ohjaava tekijä.

ELY-keskus pyrkii osaltaan tukemaan kuntia ilmastotyössä tuottamalla tietoa ja välineitä suunnitteluun ja tarvittaviin ratkaisuihin. Monet päästövähennyksiin liittyvät asiat ovat kuntaa laajempia ja yhteisiä erityisesti seudulla mutta myös maakuntatasolla. Edellä mainitun päästöselvityksen lisäksi ELY-keskus on käynnistämässä maakunnallista hiilineluselvitystä sekä laadittamassa kaavoituksen checklistiä eri kaavatasojen ilmastovaikutusten arvioinnin helpottamiseksi.

Viherverkko ja luonnonsuojelu

Kaava on kehittynyt myönteisellä tavalla ehdotusvaiheeseen ja sen laadinnassa on pyritty huomioimaan seudullinen viherverkosto. ELY-keskus katsoo, että viherverkoston kuvaamista tulee kuitenkin edelleen selkiyttää siten, että se näytetään vahvana ja jatkuvana läpi suunnittelualueen. Yhteyksiä tulee vielä vahvistaa erityisesti kaava-alueen pohjoispuolelle huomioiden tässä yhteydessä myös mm. liito-oravan kulkuyhteyksien säilyminen kuntarajan yli.

Kaavaa laadittaessa tulee lähtökohtaisesti aina ottaa huomioon arvokkaat luontokohteet ja varmistaa, että suunniteltu maankäyttö ei ole ristiriidassa arvojen turvaamisen kanssa. Kaavan luontoarvojen lähtötiedoissa tulisi huomioida myös maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat perinnebiotoopit sekä merkittävät uhanalaisten lajien esiintymät. Yksittäisiä kohteita ei kuitenkaan pääsääntöisesti ole tarkoituksenmukaista esittää strategisessa yleiskaavassa. Sen varmistamiseksi, ettei ristiriitaa aiheudu ja että kohteet tulevat otetuiksi huomioon jatkossa, olisi hyvä esittää aluekohteittain luontokohdekuvaus selostuksen yhteydessä esimerkiksi erillisenä täydentävänä liitteenä. Erityisesti Natura-alueen osalta on tarpeen kuvata kyseisen kaavataso vaikutukset.

Strategisessa yleiskaavassa esitettävien kehittämistavoitteiden yhteensovittaminen tulee jatkossa ratkaistavaksi edelleen yksityiskohtaisemman maankäytön suunnittelun yhteydessä ja osaltaan hankekohtaisen suunnittelun yhteydessä. Tämän vuoksi mm. liikenneverkon kehittämistavoitteiden osalta on tarpeen ottaa huomioon luonnonsuojelulaista mahdollisesti johtuvat epävarmuustekijät.

Liikenne

Liikenneverkon esittäminen kaavaehdotuksessa perinteisillä viivamerkinnoilla kartalla 2 ja väylien ympäristön maankäytön kehittämistavoitteiden esittäminen eri kartalla 1 selkeyttää kaavan tulkintaa. Valtatie 3 uuden linjauksen (nk. Puskiasten oikaisu) sekä nk. 2-kehän läntisen osan YVA -menettely ja yleissuunnittelu on käynnistynyt. Koska ko. väylien tarkempi sijainti tullaan ratkaisemaan vasta YVA -menettelyn jälkeen yleissuunnitelmassa, ELY-keskus esittää näiden väylien merkinnän selitykseen (kartta 2) lisätekstiä ”Ohjeellinen sijainti”. Kartan 2 ”Tärkeä seutu- tai yhdystie” –merkintä viittaa pelkästään valtion hallinnoimiin maanteihin. Merkinnän selitykseen tulisi lisätä myös ”pääkatu” –teksti, koska maankäyttö- ja rakennuslain 83 § 4 momentin perusteella yleiskaavassa ko. merkinnällä esitetyistä maanteista osa tulee muuttumaan tai on jo muuttunut asemakaavoituksen myötä kunnan kaduiksi.

Yleiskaavassa (kartalla 1) kaikki pääteiden (nykyinen valtatie 3 ja tuleva valtatie-linjaus, maantie 130 sekä maantie 309, Tampereen 2-kehätie) ympäristöt on esitetty kehittyvinä yritystoiminnan tieympäristöinä tai kasvukehinä. Teiden varren

kehittämisyöhykkeiden lisäksi kaavassa on esitetty Pirkanmaan maakuntakaava 2040:sta poiketen nykyiseen moottoritien tukeutuvat Ahtialan ja Innilän alueet merkinnällä "Tulevaisuuden yritysalue, selvitysalue 2040.

ELY-keskus katsoo, että maakuntakaavassa esitetty "Kaupunkiseudun läntinen yritysalueen kehittämisyöhyke kk1" (Valkeakoski, mt 130 – vt 3 Marjamäen ja Puskiasten välillä – uusi vt 3 linjaus – nykyinen vt 3 Ylöjärven Kolmenkulmaan asti) tulisi olla kaupunkiseudun maankäytössä ensisijainen etelään suuntautuva yritysalueiden kehittämisyöhyke, jonka toteutuminen ajoittuu usealle vuosikymmenelle. Nykyisen moottoritien varren kehittämisyöhykkeen toteuttamistavoitteissa tulee huomioida eri alueiden kulkuyhteyksien toteuttamismahdollisuudet, koska alueille kulku moottoritieltä tulee järjestää nykyisten eritasoliittymien kautta. ELY-keskus katsoo, että nykyisen moottoritiejakson ympäristön maankäytön merkittävä kehittäminen edellyttää laajaa seudullista vuoropuhelua voimassa olevan maakuntakaavan kk1-vyöhykkeen tapaan, kiinteää viranomaisyhteistyötä sekä huomattavia liikenneverkon investointeja.

Maankäytön; etenkin asutuksen, virkistysalueiden ja reittien suunnittelussa ja toteuttamisessa on huomioitava liikenneväylien aiheuttama estevaikutus sekä liikenteen aiheuttamat haitat.

ELY-keskus korostaa vielä tieverkon kehittämishankkeiden toteuttamisajankoh-tien epävarmuutta, mikä on huomioitava myös maankäytön kehittämisajankoh-luissa. Lisäksi Lempäälän kunnan tulee varautua maankäytön edellyttämien lii-kenneverkon huomattavienkin kehittämistoimenpiteiden toteuttamiseen.

Jatkotoimet

ELY-keskus esittää ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelun järjestämistä ja edel-leen valmiutensa tässä yhteydessä lausunnossa esitettyjen kannanottojen yksi-tyiskohtaisempaan käsittelyyn.

Vastine:

Kaavan laatimisen yhteydessä on pyritty tuomaan ilmi, että tiettyjen hankkeiden – kuten valtatie- ja ratahankkeiden – toteuttaminen on epävarmaa, mutta kunta on pyrkinyt varautumaan suunnitelmassa siihen, että niihin liittyviä maankäytön hankkeita voidaan kehittää nopeammin tai hitaammin. Eri alueiden tavoitevuosia ei osin tämän takia ole määritelty kaavassa, mutta kaavaselostusta on täy-dennetty lisäämällä siihen näkemys asutuksen ja aluekeskusten kehittämisen vaiheistamisesta ja toteutumisesta sekä tavoitteellisesta priorisointijärjestyk-sestä.

Lempäälän kunta on tiedostanut, että mm. Vanattaran mahdollista seisakkeen toteutettavuutta ei ole erikseen tarkasteltu selvityksillä. Vanattaran seisake on haluttu nostaa esiin potentiaalisena sijoittumispaikkana, kun mahdollisia seisak-keen paikkoja harkitaan pääradan kehittämisen yhteydessä. Kunnassa on tiedos-tettu, että Lempäälän seisakkeet voivat olla vaihtoehtoisia ja niiden toteuttamis-vaihtoehdot ja -mahdollisuudet tulee myöhemmin tarkemmin tarkasteltaviksi. Vanattaran seisake on sittemmin mainittu 05/2019 julkaistussa pääradan ope-rintia koskevassa selvityksessä.

Vaikutusten arviointia työpaikka-alueiden ja yhdyskuntarakenteen osalta täydennetään lausunnon perusteella. Erillistä palveluverkkoselvitystä ei tämän työn yhteydessä ole tehty vaan tukeuduttu aikaisempiin, mm. kaupan mitoitus on ratkaistu maakuntakaavassa. Marjamäen roolia avataan kaavaselostuksessa enemmän. Samoin Natura-alueiden ja ilmastovaikutusten arviointia täydennetään lausunnon pohjalta. Kaavaselostuksen liitekartalle lisätään maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat perinnebiotoopit sekä merkittävät uhanalaisten lajien esiintymät.

Kaavamääräyksiin täydennetään tieto liikenneväylien ohjeellisista sijainneista ja pääkadusta. Lempäälän kunta on halukas jatkamaan nykyisen moottoritiejakson ympäristön maankäytön kehittämisen edellyttämää seudullista vuoropuhelua, kiinteää viranomaisyhteistyötä. Kaavaselostusta on täydennetty tuomalla aikaisempaa selvemmin ilmi kehittämisen vaatimia huomattavia liikenneverkon investointeja.

3.1.2. Ehdotusvaiheen lausunto, Pirkanmaan liitto

Pirkanmaan liitto katsoo, että Lempäälän strateginen yleiskaavaehdotus pääkohdiltaan tukee Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 tavoitteita, joissa Lempäälän kohdalla korostuvat pääradan suuntaisen kasvukäytävän kehittäminen sekä järjestelyratapihan siirtoon, valtatiehen 3 ja 2-kehään liittyvien nk. läntisten hankkeiden toteutuminen. Strategisten valintojen tekeminen ja kehittämisen painopisteiden löytäminen ovat olleet niin maakuntakaavan kuin nyt laadittavana olevan Lempäälän strategisen yleiskaavan keskeisiä motiiveja.

Strategisen yleiskaavan tehtävänä on esittää kunnan tahtotila siitä, mitkä ovat ne aluekokonaisuudet, joita priorisoidaan ja joiden kehittämiseen halutaan vahvasti tulevaisuudessa panostaa. Nyt laadittavana oleva Lempäälän strateginen yleiskaava nostaa ansiokkaasti esiin Lempäälän kuntakeskuksen, Sääksjärven alakeskuksen sekä koko tiivistyvän taajaman roolia monipuolistuvien toimintojen alueena. Kaavatyössä on nähty myös läntisiin hankkeisiin ja 130-tiehen tukeutuvan maankäytön merkitys kunnan kasvukehityksen kannattelijana.

Pirkanmaan maakuntakaavassa esitetystä maankäytön ratkaisussa Lempäälän työpaikka- ja tuotantotoimintojen alueet sijoittuvat lähtökohtaisesti kaupunkiseudun keskusakselin kehittämisvyöhykkeelle (kk1), kaupunkiseudun läntiselle yritysalueiden kehittämisvyöhykkeelle (kk2) tai kaupunkiseudun 2-kehän kehittämisvyöhykkeelle (kk3); lisäksi kaikilla maakuntakaavassa osoitetuilla taajama-toimintojen alueilla on vahva rooli myös työpaikkatoimintojen alueina.

Näiden alueiden ulkopuolelle on yleiskaavaehdotuksessa kuitenkin esitetty varsin laaja ”Taajaman läheinen kylämiljö” –merkintä sekä valtatiehen 3 liittyviin Ah-tialaan ja Koivistoon ”Tulevaisuuden yritysalue-selvitysalue 2040”- merkinnät, jotka ovat ongelmallisia maakuntakaavan sisältöön nähden. Pirkanmaan liiton näkemyksen mukaan koko tämän Lempäälän eteläisen alueen maankäyttöä olisi tarkoituksenmukaista tarkastella omana maaseutualueen osayleiskaavakokonaisuutenaan, jossa osoitettavissa maankäytön aluevarauksissa tulevat huomioiduksi alueen erityispiirteet, arvot ja mm. moottoritien aiheuttamat rajoitteet.

Näin otetaan huomioon myös maakuntakaavan Kasvutaajamien kehittämisvyöhykkeen (kk6) kehittämissuositus, joka kannustaa alueen kokonaisvaltaiseen, yksityiskohtaiseen maankäytön suunnitteluun, jossa kiinnitetään erityistä huomiota mm. liikennejärjestelyihin, infrastruktuuriin, palvelujen saavutettavuuteen ja arvojen turvaamiseen. Tämä yksityiskohtaisemman suunnittelun tavoite on hyvä osoittaa myös strategiseen yleiskaavaan.

Yleiskaavaehdotuksessa korostuvat Lempäälän kuntakeskuksen ja Sääksjärven alakeskuksen vahva rooli sekä rataympäristön kehittäminen seisakkeineen, jotka ovat linjassa maakuntakaavan painotusten kanssa, tosin maakuntakaavan rautatieliikenteen asemien lukumäärä on vähäisempi. Kunnan omana tavoitetilana voi olla useamman seisakkeen toteutuminen, mutta Pirkanmaan liitto katsoo, että näiden keskinäiseen vaiheistukseen olisi hyvä kiinnittää huomiota myös yleiskaavatyössä. Asemien ja seisakkeiden kaavamääräyksessä on yleiskaavassa kiinnitetty huomiota sujuvaan liityntäpysäköintiin. Koska Pirkanmaan maakuntakaavassa on erillisellä kohdemerkinnällä esitetty Lempäälään seudullisesti merkittävät liityntäpysäköintialueet myös Marjamäen, Sääksjärven ja Vaihmalan eritasoliittymien yhteyteen, voitaisiin strategisen yleiskaavan yhteydessä vielä harkita joukkoliikenteen liityntäpysäköintitarpeiden esiin nostamista myös näiden kohteiden osalta.

Yleiskaavan "Kasvukehä"- ja "Kasvukehä II"-merkinnöillä osoitetaan mm. yritystoiminnan ja asumisen vyöhykkeitä. Vyöhykekokonaisuuksia kuvaava nuolimerkintä ei anna selkeää kuvaa vaikutusalueen rajautumisesta, ja herättää epävarmuuden kaavamerkinnän kuvauksessa mainittujen yritys- ja asumisalueiden sijainnista. Samaa epävarmuutta sisältyy myös Kehittyvä moottoritieympäristö- ja Kehittyvä tieympäristö –viivamerkintöihin, joiden kaavamääräyksessä viitataan yritysten sijoittumisvyöhykkeisiin, jotka jäävät kaavakartalta näkymättömiin. Pirkanmaan liitto näkee tärkeänä, että yleiskaavan laadinnassa pohditaan tarkasti näiden strategisen yleiskaavan kaavamerkintöjen sisältöä ja oikeusvaikutteisuutta suhteessa maakuntakaavassa esitettyyn maankäytön ratkaisuun nähden.

Pirkanmaan liitto pitää hiljaisten alueiden osoittamista kunnan strategisessa kaavassa tavoitteeltaan hyvänä, kaavamerkinnän tukiessa myös kunnan koillisosan "Luonnonrauhan ydinalue"- ja "Metsävyöhyke"-merkintöjen roolia. Sen sijaan Nurmen pohjoispuolelle esitetty "Hiljainen alue"-merkintä on ristiriidassa maakuntakaavan kiviainesottoon sekä ylijäämämaiden sijoittamiseen liittyvien kaavamerkintöjen kanssa (EOK ja tmk-merkinnät). Strategisessa yleiskaavassa tulee esittää perustelut sille, että Lempäälä ei varaudu maakunnallisen kiviaineshuollon kannalta merkittävän alueen sekä maanvastaanottoalueen toteuttamiseen, vaan tukeutuu näiltä osin seutukunnan muiden kuntien maanottoratkaisuihin.

Pirkanmaan liitto puoltaa strategisen yleiskaavan hyväksymistä edellä esitettyin ohjeistuksin.

Vastine:

Kaavaa on laadittu yleispiirteisellä tavalla nostaen esiin tulevia painopisteitä. Lausunnossa esiin nostetut määräykset taajaman läheisestä kylämiljööstä ja tu-

levaisuuden yritysalue -selvitysalueesta nähdään kunnan näkökulmasta pikeminkin maakuntakaavaa tukevana. Taajaman läheisellä kylämiljööllä pyritään turvaamaan alueen nimenomaan maaseutumaisuus alueella, joka sijoittuu taajaman läheisyyteen ja jossa on ollut suunnittelematonta rakentamispainetta. Tavoite on yhteneväinen maakuntakaavan kanssa. Kaavaselistusta täydennetään tämän osalta ja määritellään tavoitetta selkeämmin kaavaselistuksessa. Tulevaisuuden yritysalue -varaus on tarkoitettu myös turvaamaan risteysalueen suunnitteleman maankäyttö ennen vuotta 2040. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tarkoitus osoittaa alueille vain vaikutuksiltaan paikallisesti merkittävää maankäyttöä. Maaseutualueille laaditaan kyläkaavoja ja osayleiskaavoja, mutta maaseudun laajuuden takia tätä ei ole tarkoituksenmukaista tehdä yhtenäisenä kaavana.

Strategisessa yleiskaavassa on tuotu esiin potentiaalisia seisakkeiden paikkoja Sääksjärven ja keskustan lisäksi, joiden näiden toteutumisen edellytykset tulee tarkasteltavaksi myöhemmin, sillä eri kohdissa on erilaisia haasteita. Liityntäpysäköinnin osalta täydennetään määräyksiä.

Lausunnossa tuodaan esiin, että kasvukehä- ja kasvukehä II-merkinnöillä osoitetaan mm. yritystoiminnan ja asumisen vyöhykkeitä. Vyöhykekokonaisuuksia kuvaava nuolimerkintä ei anna selkeää kuvaa vaikutusalueen rajautumisesta. Strategisessa yleiskaavassa on tietoisesti käytetty merkintöjä, joiden tarkka rajautuminen tulee tehtäväksi vasta tarkemman suunnittelun myötä. Maakuntakaavassa on osin jopa tarkemmat alueiden rajaukset, joihin voidaan tukeutua alueiden suunnittelussa.

Lausunnossa on tuotu esiin, että Nurmen kylän pohjoispuolelle esitetty hiljainen alue -merkintä on ristiriidassa maakuntakaavan kiviainesottoon. Merkintä perustuu virheelliseen käsitykseen ja paikkatietoaineistoon, minkä korjaustarve on todettu kaavan nähtävilläolon jälkeen. Merkintä Nurmen kylän lähellä on tarve poistaa tämän vuoksi. Tällöin ristiriitaa ei enää ole.

3.1.3. Ehdotusvaiheen lausunto, Väylävirasto

Väylävirasto (ent. Liikennevirasto) on antanut lausunnon 27.8.2018 yleiskaavaluonnoksesta. Kaavaluonnokseen nähden yleiskaavaehdotuksessa on osoitettu yksi uusi rautatieseisake Vanattaraan, nykyisen Vanattaran raiteenvaihtopaikan läheisyyteen. Väyläviraston tiedossa ei ole, että Vanattaran seisakkeen toteutettavuutta olisi toistaiseksi tarkasteltu selvityksillä. Seisaketta ei esimerkiksi ole käsitelty Tampereen kaupunkiseudun lähijunaliikennettä koskevissa selvityksissä. Väylävirasto huomauttaa, että Vanattaran seisaketta on jatkossa tutkittava ratateknisin, liikenteellisin ja maankäytöllisin selvityksin. Uudet seisakkeet vaativat nähtävissä oltavaa riittävää käyttäjäpotentiaalia junaliikenteelle. Vanattaran seisakkeen toteuttaminen edellyttää joka tapauksessa Tampere – Lempäälä -rataosuuden parantamista neliraiteiseksi.

Väylävirastolla ei ole muuta lisättävää luonnosvaiheessa annettuun lausuntoon. Maanteiden osalta lausunnon antaa toimivaltainen ELY-keskus.

Vastine:

Lempäälän kunta on tiedostanut, että Vanattaran mahdollista seisakkeen toteuttavuutta ei ole erikseen tarkasteltu selvityksillä. Vanattaran seisake on halettu nostaa esiin potentiaalisena sijoittumispaikkana, kun mahdollisia seisakkeen paikkoja harkitaan pääradan kehittämisen yhteydessä. Kunnassa on tiedostettu, että Lempäälän seisakkeet voivat olla vaihtoehtoisia ja niiden toteuttamisvaihtoehdot ja -mahdollisuudet tulee myöhemmin tarkemmin tarkasteltaviksi. Tätä on selvennetty kaavaselostuksessa. Vanattaran seisake on sittemmin mainittu 05/2019 julkaistussa pääradan operointia koskevassa selvityksessä.

3.1.4. Ehdotusvaiheen lausunto, Pirkanmaan maakuntamuseo

Arkeologisen kulttuuriperinnän osalta maakuntamuseo toteaa, että kaavaselostuksessa on nyt tuotu esille arkeologisen selvitysaiteiston laatu ja riittävyys ja mainittu asianmukaisesti, että aineisto on osaksi vanhentunutta tai puutteellista. Täydentävät inventoinnit on tarkoitus tehdä varsinaisten aluevarauskaavojen ja asemakaavojen yhteydessä.

Kaavakartalle on merkitty Hauralassa sijaitseva laaja arkeologinen alue. Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo, että strategisen yleiskaavan kartalta tai erillisellä liitekartalta tulee ilmetä vielä ne Lempäälän kunnan alueella sijaitsevat arkeologisen perinnän tihentymät, jotka on merkitty voimassa olevaan Pirkanmaan maakuntakaavaan 2040.

Kartalle on rajattu mustalla katkoviivalla arvokkaista kulttuuriympäristöistä ja maisemista valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaat alueet. Merkintätapa on nyt selkeämpi kuin luonnosvaiheessa. Paikallisesti arvokkaat, Lempäälälle erityiset ja sen omaa historiaa ilmentävät rakennetun ympäristön ja maiseman alueet ja kohteet ja niiden selvitystarpeet on tuotu esille kaavaselostuksen luontoa ja kulttuuriympäristöä käsittelevässä luvussa 3.7. Kaavaselostukseen on myös lisätty keskeisimpien alueiden ja kohteiden listat. Alueet olisi myös selvyyden vuoksi hyvä indeksoida selostukseen ja kaavakartalle. Kulttuuriympäristöä koskevista merkinnöistä pitäisi myös käydä ilmi, mistä saa lisätietoa kunkin alueen ominaispiirteistä ja suojelluista arvoista.

Kaavan vaikutusten osalta arkeologiseen kulttuuriperintään, rakennettuun ympäristöön ja maisemaan kohdistuvien vaikutusten arviointi on vielä puutteellinen. Monimuotoinen kulttuuriympäristö on kunnan omaleimaisuutta ja identiteettiä vahvistava ja kuntalaisten hyvinvointiin osaltaan vaikuttava tekijä. Kulttuuriympäristö on voimavara, joka voi tukea useita kaavan tavoitteita. Kehittämisaalueet sijoittuvat pääsääntöisesti arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin, jolloin täydennysrakentaminen saattaa uhata alueiden nykyistä ympäristöä. Tätä osuutta tulee vielä täydentää.

Täydennetty strateginen yleiskaavaehdotus tulee lähettää Pirkanmaan maakuntamuseoon ennen kaavan hyväksymiskäsittelyä. Kaavan vahvistamista koskeva päätös tulee lähettää niin ikään maakuntamuseoon.

Vastine:

Kaavakartalla on esitetty Hauralanniemen pohjoisosassa arkeologisten esiintymien alue, joka sijoittuu lähelle kuntakeskuksen helmeä. Näin on haluttu tuoda

esiin alueen rakennetun kulttuuriympäristön merkitys lähellä aluetta, jonka ympäristö tulee tiivistymään. Tällä pyritään turvaamaan alueen omaleimaisuutta ja identiteettiä. Muita kohteita ei nähdä kaavan mittakaava huomioiden tarpeelliseksi esittää tässä kaavassa. Tämä ei kuitenkaan mitenkään vähennä niiden painoarvoa kyseisillä alueilla suunniteltaessa maankäyttöä ja muita alueen käyttöön vaikuttavia seikkoja. Selvyyden vuoksi kaavaan liitetään yleismääräys siitä, että maankäyttöä ohjaavat myös muut kuin strategisessa yleiskaavassa osoitetut merkinnät (mm. Puolustusvoimain suojavyöhykkeet, arkeologiset muinaisjäänne-
nökset, luonnonsuojeluun liittyviä merkintöjä, maakuntakaavan merkintöjä ki-
viaineksen otosta...).

Kaavan yleispiirteisyyden vuoksi ei nähdä tarpeellisenä indeksoida kohteita kaavakartalla, mutta ne voidaan tuoda selkeämmin esille kaavaselostuksen liitekartalla, jota täydennetään puuttuvilla kohteilla. Arkeologiseen kulttuuriperintään, rakennettuun ympäristöön ja maisemaan kohdistuvien vaikutusten arviointi täydennetään lausunnon perusteella strategisen yleiskaavan vaatimalla mittakaavalla.

3.1.5. Ehdotusvaiheen lausunto, Puolustusvoimat

Logistiikkarykmentti puolustusvoimien alueellisena edunvalvojana pyytää huomioimaan kaavassa, sekä Säijän, että Vuoreksen alueella olevat suojavyöhykkeet ja sen aiheuttamat vaatimukset taajamien osalta. Suunnittelussa oleva Anniston taajama tulee sijaitsemaan Vuoreksen taajamassa.

Suoja-alueiden kaavamääräykset ovat seuraavanlaiset:

YLEISKAAVAMÄÄRÄYS VARASTOJEN SUOJA-ALUEILLE

SUOJAVYÖHYKE sv-1 (luokka B sisempi vyöhyke): Merkinnällä osoitetaan alueita, joiden käyttöä on lähellä sijaitsevan vaaraa tai huomattavaa häiriötä aiheuttavan toiminnan vuoksi rajoitettava.

Rakentamismääräys: Alueella on ensisijaisesti sallittua maa- ja metsätalousrakentaminen ja puolustusvoimia palveleva rakentaminen. Alueelle ei tule sijoittaa koulua tai asutustaajamaa eikä sairaalaa, vanhainkotiä, päiväkotia tai muuta vastaavaa laitosta. Merkintä ei estä olemassa olevan rakennuskannan peruskorjausta.

Suunnittelumääräys: Suunniteltaessa alueen käyttöä on puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.

SUOJAVYÖHYKE sv-2 (luokka A ulompi vyöhyke): Merkinnällä osoitetaan alueita, joiden käyttöä on lähellä sijaitsevan vaaraa tai huomattavaa häiriötä aiheuttavan toiminnan vuoksi rajoitettava.

Rakentamismääräys: Alueella on ensisijaisesti sallittua maa- ja metsätalousrakentaminen ja puolustushallintoa palveleva rakentaminen. Alueelle ei tule sijoittaa sairaalaa, vanhainkotiä, päiväkotia tai muuta vastaavaa laitosta.

Suunnittelumääräys: Suunniteltaessa alueen käyttöä on puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen

Säijän alue on merkittävää lentomelualuetta nyt ja jatkossa. Alueen kaavassa tulee huomioida, ettei alue sovellu eläinten kasvatukseen (hevokset, turkiseläimet, lehmät yms.). Kenttä sijaitsee siten, että Säijä asuinalueena sijoittuu laskukierrosalueelle. Toisella puolella kenttää (pohjoispuolella) sijaitsee Pirkkalan kunta, joka on selkeästi laajempi aluekokonaisuus ja sen asukasluku on selkeästi suurempi kuin Säijän.

Tästä johtuen pääsääntöinen laskukierroskenttämisen suuntaaminen on määritetty etelänpuoleiseksi, jossa siitä on vähemmän haittaa.

Vastine:

Kaavan tavoitteet huomioiden ei ole tällä kaavatasolla tarkoituksenmukaista merkitä suojavyöhykkeitä erillisinä viivoina kaavakartalle. Kyseessä ei ole aluevarausyleiskaava vaan nimenomaan strateginen yleiskaava, joka pyrkii olemaan yleispiirteinen myös merkintätavoiltaan. Suojavyöhykkeet on sanallisesti kuvattu kaavamääräyksissä (*Alueen ja sen ympäristön suunnittelussa turvata alueen toimintaedellytykset ja huomioida suojavyöhyke.*)

Puolustusvoimien suojavyöhykkeet esitetään selostuksen liitekartalla. Tämä ei kuitenkaan mitenkään vähennä niiden painoarvoa kyseisillä alueilla suunniteltaessa maankäyttöä ja muita alueen käyttöön vaikuttavia seikkoja. Selvyyden vuoksi kaavaan liitetään yleismääräys siitä, että maankäyttöä ohjaavat myös muut kuin strategisessa yleiskaavassa osoitetut merkinnät (mm. puolustusvoimain suojavyöhykkeet, arkeologiset muinaisjäännökset, luonnonsuojeluun liittyviä merkintöjä, maakuntakaavan merkintöjä kiviaineksen otosta...).

Huomioitavaa on, että Puolustusvoimain esiin tuomat suojavyöhykkeet kuvataan alueiden osayleiskaavoissa tarkkarajaisempina. Puolustusvoimain alueiden suojavyöhykkeet on aluevarauksina merkitty mm. Säijän osayleiskaavaan (ollut nähtävillä luonnoksena, ehdotusta valmistellaan, tulee olemaan oikeusvaikutteinen) sekä Vuoreksen osayleiskaavaan (lainvoimainen, 2005, oikeusvaikutteinen).

3.1.6. Ehdotusvaiheen lausunto, Tukes

Tukes haluaa kiinnittää huomiota seuraaviin periaatteisiin.

Hyvä perusperiaate on, että vaarallisia kemikaaleja käsittelevät ja varastoivat kohteet ja muut kohteet pidetään erillään toisistaan. Mitä herkemmästä kohteesta on kyse (hoitolaitokset, koulut, kerrostaloalueet jne.), sen etäämmällä niiden tulisi olla kemikaalikohteista. Lähempänä voi olla esimerkiksi muuta teollisuutta tai toimistoja, joissa suojautuminen tai joista poistuminen onnettomuustilanteessa on helpompaa.

Tuotantolaitosta ei ilman erityistä, perusteltua syytä saa sijoittaa tärkeälle tai muulle vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueelle, jollei kemikaalien ominaisuuksien perusteella voida osoittaa, ettei pohjavesille aiheudu vaaraa. Jos kysymyksessä olevalla pohjavesialueella kuitenkin sijoitetaan vaarallisia kemikaaleja,

leja tai räjähteitä valmistava, käsittelevä tai varastoiva tuotantolaitos, rakenteellisin ja käyttöteknisin toimenpitein on huolehdittava siitä, ettei laitoksen toiminnasta aiheudu pohjavesien pilaantumisvaaraa.

Moottoritietä ja rautatietä pitkin liikkuu paljon tavaraliikennettä sekä kunnassa on teollisuutta, josta osa on vaarallisten aineiden kuljetusta sekä vaarallisten aineiden varastointia ja käsittelyä. Lempäälän kunnan tulee huomioida pelastustoimelle toimintamahdollisuudet.

Vastine:

Lempäälän kunta huomioi tarkemmassa suunnittelussa TUKESin lausunnossa esiin tuodut seikat.

3.1.7. Ehdotusvaiheen lausunto, viranomaislautakunta

Viranomaislautakunta antaa strategisen yleiskaavan luonnoksesta seuraavan lausunnon:

Strategisen yleiskaavan ehdotuksessa Innilän alueelle on osoitettu Tulevaisuuden yritysalue -selvitysalue 2040 (kartta 1). Alueen osalta todetaan, että se on pitkän aikavälin varaus monipuolisten työpaikkatoimintojen sekä tuotantotoiminnan alueeksi. Viranomaislautakunta katsoo, että alue tulee rajata pois Lempäälä-Mäyhäjärven I-luokan pohjavesialueelta ja Sotavallan vedenottamon suoja-alueelta, jotta strateginen yleiskaava olisi linjassa vedenottamo koskevan suoja-aluepäätöksen, Lempäälän pohjavesialueiden suojelusuunnitelman sekä Pirkanmaan vesienhoidon toimenpideohjelman vuosille 2016–2021 kanssa. Maankäytönsuunnittelussa ei tule ohjata pohjavesialueille uutta pohjaveden määrälle tai laadulle mahdollista riskiä aiheuttavaa teollisuus- ja yritystoimintaa eikä muutakaan merkittävää rakentamista. Pohjavesialueiden erityisasema ja suojelun tarve ei tule muuttumaan pitkälläkään aikavälillä.

Lempäälässä yhdyskunnan vedenhankinnan kannalta tärkeät pohjavesialueet ovat pienet/rajalliset. Pohjavesimuodostumat ovat herkkiä pilaantumaan, koska muodostumat ovat pieniä ja niitä suojaava maakerros on yleensä ohut ja hyvin vettä johtava. Lempäälässä pohjavesialueille on aikoinaan kohdistettu voimakasta maa-ainesten ottoa, jonka myötä suojaava maakerros on paikoitellen hyvin ohut. Lisäksi teollisuus- ja yritystoiminnan rakentamisen myötä syntyvä päällystetty pinta vaarantaa pohjaveden muodostumisen alueella.

Viranomaislautakunta pitää tärkeänä ja hyvänä, että strategisen yleiskaavan ehdotukseen (kartta 2) on sisällytetty hiljaiset alueet. Hiljaisten alueiden turvaaminen ja kehittäminen on tärkeää kuntalaisten hyvinvoinnin kannalta. Strategisen yleiskaavaehdotuksen mukaan alueiden suunnittelussa huomioidaan pyrkimys säilyttää alue hiljaisena. Alueelle tai sen lähisyyteen tulee välttää sijoittamista toimintoja, jotka merkittävästi lisäävät alueen melua.

Hiljaiset alueet perustuvat ympäristönsuojelun laatimaan paikkatietotarkasteluun, jossa ei ole huomioitu kalliokiviainesten ottotoimintoja yleensä niiden väliaikaisen luonteen vuoksi. Pitkäkallion alueelle on maakuntakaavassa osoitettu

laaja kiviaineshuollon kannalta tärkeä alue sekä merkintä, joka mahdollistaa alueella maanvastaanotto- ja kierrätystoiminnan. Lisäksi alueelle on jo myönnettyjen sekä käsittelyssä olevien ympäristö- ja maa-aineslupien myötä muodostumassa pysyväisluonteisia meluavia toimintoja. Tästä näkökulmasta viranomaislautakunta katsoo, että Pitkäkallion aluetta koskeva hiljaisen alueen merkintä tulisi poistaa.

Viranomaislautakunnalla ei ole muuta huomautettavaa strategisen yleiskaavan ehdotuksesta.

Viranomaislautakunta hyväksyi päätösehdotuksena olevan lausunnon strategisesta yleiskaavasta ja painotti, että strategisen yleiskaavan luettavuuteen ja selkeyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Vastine:

Lempäälän kunnan ympäristövalvonnan viranhaltijoiden kanssa on järjestetty erillinen palaveri, jossa on käyty kohteet läpi. On todettu, että pohjana käytetyssä paikkatietoaineistossa on ollut virhe ja Pitkäkallion alueen hiljaisen alueen merkintä tulee poistaa.

Selvyyden vuoksi sovittiin myös Innilän tulevaisuuden selvitysalue -merkinnän siirtämisestä selvemmin pois Lempäälä-Mäyhäjärven pohjavesialueelta, vaikka kaavamääräyksissä on jo edellytetty asian huomioimista suunnitteluvaiheessa.

3.1.8. Ehdotusvaiheen lausunto, vammaisneuvosto

Lempäälän Vammaisneuvosto on kokouksessaan 4.3.2019 perehtynyt ehdotukseen Lempäälän strategiseksi yleiskaavaksi. Kaavaehdotusta vammaisneuvostolle esitteli yleiskaavasuunnittelija Katariina Pakkasalo.

Kaavaehdotuksen laatimiseksi on toteutettu useampia kuntalaisia osallistavia prosesseja ja kuultu erilaisia intressiryhmiä mukaan lukien vammais- ja seniorineuvostot. Vammaisneuvosto toteaa, että kyseinen valmistelumalli edistää kuntalaisten osallisuutta.

Esteettömyys mainitaan ehdotuksessa useamman kerran ja se onkin syytä ottaa huomioon kehitettäessä palvelu- ja yritysalueita riippumatta siitä onko palvelu yksityisen vai julkisen toimijan tai yhteisön tuottamaa. Vähäiselle huomiolle asiakirjassa jää esteettömien väylien ja reittien toteuttaminen myös vesistöjen äärelle, vaikka viher- ja virkistysalueet kaavaehdotuksessa mainitaankin. Vesistöalueilla on kuitenkin Lempäälässä suuri merkitys, kun kuntakeskuskin sijaitsee saarella.

Strategisessa yleiskaavassa ei varsinaisesti oteta kantaa erityisryhmien tarpeisiin vastaavien, uusien asumisyksiköiden rakentamiseen eikä uusimuotoiseen yhteisölliseen asumiseen tai tuettuihin asumismuotoihin, joten vammaisneuvosto esittää, että mahdollisuuksien mukaan nämä mahdollisuudet kirjataan tuleviin suunnitelmiin ja ovat mahdollisia myös strategisen yleiskaavan perusteella.

Vammaisneuvosto toivoo, että Lempäälässä strategisessa yleiskaavassa otetaan huomioon esteettömyys ja saavutettavuus sekä ikä- ja muistiystävällisen elinympäristön suunnittelun ja toteutuksen periaatteet.

Vastine:

Vammaisneuvosto tuo lausunnossaan esiin hyviä suunnitteluperiaatteita ja tavoitteita, joita kaikkia ei ole erikseen kirjattu strategiseen yleiskaavaan, mutta jotka tulevat muutoin huomioitavaksi tarkemmassa suunnittelussa. Eri käyttäjäryhmille soveltuvia ympäristöjä pyritään jatkossakin kehittämään käytännön suunnittelussa Lempäälässä. Erityisryhmien tai muiden asumiseen ei strategisessa yleiskaavassa oteta kantaa vaan nämä tavoitteet huomioidaan muutoinkin suunnittelutason tarkentuessa.

3.1.9. Ehdotusvaiheen lausunto, Valkeakosken kaupunki

Valkeakosken kaupunki toteaa lausuntonaan, että Lempäälän strategisen yleiskaavan ehdotuksen kehittämismerkinnät ovat Valkeakosken kannalta oikean suuntaisia.

Valkeakosken kaupunki kuitenkin huomauttaa, että tien 130 kehittämismerkintöjen tulisi ohjata tulevaa maankäyttöä niin, että väylän liikennöinnin sujuvuus ja nopeusluokka pysyvät korkealla tasolla. Tätä varten ehdotetaan kehittyvän tieympäristön määräyksen täydentämistä esimerkiksi rivillä: ”Tien 130 maankäytön kehittämisen tulee perustua suunnitelmaan paikallis- ja asiointiliikennettä palvelevasta rinnakkaisväylästä, jolla rajoitetaan pääväylän liittymien määrää ja varmistetaan liikenteen sujuvuus” tai merkintöjen kehittämistä muulla tavalla, joka turvaa moottoritien vararetin ja Valkeakoskelle olennaisen tärkeän väylän liikennöitävyyden.

Kaupunki toivoo tiivistä yhteistyötä 130-tien osalta, koska alueen kehityssuunnitelmat vaikuttavat merkittävästi myös Valkeakosken kehittymismahdollisuuksiin. Bussiliikenteen sujuvuus tällä reitillä on kaupungin kannalta erityisen tärkeää.

Vastine:

130-tietä koskevaa kaavamääräystä täydennetään lausunnon pohjalta lisäämällä siihen rinnakkaisväylää koskeva määräys. Kyseistä tietä koskeva yleiskaavahanke on mainittuna kaavoituskatsauksessa, mutta sen ajoitusta ei ole päätetty. Lempäälän kunta kuitenkin suhtautuu myönteisesti alueen yhteiskehittämiseen.

3.1.10. Ehdotusvaiheen lausunto, Tampereen kaupunki

Lausunnot

Maankäyttö

Tampereen kaupunkiseutu kasvaa tulevina vuosina voimakkaasti. Lempäälän osalta tulevaa kasvua ohjataan strategisen yleiskaavan mukaan nauhamaiseen

yhdyskuntarakenteeseen, mikä tukee koko kaupunkiseudun kasvun suuntaamista kestävästi ja edesauttaa kestävien kulkumuotojen, kuten lähijunaliikenteen kehittämistä.

Yleiskaavassa on osoitettu erityyppisiä elinkeinon alueita. Ideaparkin risteysaluetta kehitetään merkittävänä monipalvelukeskittymänä, jossa kehitetään kaupallisia palveluja, kulttuuri- ja vapaa-ajantoimintoja ja työpaikkoja. Tällainen keskittymä vaatii kestävien kulkutapojen hyvän saavutettavuuden kehittämistä myös seudullisten yhteyksien osalta. Lempäälän moottoritien risteysalueet nähdään tulevaisuudessa hyvää logistista sijaintia tarvitsevien yritysten alueina.

Valtatien 3 oikaisu on esitetty kaavaehdotuksessa Kasvun kehä II -merkinnällä. Kaavamääräyksessä yhteys on osoitettu ”yritys- ja tutkimustoiminnan vyöhykkeeksi”. Kaavaselostuksessa alue kuitenkin mainitaan maakuntakaavan mukaisena tehokkaana yritys- ja tuotantotoiminnan kohteena, jonne voi sijoittua yritys-, teollisuus- ja tuotantotoimintoja sekä logistisia toimintoja ja palveluja sekä kiertotalouden toimintoja. Tiiviimmän tutkimustyyppisen yritystoiminnan kehittäminen soveltuu paremmin Ruskontien varteen II-kehälle, missä on mahdollista kehittää myös sitä tukevaa joukkoliikennettä, mikä yleiskaavassa onkin huomioitu.

Kaikki yritystoiminta kaupunkiseudun kunnissa tukee toisiaan ja parantaa koko seudun elinvoimaa ja houkuttelevuutta. Erityyppisiä yritystoiminnan alueita olisi hyvä katsoa kokonaisuutena koko työssäkäyntialueella, jotta löydetään mm. työvoiman liikkumisen, logistiikan ja ympäristöhäiriöiden kannalta kestävimmit sijainnit.

Liikenne

Strategisen yleiskaavan liikenteelliset ratkaisut toteuttavat Tampereen kaupunkiseudun yhteisiä tavoitteita kestävästä liikkumisesta. Kaavaselostuksessa on hyvin tunnistettu, että yhdyskuntarakenteen täydentäminen edellyttää mm. kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden kehittämistä. Tiivistyvä rakenne tukee kävelyä ja pyöräilyä myös tarjotessaan nykyistä useammille kuntalaisille palveluita ja toimintoja kävely/pyöräilymatkan etäisyydellä. Kävely-ympäristöjen kehittämisessä tulee huomioida esteettömyys kaikissa ratkaisuissa. Joukkoliikenteen käyttöä pyritään lisäämään mm. parantamalla pyöräily-yhteyksiä taajaman laidoilta joukkoliikenteen pysäkeille.

Pääradan kehittäminen on Suomen kasvukäytävän kuntien yhteinen tavoite ja Tampereen kaupunkiseudulla on pyritty määrätietoisesti kehittämään lähijunaliikennettä. Liikenteeseen kohdistuvien päästövähennystavoitteiden toteutuksessa raideliikenteellä on keskeinen rooli. Kaavassa on tavoitetta tukien varauduttu uusiin asemiin aluksi Sääksjärvellä ja pidemmällä aikavälillä Kuljussa, Hakkarissa ja Vanattarassa. Riihimäki–Tampere-rataosan tarveselvityksessä (Liikenneviraston suunnitelmia 1/2018) on todettu, että Lakalaivan ja Sääksjärven asemat on toteutettavissa nykyisellä raidekapasiteetilla, mutta muiden uusien asemien avaaminen edellyttää neljättä raidetta Lempäälän ja Tampereen välillä. Uusien asemansetujen kehittäminen on synkronoitava raideinvestointien ja kehitettävän liikennetarjonnan kanssa taloudelliseksi ja toiminnalliseksi kokonaisu-

deksi. Kaavan alkuvuosina joukkoliikennettä on tarkoitus toteuttaa linja-autoliikenteenä. Juna ja linja-auto käyttävät kuitenkin eri väyliä, joten asemanseutujen suunnittelussa ja rakentamisessa tulisi huomioida tuleva asemapisteen siirtymä katuverkolta raideverkolle sekä tulevaisuudessa eri kulkumuotojen yhteensovittaminen saumattomasti.

Liityntäpysäköinnin kehittäminen Sääksjärvellä ja Lempäälän keskustassa on erittäin kannatettavaa mahdollisimman nopeasti. Lähijunaliikenteen kehittyessä tulee tarve toteuttaa varikko Tampereen seudulle. Tampere pitää erinomaisena, että Lempäälä on osoittanut kaavassa potentiaalisen varikkoalueen. Kaavassa on varauduttu myös läntiseen ratayhteyteen ja järjestelyratapihan siirtoon, jotka poistaisivat toteutuessaan tavaraliikenteen Tampereen kannakselta ja mahdollistaisivat nykyisen Tampereen ratapihan alueen kehittämisen asumisen ja työpaikkojen alueena.

Kaavaselostuksen mukaan Lempäälällä on tavoitteena kehittää nauhataajaman runkoyhteyksiä (mm. Tampereentie) väylinä, joissa nopeudet ovat maltillisia. Tampereentie jatkuu Tampereen puolella Lempääläntienä, joka kulkee Lakalavaan kehittyvän aluekeskuksen läpi. Pidämme molempien kuntien kannalta perusteltuna, että Tampereentietä-Lempääläntietä kehitetään maankäyttöön kytkeytyvänä yhteytenä, joka ei houkuttele nopeaan läpiajoon vaan kannustaa siirtymään mahdollisimman aikaisessa vaiheessa nykyiselle valtatielle 3.

Joukkoliikenne

Tampereen kaupungin joukkoliikenneyksikkö toimii joukkoliikenneasioiden valmistelijana Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnalle ja suunnittelee avoimen joukkoliikenteen Lempäälän kunnan alueella. Joukkoliikenneyksikkö lausuu Lempäälän strategisesta yleiskaavasta 2040 seuraavaa:

Nauhamaisten taajaman kehittäminen ja asumisen sekä työpaikkojen sijoittaminen joukkoliikennekäytävän varteen on Lempäälän kestävä liikunnan kehittämisen kannalta keskeistä. Kaavaluonnoksessa uusien työpaikka-alueiden sijoittamisessa tulisi ottaa huomioon kehitettävä joukkoliikennekäytävä: uudet työpaikka-alueet tulee sijoittaa mahdollisimman suurelta osin joukkoliikennekäytävän läheisyyteen.

Joukkoliikenteen kehittämisessä olisi pyrittävä erottamaan korkean palvelutason reitit ja peruspalvelutaso. Strategisessa yleiskaavassa tulisi tuoda nykyistä selkeämmin esiin mitä väylää pitkin busseilla tuotettavaa joukkoliikennettä ensisijaisesti kehitetään. Nyt kaavaehdotuksessa on esitetty useita rinnakkaisia väyliä joukkoliikenteen runkoyhteyksille.

Rinnakkaisilla samansuuntaisilla väylillä jää kullakin joukkoliikenteenvuoromäärä helposti liian vähäiseksi tarjotakseen varteenotettavan vaihtoehdon henkilöautolle. Ensisijaisina joukkoliikenteen yhteyksinä ei pitäisi esittää Ruskea-ahteen kohdalla sekä Vanattarantietä, Tampereentietä että Ideaparkinkatua, vaan valita näistä jokin ensisijaiseksi. Ensisijaisuuden poistuminen joltakin väylältä ei tarkoita etteikö kadulla voisi olla peruspalvelun tasoista joukkoliikennettä.

Tärkeässä roolissa seudullisen joukkoliikenteen kehittämisessä ovat nopeat yhteydet Tampereelle sekä kunnan sisäinen liikenne, jossa nopeuden sijaan korostuu reittien alueellinen kattavuus asuinalueiden, palveluiden ja työpaikkojen suhteen. Nopea yhteys Tampereelle toteutuu nykytilanteessa Lempäälän keskustasta junalla sekä moottoritietä kulkevalla bussilinjalla. Molempien kilpailukykyä heikentää harva vuorotiheys, jota olisi tihennettävä tulevaisuudessa. Vuorotiheyden nostaminen tulee taloudellisesti mahdolliseksi, kun maankäyttöä tehostetaan seisakkeiden ja pysäkkien läheisyydessä.

Uusien lähijunaliikenteen seisakkeiden suunnittelu tulisi kytkeä katuverkon suunnitteluun niin, että kunnan sisäisiä liikkumistarpeita palveleva bussilinja tai -linjoja voitaisiin ajaa luontevasti seisakkeiden kautta ratalinjaa nauhamaisesti seuraten. Tällaisella suunnitteluperiaatteella junaliikenne ja bussiliikenne saadaan rakennettua yhtenäiseksi palvelukokonaisuudeksi. Yleiskaavaehdotuksessa yllä kuvattu periaate ei kunnolla toteudu, vaan bussireitit (runkoyhteydet) kulkevat muutaman sadan metrin päästä seisakkeista, eikä niiden kautta.

Yleiskaavassa on osoitettu taajamarakenteen runkoyhteyksmerkintä myös Vesilahdentielle. Merkinnän mukaan reitti muodostaa ensisijaisen joukkoliikenteen pääyhteyden. Joukkoliikenteen näkökulmasta merkintä voisi rajautua Viialantiehen.

Strategisessa yleiskaavaluonnoksessa oli käytetty merkintää joukkoliikenteen potentiaalinen kehittämissuunta alueille, joissa maankäyttö on väljää, eikä ole merkittävästi muuttumassa. Merkintää on nyt muutettu ilmaisuksi Yhteisliikenteen potentiaalinen kehittämislinja. Tämä muutos on hyvä ja selkeyttää tarkoitustaan. Selitetekstissä mainitaan edelleen, että merkityt reitit muodostavat potentiaalisen joukkoliikenteen reittejä. Selvyyden vuoksi olisi hyvä, ettei potentiaalisen kehittämislinjan yhteydessä mainittaisi joukkoliikennettä vaan maininta sisältäisi ainoastaan nykyiset palveluliikenteen reitit ja taajaman runkoyhteyttä tukevat reitit.

Ympäristönsuojelu

Viheryhteydet (ekologinen yhteys) on syytä merkitä Lempäälän ja Tampereen välille Koipijärven molemmiin puolin maakuntakaavan virkistysalue- ja viheryhteyksmerkintöjen mukaisesti. Nämä samaiset yhteydet on tunnistettu merkittäviksi myös Tampereen seudun viherrakenneselvityksessä 2018.

Vastine:

Valtatien 3 oikaisun maankäyttöä ja 2-kehän maankäyttöä tullaan katsomaan kokonaisuutena ja myös kehittämään niitä yhteistyössä naapurikuntien kanssa, jotta voidaan luoda toimiva ja houkutteleva toimintaympäristö erityyppisille yritysalueille seudullisessa mittakaavassa.

Uusien seisakkeiden ympäristön ajalliseen kehittämiseen liittyy epävarmuustekijöitä, mikä on pyritty tuomaan esiin kaavaselostuksessa. Toisaalta kuten lausunnossa tuodaan esiin, tiettyihin toimenpiteisiin (liityntäpysäköinti, potentiaalinen ratavarikko) on pyritty varautumaan, jotta näitä voidaan tarvittaessa toteuttaa tarkemman maankäytön suunnittelun myötä. Kaavakartalla on päädytty

pitäytymään useammassa joukkoliikenneväylässä; Tampereentie toimii merkittävänä nauhataajaman joukkoliikenneväylänä, Vanattarantien kautta on taas mahdollista tavoittaa raideliikenne, mikäli seisakkeiden kehittäminen etenee, ja Marjamäen kautta on mahdollista kehittää kuntakeskuksesta Tampereelle nopeampia linja-autoliikenteen yhteyksiä. Näin ollen ne palvelevat eri tarkoituksia eri ajanjaksoilla. Joukkoliikenteen palvelutaso ei ole välttämättä saman tasoinen samana vuonna näillä reiteillä vaan voi yhdyskuntarakenteen kehittymisen myötä muuttua. Lähijunaliikenteen mahdollisen kehittymisen myötä joudutaan myös miettimään asemien ja linja-autoliikenteen yhteensovittamista ja saavutettavuutta katuverkostossa. Tampereentie, jota pitkin linja-autot nykyisin lähinnä kulkevat, ei kulje asemien kautta, mikä voi aiheuttaa haasteita sisäisten yhteyksien luomiselle. Taajamarakenteen runkoyhteys on viety Vesilahden suuntaan – merkintä ei yksin toimi joukkoliikenteen pääväylänä, vaan myös kuvastaa muita taajamarakenteen tärkeitä tie- ja katuyhteyksiä.

Potentiaalisten kehittämislinjojen merkintä mahdollistaa erityyppisen joukkoliikenteen, minkä palvelumuodot voivat kehittyä erilaisiksi seuraavan 20 vuoden aikana esimerkiksi yhteiskäytön myötä.

Koipijärven länsipuolella on kaavakartassa merkittynä metsävyöhyke ja itäpuolella Birgitan polku. Näiden avulla on pyritty osoittamaan virkistys- ja viheryhteydet, jotka jatkuvat seudullisina yhteyksinä myös kuntarajan yli. Kaavakartalle lisätään myös viheryhteyttä kuvaavat viivat.

3.1.11. Ehdotusvaiheen lausunto, Kangasalan kaupunki

Kangasalan kaupunki pitää erittäin myönteisenä Lempäälän koko kunnan strategisen yleiskaavan laatimista. Kunnan maankäytön pitkäjänteisen kehittämisen päälinjoja on selkeästi esitetty strategisilla kaavamerkinnöillä.

Kaupunkien yleisen suunnittelu yhteistyön kannalta on positiivista, että Lempäälän strategisessa yleiskaavassa tarkasteluvuosi 2040 on sama kuin Kangasalan strategisessa yleiskaavassa.

Lempäälän strateginen yleiskaavaehdotus osoittaa suuntaviivat seudullisen kakoskehän tihentyvälle taajamalle, joka on myös yksi Kangasalan tärkeistä pitkän tähtäimen maankäytön kehittämiskohteista. Kangasalan kaupunki laatii parhailaan osayleiskaavaa Saarenmaan jaksolle.

Kehäväylän jo ympäröivän maankäytön tiimoilta on mahdollista tehdä kaupunkien välistä yhteistyötä esimerkiksi väylän varren alueiden profiloinnin suhteen. Kangasalan kaupunki osallistuu mielellään aiheesta pidettävään kuntien kaavoituksen yhteiseen palaveriin, jos sellainen päätetään järjestää.

Kangasalan kaupungin luonnosvaiheen lausunnossa esille nostamiin yhdyskuntarakenteen ulkopuolisiin yritysalueisiin ja viherverkoston jatkuvuuteen on tehty kaavaehdotusvaiheeseen siirryttäessä hyvät täsmennykset.

Vastine:

Lempäälän kunta näkee yhteistyön 2-kehään liittyen myönteisenä asiana ja on omasta puolestaan valmis edistämään yhteistyöpalaverin pitämistä myöhemmin sovittavana ajankohtana.

3.1.12. Ehdotusvaiheen lausunto, Vesilahden kunta

Ei anna lausuntoa.

3.2. Ehdotusvaiheen muistutukset

3.2.1. Ehdotusvaiheen muistutuksen jättäjä nro 1, yksityinen

Huomioita strategisesta osayleiskaavasta

Maakuntakaavan väestösuunnite Lempäälälle vuoteen 2040 on 1,9 % kasvulla 35500-38600 asukasta. Lempäälän strategisen yleiskaavan ehdotuksessa väestösuunnite on 36500. Siis 2100 alle maakuntakaavan arvion.

Nyt kylissä on noin 3000 asukasta eli yhden taajaman verran. 1990 kylissä oli 2002 asukasta, v. 2000 mennessä lisää oli tullut 251 asukasta, v.2010 mennessä taas 503 asukasta ja v. 2017 mennessä edelleen 175 uutta asukasta. Siis 17 viime vuotena yhteensä 678 uutta asukasta kyliin.

Alustava ehdotus kylien väestötavoitteeksi oli + 196 henkeä lisää 21 vuoden aikana. Osallistamisen ja palautteen jälkeen kylien väestötavoite on kirjattu muotoon + 200 – 800 asukasta. 200 henkeä lisää asukkaita kyliin tarkoittaa 20 vuoden suunnittelujaksolla 10 henkeä per vuosi ja kun kyliä on 7 (Kelho, Lastunen, Mattila, Nurmi, Säijä sekä taajamanläheiset kylät Ahtiala ja Kuivaspää) tarkoittaa tämä tilastollisesti 1,3 uutta asukasta per kylä. Jos ehdotuksen suunnittelumaksimiksi 800 toteutuisi, tarkoittaisi se 5,3 uutta asukasta per kylä per vuosi. Näillä luvuilla on ohjaava merkitys, koska niiden perusteella mitoitetaan kylien osayleiskaavat / alueelliset suunnittelutarveratkaisut.

2 % kasvutavoite ja maakuntakaavan mitoitus mahdollistaa muun asetelman lainkaan häiriytymättä, että kylien väkiluvun kasvutavoite on lähempänä muun Lempäälän kasvua eli asetetaan tasolle 800 – 1600.

Kun strategisen yleiskaavan kaavamerkinnöissä on muutoin aktiivinen ja kehittävä ote, kirjataan kylien tavoitteelliseksi avauslauseeksi: ”Perinteisissä lempääläisissä kylissä on jatkossakin tilaa hengittää ja tehdä töitä.” Tämä kaunis lause ei ole strateginen eikä analyttinen eikä kehittävä. Varsinkin kun ehdotuksen selostuksessa lause jatkuu. ”erityisesti maaseutumaisissa elinkeinoissa”. Kuitenkin esimerkiksi, jossa konkretisoidaan yhtä kylähelmeä (Lastunen), puhutaan aivan oikein siitä, miten kylät kehittyvät funktionaalisesti osana kunnan muuta kehitystä. Ne eivät siis ole kehitykseltään maatalouden varaan pysähtyviä, ulkomuotoisuuksia vanhan ajan idyllejä. Nykyaikaiset kylät kehittyvät ympäristöystävällisen asumisen vaihtoehtoina ja niissä toimii yhä enemmän yrityksiä, jotka ovat osa seudun yleistä työnjakoa.

Strategisen yleiskaavan kyliä koskevan kaavamerkinnän selostuksen ensimmäisen lauseen pitäisi kuulua: ”Kyliä kehitetään ympäristöystävällisen asumisen vaihtoehtoina, jotka kasvavat osana kunnan rakennetta.” Ja seuraavaan lause kuuluu ”Vetovoimatekijöitä ovat luonto, tila, asuminen, miljö, yhteisöllisyys sekä mahdollisuus elinkeinojen kehittämiseen.” (alleviivatut lisäyksiä). Kaavamerkinnän selostuksen toisesta kappaleesta pois sanamuoto ”painottaa kyläkeskuksien lähialueita”, koska kylissä ei ole erityisiä kyläkeskuksia. Koko Lempäälä on liikenteellisesti kompakti ja kouluverkko palvelee kaikkia alueita.

Selostuksesta viittaus erityisesti maaseutumaisiin elinkeinoihin pois.

Vastine:

Strategisessa yleiskaavan selostuksessa on tuotu esiin eri alueiden kehittämisen painopisteitä ja tavoitteellisia asukasmäärän lisäyksiä. On kuitenkin huomiotava, että asumisen painopisteiden taulukko toimii nimenomaan strategisen yleiskaavan tausta-aineistona eri alueiden keskinäisten suhteiden suuruusluokien hahmottamiseen – ei absoluuttisina ja määräävinä kaavamääräyksinä. Josain tilanteessa voi olla tarpeen tarkastella väkilukutavoitteita uudelleen maakuntakaavankin pohjalta. Kunnan sisäisen väestökasvun ohjaamisen tavoite perustuu osiltaan mm. kuntastrategian (2017) sekä kunnan maapolitiisen ohjelman (2016) linjauksiin suunnata kasvua nykyisen yhdyskuntarakenteen sisään. Kuten aikaisemmassakin vaiheessa on tuotu esiin, lopullinen asukasmäärä kullakin alueella täsmentyy vasta kunkin alueen suunnittelun ja toteutuksen edessä. Kylien ja haja-asutusalueen väestömäärän kehittymisen arvioiminen on haastavaa, koska siihen vaikuttaa myös kunnasta riippuvien seikkojen lisäksi myös muita seikkoja, joita on selostuksessa tuotu esiin tarkemmin. Toisaalta merkittävä väestömäärän lisäys taajama-alueen ulkopuolella lisäisi kunnalle kohdistuvia asukaskohtaisia kustannuksia (mm. koulukyydit, ikääntyneiden palvelut, kunnallistekniikan rakentaminen). Toki maaseutuasuminen mahdollistaa myös vähähiilisen asumisvaihtoehdon ja ympäristön huomioimisen, mutta merkittävässä määrin asutuksen lisääntyminen autovyöhykkeellä ei ilmastonäkökulmasta ole toivottavaa kehitystä. Lempäälän kylät ovat erityyppisiä, mutta tavoitteellista olisi kehittää kyläkeskuksia esimerkiksi tehokkaan infrastruktuurin hyödyntämisen näkökulmasta, toki kyläkeskusten laajuus on erilainen eri alueilla.

Muistutuksen perusteella on muutettu kylähelmien kaavamääräystä lisäämällä siihen ehdotetut luonnon ja tilan määreet.

Muistutuksessa on kiinnitetty huomiota selostuksessa mainittuihin maaseutumaisiin elinkeinoin. Nämä tulee nähdä hyvin laveasti.

3.2.2. Ehdotusvaiheen muistutuksen jättäjä nro 2, yksityinen

Kommentteja nähtävillä olevaan strategiseen yleiskaavaan 2040

- Lempäälän kunnan pitää pyrkiä vastuulliseen ja hallittuun kasvupolitiikkaan
- Väestönkasvutavoitteeksi 100 henkeä/v, maakuntakaavan väestösuunnitteen sijaan tavoitteeksi tilastokeskuksen väestöennuste, joka sekkin arvioi liian suurta kasvua. Hallittu kasvu mahdollistaa vastuullisen esiopetuksen, peruskoulutuksen, toisen asteen koulutuksen, terveydenhuollon, vanhustenhuollon jne. Investoinnit eivät karkaa käsistä ja taloudenpito on hallittua.
- Kunnan sisällä kasvua voisi ohjata enemmän kyliin ja taata toimivien kyläkoulujen jatkuvuus
- Maakunnan sisällä kasvua voisi ohjata vähemmän kasvaviin kuntiin, kuten Vesilahteen, Akaaseen, Urjalaan, Valkeakoskelle ja Pälkäneelle.

Vastine:

Lempäälän kunta on sitoutunut mm. maakuntakaavassa ja MAL-sopimuksessa (osapuolina kunnat, seutu, valtio) kaavan lähtökohtana olleeseen tavoitteelliseen väestönkasvuun. Samoin kunnanvaltuuston hyväksymässä kuntastrategiassa on määritelty vuotuiseksi väestön kasvutavoitteeksi 2 %. Lempäälän kunta on pyrkinyt tarjoamaan monipuolisia asumisvaihtoehtoja, jotka ovat myös yhdyskuntataloudellisesti tavoiteltavia.

3.2.3. Ehdotusvaiheen muistutuksen jättäjä nro 3, Nurmen kyläyhdistys

Yhdistys on lausunut kantansa kyläyhdistysten yhteiseen lausuntoon sekä elokuussa 2018 että nyt tällä hetkellä esillä olevaan strategiseen yleiskaavaluonnokseen. Haluamme lisäksi lausua vielä uudelleen oman kantamme asiaan.

Nurmen kylässä olemme pettyneitä esillä olevaan luonnokseen. Nyt esitetyssä strategisessa yleiskaavaluonnoksessa kylien kasvupotentiaalia on lisätty aikaisemmasta 196 henkilöstä 200-800 henkilöön. Koska strateginen yleiskaava tulee olemaan aikajänsteeltään pitkä, vuoteen 2040 saakka, ja se vaikuttaa luonteeltaan hyvin sitovalta on nyt esitetty väestönkasvun odotus kylien kehittymisen mahdollistajana riittämätön. Kasvun mahdollisuutta ei voida sinetöidä tällaisilla lukemilla. Luonnoksessa todetaan ongelmana haja-asutusalueiden väestönkasvun arvioiminen kunnasta riippumattomista syistä, kuten tonttitarjonta. Nurmen kylässä asia on koettu rakennuslupien saamisen ongelmana. Lupia ei ole myönnetty tai lupahakemuksiin on liittynyt kohtuuttomaksi koettuja hankaluuksia. Nämä seikat ovat vaikuttaneet kylien väestönkasvuun. Emme voi hyväksyä ehdotettua väkilukuennustetta, vaan kylille täytyy antaa mahdollisuus suurempaan väestönkasvuun. Väkiluvunennuste ei kohtelee tasapuolisesti koko kuntaa vaan jättää kylät ja niiden kehittymisen toisarvoiseen asemaan.

Strateginen yleiskaavaluonnos nojaa pitkälti nauhataajaman kehittymiseen. Kylien potentiaali pitää nähdä tämän keskittämisen rinnalla. Nykyisessä strategisessa yleiskaavaluonnoksessa todetaan, että kyliä kehitetään ja rakennuslupia myönnetään harkinnanvaraisesti maaseutumaisuus säilyttäen. Nykyinen lupa-prosessi haja-asutusalueille rakennuslupaa haettaessa karsii mahdollisia asukkaita. Rakennuslupien saannista haja-asutusalueille on tehtävä helpompaa. Muuttuvassa yhteiskunnassa, jossa ihmiset ovat yhä tietoisempia ilmastoasioista ovat kylät haluttu elinympäristö. Hektiseen ja kaupungistuvaan elämäntapaan halutaan vaihtoehto. Terveellinen ja turvallinen asuinympäristö sekä ekologinen ajattelu on tämän päivän trendi joka kunnan pitää hyödyntää lisätessään vetovoimaansa. Lempäälä varmasti haluaa asukkaikseen vakavaraisia lapsiperheitä, joiden arvot kohtaavat nimenomaan kylissä. Tämä väestönosa ei muuta nauhataajamaan asumaan. Kyläkoulut näyttävät suurta osaa samaisessa ajattelutavassa. Liian suuret luokkakoot, lasten lisääntyneet keskittymisongelmat, koulujen sisäilmaongelmat ja tällä hetkellä täyteen ahdetut koulut nauhataajamassa puhuvat kyläkoulujen hyödyntämisen puolesta vahvasti. Kyläkoulujen ympärille tulisi luoda ympäristökoulubrändi. Lempäälän kunta voi olla tässä edelläkävijä, erityisesti nyt kun Nurmelle aloitetaan suunnitella uutta koulua puurakentaminen edellä.

Nurmi on kylänä loistava esimerkki miten parhaimmillaan kylissä eletään ja yrittetään. Nauhataajaman läheisyys, turvalliset kulkuyhteydet kouluun, kunnallistekniikka, aktiivinen yhteisö sekä järkevästi toteutettu rakentaminen maaseutu-omaisuus säilyttäen. Kylän houkuttelevuudesta kertoo ylisukupolvisuus, seuraavat sukupolvet palaavat asumaan Nurmelle omien perheidensä kanssa enenevässä määrin. Rakentamisen mahdollistaminen kylissä lisää myös tätä paluumuuttamista. Lapset rakentavat lähelle vanhenevia vanhempiaan, jotta voivat huolehtia heistä. Tämäkin seikka pitää huomioida strategista yleiskaavaa suunniteltaessa, koska tällä saadaan selkeitä säästöjä sosiaalikuluihin kunnassa. Kylissä asutaan yleisesti ottaen pitkään eli kylään integroitunut perhe tulee olemaan pitkäaikainen kuntalainen, poismuuttamista tapahtuu harvoin.

Nurmella toimii laaja-alaisesti yrittäjiä. Yritysten olemassaolon mahdollistaminen on tärkeä osa kylän kehittymisessä. Maaseutu on työllistäjänä jäänyt liian vähälle huomiolle. Ajatellaan, että nauhataajamassa olevat hyvät ja lyhyet kulkuyhteydet houkuttavat asukkaiksi, mutta kylissä voidaan yhdistää asuminen sekä työ. Nurmen kylällä asuu paljon kuntalaisia, jotka työllistyvät kylän sisällä. Kylän työttömyysprosentti on olematon.

Nurmen kylän ja kunnan yhteistyön täytyy tiivistyä. Kylällä on uimaranta, jota kyläyhdistys pitää yllä mutta tarvitsee siihen kunnan tukea. Kylässä toimii Nurmen tanssilava, joka houkuttelee kunnan ulkopuolelta paljon kävijöitä kesäperjantaisin. Nurmen kylässä järjestetään tapahtumia, kuten kansainvälisesti tunnettu Puntala Rock. Kyläyhdistys järjestää vaihtuvia näyttelyitä Kulttuurimuuntaja KUMUssa, Aimalankankaan muinaisaluetta kehitetään ja tutkitaan jatkuvasti sekä Nurmen kulttuurimaiseman läpi kulkee Nurmikunnan raitti opaskyltteineen. Kylällä julkaistaan omaa lehteä neljästi vuodessa. Kylässä tehdään merkittävää talkootyötä. Nurmen kylällä on hyvät harrastusmahdollisuudet kuten monipuoliset lenkkeilymaastot ja järviolueet, koulun ympäristö sekä VPK. Nurmen kylä on valmiiksi brändännyt itsensä houkuttelevana ja erittäin potentiaalisena asuinpaikkana mahdollisille uusille kuntalaisille, kunnan pitää nähdä tämä ja hyödyntää se vetovoimansa kasvattajana. Nauhataajamaan tiivistäminen ei jatku loputtomiin. Tämä asia täytyy nähdä jo suunnitteluvaiheessa.

Kyläyhdistyksenä haluamme strategisessa yleiskaavaehdotelmassa mainitun väestökasvuennusteen nostamista korkeammaksi kylien osalta, helpottaa rakennuslupien saamista haja-asutusalueelle sekä lisätä kunnan ja kylän välistä yhteistyötä. Odotamme strategisen yleiskaavasunnittelun etenevän kylien etua ajaen, toivottavasti emme joudu pettymään kunnan toimintaan tässä asiassa.

Vastine:

Strategisessa yleiskaavan selostuksessa on tuotu esiin eri alueiden kehittämisen painopisteitä ja tavoitteellisia asukasmäärän lisäyksiä. On kuitenkin huomiotava, että asumisen painopisteiden taulukko toimii nimenomaan strategisen yleiskaavan tausta-aineistona eri alueiden keskinäisten suhteiden suuruusluokien hahmottamiseen – ei absoluuttisina ja määräävinä kaavamääräyksinä. Kunnan sisäisen väestökasvun ohjaamisen tavoite perustuu osiltaan mm. kuntastrategian (2017) sekä kunnan maapolitiisen ohjelman (2016) linjauksiin suunnata

kasvua nykyisen yhdyskuntarakenteen sisään. Kuten aikaisemmassakin vaiheessa on tuotu esiin, lopullinen asukasmäärä kullakin alueella täsmentyy vasta kunkin alueen suunnittelun ja toteutuksen edetessä. Kylien ja haja-asutusalueen väestömäärän kehittymisen arvioiminen on haastavaa, koska siihen vaikuttaa myös kunnasta riippuvien seikkojen lisäksi myös muita seikkoja, joita on seloituksessa tuotu esiin tarkemmin. Toisaalta merkittävä väestömäärän lisäys taajama-alueen ulkopuolella lisäisi kunnalle kohdistuvia asukaskohtaisia kustannuksia (mm. koulukyydit, ikääntyneiden palvelut, kunnallistekniikan rakentaminen). Toki maaseutuasuminen mahdollistaa myös vähähiilisen asumisvaihtoehdon ja ympäristön huomioimisen, mutta merkittävässä määrin asutuksen lisääntyminen autovyöhykkeellä ei ilmastonäkökulmasta ole toivottavaa kehitystä.

Nurmen kylä on elinvoimainen ja aktiivinen kylä, kuten muistutuksessa tuodaan esiin. Toisaalta Nurmen kylä on jo melko tiivis asutuskeskittymä melko lähellä nauhataajamaa. Mahdollinen lisärakentaminen muuttaa aluetta kylämäisestä taajamamaisemmaksi. Tämä voi aiheuttaa velvoitteen laajemmasta kunnallistekniikan ja infrastruktuurin järjestämisestä, jolloin tulee ajankohtaiseksi alueen asemakaavoittaminen. Kunta taas kaavoittaa vallitsevan maapolitiikan mukaisesti omalle maalle uutta asutusta, jolloin tulisi harkittavaksi maanhankinta kylän alueelta. Nurmen kylä ylipäätään sijoittuu jo nykyisin YKR-taajamaluokittelussa melko lähelle taajamaluokitusta. Näin ollen, mikäli aluetta asemakaavoitetaan, voi olla tarpeen tehdä sitä riittävän tehokkaasti ja tulkita alue pikemminkin osana nauhataajamaa ja sen mitoitus.

Kylien kanssa on tehty ja tehdään jatkossakin monimuotoisesti yhteistyötä. Esimerkkinä tästä toimii Kuivaspään kyläyhdistyksen tilaama kyläsuunnitelma, josta on keskusteltu kyläyhdistyksen, tekijöiden (Tampereen yliopisto, entinen TTY) ja kunnan viranhaltijoiden kesken erinäisiä kertoja. Kyläsuunnitelma on toistaiseksi kesken. Samoin Lastusten kylän kanssa on tarkoitus sopia Kylille kyllä -sopimus, jonka yhtenä kohtana on vastaavantyyppisen kyläsuunnitelman laatiminen, mikä voi toimia mahdollisesti kyläosayleiskaavan päivityksen pohjana. Tarkoitus on, että muutaman vuoden päästä sopimuksen solmimisen jälkeen voidaan arvioida sopimuksen toimivuutta ja sovellettavuutta muihin kyliin – myös Nurmen kylälle.

3.2.4. Ehdotusvaiheen muistutuksen jättäjä nro 4, Lastusten kyläyhdistys

Lempäälän kunnan julkaisemassa strategisessa yleiskaavassa on huomioitu hyvin Lastusten kyläyhdistyksen luonnosversioon antamia kommentteja. On hyvä, että kunta on ottanut kuntalaisten palautteen huomioon jatkosuunnittelussaan.

Kuten jo aiemmin olemme todenneet, kunnan toteuttamien kehittämiskohteiden lisäksi Lempäälä kehittyy joka puolella luontaisesti toimelioiden ihmisten, asukkaiden ja yrittäjien aktiivisen toiminnan kautta niin kylissä, kuin taajamissa. Ikävä kyllä tämä ajatus ei täysin toteudu kaavassa vielä kukaan ja edellytyksiä kylien pitkäjänteiselle kehittämiselle ei ole.

Väestön lisäyksistä Lempäälän kyliin ajatellaan kohdistuvan yhteensä 200-800 asukasta vuoteen 2040 mennessä. Kuten aiemmin on todettu, osa väestä haluaa

hakeutua taajaman ulkopuolisille alueille maaseutumaisen elämäntavan houkuttelemina. Kyliin suunniteltavan väestönlisäyksen suuren vaihteluvälin tarkoitus jäi selostuksessa epäselväksi ja esitämme siitä luopumista ja käytettävän samaa kasvuprosenttia (12-14%) kuin Lempäälän kokonaiskasvua tarkasteltaessa.

Kaavan/kaavojen tulisi ohjata suunnitelmallista rakentamista kyliin eikä kannustaa satunnaiseen rakentamiseen yksittäisten suunnittelutarveratkaisujen kautta haja-asutusalueella.

Mielestämme Lempäälän tulee tarjota erilaisia vaihtoehtoja eri asukasryhmille, mukaan lukien maaseutumaista elämäntapaa hakevat. Strategisen yleiskaavan tulee sallia kylien suunnitelmallisen kehittämisen ja kylien vahvuuksien täysimääräisen hyödyntämisen. Tämä mahdollistaisi uusien ja aivan uudentyyppisten yritysten syntymisen kylien yhteyteen jotka voisivat tukea nauhataajamassa asuvien kuntalaisten asumista ja elämistä. Esimerkiksi tarjoamalla lähellä tuotettua ruokaa (suoramyynti tiloilta, tuottajatorit, jne.), mahdollistaa palstaviljelyä, mahdollisuus tutustua ruuantuotantoon, luontoavusteiset hoivapalvelut (Green Care), luontomatkailu. jne.

Strategisessa yleiskaavassa tulisi vielä tarkentaa esittämiämme kohtia, jotta se palvelisi koko Lempäälän kunnan kehitystarpeita.

Edellytämme, että lausunto seuraa lyhentämättömänä mukana kaavan käsittelyn aikana.

Vastine:

Strategisessa yleiskaavan selostuksessa on tuotu esiin eri alueiden kehittämisen painopisteitä ja tavoitteellisia asukasmäärän lisäyksiä. On kuitenkin huomiotava, että asumisen painopisteiden taulukko toimii nimenomaan strategisen yleiskaavan tausta-aineistona eri alueiden keskinäisten suhteiden suuruusluokien hahmottamiseen – ei absoluuttisina ja määräävinä kaavamääräyksinä. Kunnan sisäisen väestökasvun ohjaamisen tavoite perustuu osiltaan mm. kuntastrategian (2017) sekä kunnan maapolitiisen ohjelman (2016) linjauksiin suunnata kasvua nykyisen yhdyskuntarakenteen sisään. Kuten aikaisemmassakin vaiheessa on tuotu esiin, lopullinen asukasmäärä kullakin alueella täsmentyy vasta kunkin alueen suunnittelun ja toteutuksen edetessä. Kylien ja haja-asutusalueen väestömäärän kehittymisen arvioiminen on haastavaa, koska siihen vaikuttaa myös kunnasta riippuvien seikkojen lisäksi myös muita seikkoja, joita on selostuksessa tuotu esiin tarkemmin. Toisaalta merkittävä väestömäärän lisäys taajama-alueen ulkopuolella lisäisi kunnalle kohdistuvia asukaskohtaisia kustannuksia (mm. koulukyydit erityisesti yläkouluihin, ikääntyneiden palvelut, kunnallistekniikan rakentaminen) *. Toki maaseutuasuminen mahdollistaa myös vähähilisen asumisvaihtoehdon ja ympäristön huomioimisen, mutta merkittävässä määrin asutuksen lisääntyminen autovyöhykkeellä ei ilmastonäkökuulmastakaan ole toivottavaa kehitystä.

Muistutuksessa on kiinnitetty huomiota myös maaseutumaisiin elinkeinoihin ja niiden tukemiseen. Tämä on mahdollista strategisen yleiskaavan tavoitteiden mukaisesti. Muistutuksessa ansiokkaasti mainitut elinkeinot taas ovat hyvin tiiviimmän alueen ulkopuolelle erittäin hyvin soveltuvia elinkeinoja.

3.2.5. Ehdotusvaiheen muistutuksen jättäjä nro 5, Itä-Lempäälän maamiesseura ry., Kuivaspään ja ympäristön kyläyhdistys ry., Lastusten kyläyhdistys ry., Mattilan kyläyhdistys ry., Nurmen kyläyhdistys ry., Säijän kyläyhdistys ry.

Me allekirjoittaneet kyläyhdistykset haluamme nostaa esille eräitä nähtävillä olevassa Lempäälän strategisessa yleiskaavassa olevia ongelmia. Mielestämme kaava ei huomioi riittävästi kylien Lempäälän kehittymiselle tarjoavia mahdollisuuksia, eikä myöskään tarjoa tarvittavassa määrin edellytyksiä niiden elinvoiman kehittymiselle.

Kaavan selostusosassa, sivulla 8, kerrotaan Lempäälän asukaslukuun liittyvät väestötavoitteet vuodelle 2040 kunnan eri alueilla. Tekstissä kerrotaan, että taulukon 1 lukuja käytetään "eri alueiden keskinäisten suhteiden suuruusluokkien hahmottamiseen". Koska sanana "väestötavoite" voidaan nähdä tavoiteltavaa muutosta kuvaavaksi asiaksi, voi olettaa, että se lähtee ohjaamaan muita suunnitelmia ja toteutettavia kehittämistoimenpiteitä. Vaikka kaavassa Lempäälän kyliin (kaavaselostuksessa ja-kartassa mainittu vain 5 kylää, joiden nimissä oli risitiriitaisuuksia) yhteisesti kohdistuvaa väestötavoitetta onkin korotettu kaavan ensimmäisessä luonnoksessa olevasta, voidaan 200—800 asukkaan väestönkasvua pitää kylien kehittymisen ja niiden tarjoaman kehityspotentiaalin näkökulmasta liian pienenä huomioiden tarkastelujakson pituus. Väestönkasvun vaihteluvälin tarkoitus ei selvinnyt selostuksesta.

Kylien väestömäärän kehityksen arvioiminen on nähty haastavaksi. Tämä on ymmärrettävää, kun ajatellaan, että haja-asutusalueille rakentaminen on jo pitkään ollut erittäin vaikeaa, koska tarvittavien lupien saaminen on ollut vaikeaa. Koska tämä asia on ollut yleisessä tiedossa, välttämättä monet kyliin rakentamista haluavat eivät ole tarvittavaan lupaprosessiin lähteneet, eikä siten kyliin rakentamiseen ole syntynyt kysyntää, josta kylien tulevaa väestömäärän kehitystä voisi ennakoita.

Kylien elinvoiman kehittymisen näkökulmasta edellä kerrottuja rajoitteita on syytä hylätä. Kylät on syytä nähdä eräänä potentiaalisena asumisvaihtoehtona Lempäälässä. Kaikki eivät halua asua tiiviissä nauhataajamassa, vaan myös muunlaisia vaihtoehtoja pitäisi tarjota.

Eräänä kyliin rakentamista ohjaavaksi välineeksi strategisessa yleiskaavassa nähdään asukaslähtöiset kyläsuunnitelmat, joita muutamissa kylissä onkin tehty. Tällainen suunnittelutyö myös ratkoisi eräitä strategisen yleiskaavan kyliin rakentamisen yhteydessä esiin nostamia ongelmia, kuten maanomistajien tasa-puolinen kohtelu. Jotta kyläsuunnitelmissa mukaan saadut alueen asukkaiden näkemykset oman alueensa tulevasta kehityksestä sekä paikallistuntemus saadaan konkretisoitumaan, tarpeen on tiivistää yhteistyötä kunnan ja kyläyhdistysten välillä.

Strategisessa yleiskaavassa tuodaan esille sivulla 2 tällä hetkellä tunnistettavia maailmanlaajuisia muutostekijäitä. Niistä kaupungistuminen on otettu Strategisessa yleiskaavassa hyvin huomioon, mutta muut ovat jääneet kaavassa huomatt-

tavasti pienempään rooliin. Niistä moniin kylät voisivat olla merkittäviä osa ratkaisua. Esimerkiksi tekniikan kehittymisen mahdollistamassa työnteon muutoksessa, kuten asumisen ja työn tekemisen yhdistimisessä, kylät voisivat olla merkittävässä roolissa. Kaavatekstissä asumisen ja työn tekemisen yhdistimistä tuodaankin esille. Tämä asia olisi syytä tuoda mukaan myös kylille ajatellun väestötavoitteen mitoituksen yhteydessä. Kylät voivat olla osa ratkaisua myös muissa sivulla 2 esitetyissä muutostekijöissä, kuten ilmastonmuutos ja uudet energia-ratkaisut.

Vastine:

Strategisessa yleiskaavan selostuksessa on tuotu esiin eri alueiden kehittämisen painopisteitä ja tavoitteellisia asukasmäärän lisäyksiä. On kuitenkin huomiotava, että asumisen painopisteiden taulukko toimii nimenomaan strategisen yleiskaavan tausta-aineistona eri alueiden keskinäisten suhteiden suuruusluokkien hahmottamiseen – ei absoluuttisina ja määräävinä kaavamääräyksinä. Kunnan sisäisen väestökasvun ohjaamisen tavoite perustuu osiltaan mm. kuntastrategian (2017) sekä kunnan maapolitiisen ohjelman (2016) linjauksiin suunnata kasvua nykyisen yhdyskuntarakenteen sisään. Kuten aikaisemmassakin vaiheessa on tuotu esiin, lopullinen asukasmäärä kullakin alueella täsmentyy vasta kunkin alueen suunnittelun ja toteutuksen edetessä. Kylien ja haja-asutusalueen väestömäärän kehittymisen arvioiminen on haastavaa, koska siihen vaikuttaa myös kunnasta riippuvien seikkojen lisäksi myös muita seikkoja, joita on selostuksessa tuotu esiin tarkemmin. Toisaalta merkittävä väestömäärän lisäys taajama-alueen ulkopuolella lisäisi kunnalle kohdistuvia asukaskohtaisia kustannuksia (mm. koulukyydit erityisesti yläkouluihin, ikääntyneiden palvelut, kunnallistekniikan rakentaminen). Toki maaseutuasuminen mahdollistaa myös vähähiilisen asumisvaihtoehdon ja ympäristön huomioimisen, mutta merkittävässä määrin asutuksen lisääntyminen autovyöhykkeellä ei ilmastonäkökulmastakaan ole toivottavaa kehitystä.

Muistutuksessa on kiinnitetty huomiota kylien elinvoimaisuuteen ja sen tukemiseen. Tämä on mahdollista strategisen yleiskaavan tavoitteiden mukaisesti.

Kylien kanssa on tehty ja tehdään jatkossakin monimuotoisesti yhteistyötä. Esimerkkinä tästä toimii Kuivaspään kyläyhdistyksen tilaama kyläsuunnitelma, josta on keskusteltu kyläyhdistyksen, tekijöiden (TTY) ja kunnan viranhaltijoiden kesken erinäisiä kertoja. Kyläsuunnitelma on toistaiseksi kesken. Samoin Lastusten kylän kanssa on tarkoitus sopia Kylille kyllä -sopimus, jonka yhtenä kohtana on vastaavantyyppisen kyläsuunnitelman laatiminen, mikä voi toimia mahdollisesti kyläosayleiskaavan päivityksen pohjana. Tarkoitus on, että muutaman vuoden päästä sopimuksen solmimisen jälkeen voidaan arvioida sopimuksen toimituutta ja sovellettavuutta muihin Lempäälän kyliin.